

LUK

Jiysis Krays Minim Tep Luk Tikak

Minim Nind Niñep

Baybol buk day “Luk” apun biy, bi Jiwda mer bap tikak. Yimb nuk ak Luk. Nuk dokta ak pen; Pol yip tañgiy, Jiysis nup tikey yomb giy, yerer gindand apiy kumiy tiljak Nop ker amnak ak, kesim dey niñrep gak rek, biynimb nuk Jiwda mer Jiysis nup gosimb niryak gok kuyip tikak.

Nuk Jiysis Yisrel biynimb kuyip nep mer, Jiwda mer gok kuyip kunep Gor ker diniñg awak minim ak añagrep gak (Luk 2:32, 3:6, 24:47).

Bi kun ak nep Baybol buk day “Apasol” apun ak kunep tikak.

Minim Ar Keykey Mindip Rek:

Minim nind añaçak ak mindip, chapta 1:1-4.

Jon bi ñiñg pikñemb ak yip Jiysis yip kuyip tikyak minim ak mindip, chapta 1:5-2:52.

Jon bi ñiñg pikñemb ak wong kiñiñ gi gak minim ak mindip, chapta 3:1-20.

Jon Jiysis nup ñiñg pikñak ak sek, Seytan Jiysis nup tom gak minim ak sek mindip, chapta 3:21-4:13.

Jiysis miñmon Galiyliy wong kiñiñ gi gak minim ak mindip, chapta 4:14-9:50.

Jiysis Galiyliy nimbiñ gindand Jerusalem amnak minim ak mindip, chapta 9:51-19:27.

Jiysis ñin nuk ak mañ giy wiyk nokom bap mindakniñ, Jerusalem sek, yep mañ kun okok sek añaçnirajgek minim ak mindip, chapta 19:28-23:56.

Jiysis kumiy tiljakek biynimb kuñaynep nup misen niryak ak sek, arachak Nop ker amnak minim ak sek mindip, chapta 24:1-53.

Luk Biyomb Tiyopiylas Nup Minj Tikak

1 ¹⁻² Biyomb Tiyopiylas. Krays nup namb chinup biy tikey yomb giy, gak gak rek, bi gunap windin niijiy aŋgneyak, bi gunap niijiy, kesim nokom kun ak nep ar keykey tikyak. ³ Pen biyomb nijan: Jiysis nind gek owak rek, yand per kiñij piyowniŋ tep gipiyn ak mey, kune tikniŋ gispiyn. ⁴ Kun giy tiken mey, minim nip anjey nijsban ak, nijsind yimb nep apay aŋgiy nijsningamban.

Jon Bi Niŋg Piknemb Ak Tikniŋgamb Aŋgak

⁵ Nind Herot Jiwdiya propens kond mindyingip ñin ak, binak Sekaraya, Gor nup simbonjep wong ak gi mindyingip. Bi layn nuk yip wong jimñiy giyinqipay gok kuyip, Abayja Layn aŋgyinqipay. Pen bi Sekaraya kun ak biynuk yimb ak Eliysabet. Nup kune bi Gor nup tap simbonjep Eron kiñij ak tik dand amiy tikyak.

⁶ Kiykber Gor minim ar ak maŋgiysek kisen giy minder; Gor niŋek minim bap ma mindek. ⁷ Pen Sekaraya biynuk Eliysabet ñapan wom ak mey; ñapan bap tikiy mer, pisnep yimb tokiy ayrik.

⁸⁻⁹ Ñin bap Sekaraya binuk yip wong jimñiy giyinqipay gok, ap Gor nup simbonjep wong ak tip giniŋg aŋgak, "Wong giniŋgambun kun ak, bi chin an rek biyomb aŋgayon chinup gunap kond mindenŋgamb aŋgiy," sandiw rek ak giy mey, Sekaraya nuk wiyn giy, kuyip kond mindyinqip. Tap kuyrep aŋyiqipay gok Gor aŋgnijep korip miŋgan ak amiy, daŋgiyinqip. ¹⁰ Pen ñin bap, tap kuyrep daŋgiyep won ak apek, biynimb kuŋaynep ap mis biyaŋ nan-giy lotiw mindenŋgamb, Sekaraya nuk tap kuyrep wak kun ak daŋgiyinq, korip ñiluk miŋgan ak amniŋ saŋdak. ¹¹ Amjakakniŋ, enjol bap ap tap kuyrep wip daŋgiy aŋyiqipay ñin yipund kind okok ken miseŋ gak. ¹²⁻¹³ Sekaraya niijiy jiwdiy pirikek, enjol ak nup aŋgak, "Ma piriknimin! Gor nup minim aŋgnijban ak nijsimb. Biynak Eliysabet ñi bap tikningamb. Tikek yimb nup Jon aŋgnimin. ¹⁴⁻¹⁵ Nuk Gor nup wong gek; Gor nup tep giy, nip key tep giy, biynimb gok kuyip tep giy giniŋgamb. Nonim nup tikek, Gor Kawnan ak yip nep mindenŋgamb ak mey; ñiŋg wayn akaŋ, ñiŋg kilis gunap ma ñiŋnimur. ¹⁶ Kisen Yisrel biynimb Gor nup kirpay gok kuŋaynep aŋgrep gek, Gor nup Biyomb chin aŋgiy diningambay. ¹⁷ Pen ñi nand kun ak, Gor Yilayja nup kilis ñiŋgiprek ñakniŋ, nōp sikop kuyip diy, ñapan nuk sikop kuyip diy di jimñiy aŋyinqipay. Biynimb Gor nup alemb alemb ñimbay gok aŋg tep gek; biynimb nup gosimb niijiy suŋ-tep mindenŋgamb gok yip mind tep giyinq, Biyomb anup kond mindenŋgamb aŋgak."

¹⁸ Enjol ak kun aŋgak, Sekaraya aŋgak, "Chir tokiy yimb aypur ak, yergiy ñapan tikniŋgambur? Kun ak yergey niijiy, nijsind yimb apan aŋgnijayn aŋgak." ¹⁹ Aŋgak, enjol ak Sekaraya nup aŋgak, "Yand

Gebriyel, Gor windin yirik ar ak minden yip yokek, minim tep kun ak dand opiyn. ²⁰Pen niijind aŋgip aŋgiy ma niŋban rek, joŋimb nip ak miker gek, minim aŋgyiŋg ma mindeningamban. Yikop nep mind mind, ŋi ak tikiy nep, tip ak minim aŋgniŋgamban aŋgak.”

²¹Pen biyimb mis biyaŋ mindeyak gok, Sekaraya Gor aŋgniŋjep korip ŋiluk miŋgan ak am tapin yimb mindek niŋiy, gos kuŋay yimb nep niŋyak. ²²Kisen nuk mis apiy, yip kun kun gip aŋgiy, ŋin anep yomek; korip miŋgan biyaŋ am mindiy, tap bap key niŋiy wip aŋgiy niŋyak.

²³Pen Sekaraya Gor aŋgniŋjep korip woŋg ak gi mindek, ŋin nuk ak day jiwakniŋ, bi gunap ap tip nup ak diyakniŋ, nuk andkind korip amnak.

²⁴⁻²⁵Mind dand amiy, biyuk Eliysabet ŋapan kongiy mindiy aŋgak, “Biyn ŋapan wom minden yip nambiq gak ak pen, miňiy Biyomb ak yip simb niŋiy kond mindek, ŋapan kongiy mindpijn ak; yip tep gip rek, nambiq ma giningamb aŋgak.” Kun aŋgiy, takin onep mamind ak, kapkap korip miŋgan okok nep mindyinjip.

Jiysis Nup Tikningamb Aŋgak

²⁶Takin kaŋgol ak, Gor enjol Gebriyel nup aŋgyokek, paň Mariya nup niŋning miňmon sikoy Nasaret amnak. ²⁷Paň kun ak, binak Josep nup diningamb aŋgiy minim aŋgyak. Bi Josep kun ak, kiŋ Depiyt tikek, tik dand amiy tikyak. ²⁸Enjol Gebriyel paň Mariya mindek ak amjakiy aŋgak, “Mariya mindpan? Gor nip direp gip. Nuk yip mindpiyr aŋgak.”

²⁹Kun aŋgek, Mariya minim kun ak niŋiy, yip yenen kun asap aŋgiy gos kuŋay niŋek, ³⁰enjol ak nup aŋgak, “Ma piriknimin! Gor nip direp yimb gip. ³¹Nand ŋapan kongiy mindiy, ŋi bap tikningamban. Tikiy yimb nup Jiysis aŋgnimin. ³²Pen nuk biyomb yimb mindek, Gor ŋinuk aŋgniningambay. Gor gek, nusind yes Depiyt, kiŋ yomb mindyinjip rek mindiy, ³³nimbip Jekop tikek tikey mindpim gok mangiysek, perper yimb kond mindenningamb aŋgak.”

³⁴Enjol ak kun aŋgek, Mariya aŋgak, “Yand bi bap yip ma mindpur ak, yergiy ŋapan kun ak tikningayn?”

³⁵Aŋgek, enjol ak nup aŋgak, “Gor Kawnan ak nep gek, ŋapan sun-tep yimb ak tikningamban ak mey, nup Gor ŋinuk aŋgniningambay.

³⁶“Ninan! Namind Eliysabet nup biyuk ŋapan wom aŋgyiŋgipay ak pen; miňiy tokiy yimb ay, ŋapan kongiy mindip. Takin omiŋal omiŋal mindiy, ŋi bap tikningamb. ³⁷Gor tap ma ginimuŋ rek bap ma mindip; tap okok mangiysek ginimuŋ rek anep mindip aŋgak.”

³⁸Kun aŋgek, Mariya aŋgak, “Yand Gor nup woŋg giňemb paň bap ak, aspan rek nep yip ginimuŋ aŋgak.” Kun aŋgakniŋ, enjol ak nup kirgiy amnak.

Mariya Am Numind Eliysabet Nup Niŋak

³⁹⁻⁴⁰Pen Mariya kasek amniyn aŋgiy, Jiwdiya propens yirik okok kinjen par ak am am, Sekaraya korip ak amjakak. Amjakiy, numind

Eliysabet nup angak, “Nand mindpan?” ⁴¹ Angek, numind Eliysabet ñapan mindek ak kawin ayak. Pen Gor Kawnan ak Eliysabet nup gek, ⁴² menj miñgan dand araniy Mariya nup angak, “Gor biyn gunap kuyip kond mindip ak pen; nip key yimb direp gip. Ñapan koñgiy mindpan kayañ ak kunep kond mindip. ⁴³ Yergiy rek minden, Gor yip direp giyিng, Biyomb chin nonim ak yip ker apek nijsipin? ⁴⁴ Nand ap yip ‘Mindpan?’ aŋgey, ñapan koñgiy mindpiyñ ak, tep gakniñ kawin ayip. ⁴⁵ Pen Gor nip aŋgip rek giniñgamb aŋgiy niñban ak, tep yimb gipan aŋgak.”

Mariya Kamep Rek Aŋgiyিng, Gor Nup Yimb Ak Dand Aranak

⁴⁶ Eliysabet kun aŋgek, Mariya Gor nup gosimb niñying, tep gakniñ angak:

⁴⁷⁻⁴⁸ “Yand pisnep kumemb rek mindenik, Gor yip simb niñiy tunjgasik dak ak, nup niñen yip tep gip. Yand yikop pañ nup woñg giñimbiyñ ak pen; yip sakiy ma gip. Kun gip ak, miñiy tikiy, biyimb gok mañgiysek, Gor biyn kun ak nup direp yimb gak aŋgninqambay.

⁴⁹ “Gor Biyomb tap okok mañgiysek gip ak, yip direp yimb gip. Nuk bi suñ-tep kun ak key yimb mindip. ⁵⁰ Biyimb minim nup niñiy ñawil diy, kisen giningambay gok, kuyip simb niñiy diniñgamb. Ñapan kiy tikeninqambay tikey amningamb gok, kunep giningamb. ⁵¹ Nuk bi ñin paryomb yimb. Biyimb chin key biyimb yomb mindpun apay gok kuyip, yuk yokip.

⁵² “Kun ak, biyimb yimb mindip gok keykey amey, biyimb yimb ma mindip gok tip kuyip ak dipay. ⁵³ Pen biyimb yiwan gip gok kuyip niñiy, tap ñimb; biyimb tap kuñay mindip gok niñiy, yikop aŋyokek ambay.

⁵⁴ “Apis basind yes chin gok kuyip minim aŋgak ak sakiy ma giy, chinup Yisrel biyimb per simb niñiy kond mindrep gip.

⁵⁵ “Basind Ebrahim sek, basind chin gunap sek ñapan tikeninqambay tikey amningamb gok, kuyip kond mindeninqayn aŋgiy aŋgak rek chinup gip aŋgak.”

⁵⁶ Mariya minim kun ak aŋgiy, numind Eliysabet yip takin omiñal nokom mindiy, andkind korip nuk amnak.

Eliysabet Ñinuk Jon Bi Ñing Pikñemb Anup Tikak

⁵⁷ Mind dand amiñ, Eliysabet ñi won ak tikak. ⁵⁸ Gor nup kond mindek, tokiy yimb ay ñapan tikak kun ak; biyimb nuk gok niñiy, nuk yip miñmiñ yimb giyak.

⁵⁹ Pen ñi ak tikiy ñin onep ar ak mindiy, ñin jiy ak kumbak nup ak tikiy aŋgyak, “Ñi kun biy, nop Sekaraya yimb ak tinjy yinj gep aŋgyak.”

⁶⁰ Aŋgey, nonim aŋgak, “Mer. Yimb nup Jon aŋgep aŋgak.” ⁶¹ Angek,

biynimb nuk gok aŋgak, “Binuk gok, Jon yimb bap ma mindip aŋgak.”⁶² Kun aŋgiy, nop Sekaraya nup ŋin anep yomiy aŋgnijeyak,⁶³ nuk ŋin anep yomiy aŋgak, “Yip tap pisband bap sek, kil tikep tap par bap sek dowim aŋgak.” Aŋgek, dand apey, ar kun ak yimb tikiy, enjol ak nind aŋgak rek, “Yimb nup ak Jon aŋgak.” Kun giy tikek niŋiy, kiyk gos kuŋay yimb niŋyak.⁶⁴ Pen Sekaraya joŋimb miker gak kun ak awan amnaknij, day minim aŋgying, Gor nup yimb ak dand aranak.⁶⁵ Biynimb mindeyak gok, gak kun ak niŋiy, minim kun ak ying dand miŋmon Jiwdiya yirik okok maŋgiysek yimb amniyak.⁶⁶ Biynimb gok minim kun ak niŋiy aŋgak, “Gor gek ŋapan kun giy tikip ak, kisen yergiy rek mindenigamb aŋgak.”

Sekaraya Gor Nup Kamep Rek Aŋgak

⁶⁷ Jon nop Sekaraya, Gor Kawnan ak bak ayek, Gor nup minim tep gunap kamep rek aŋgiy aŋgak:

“Chin Yisrel biynimb, Bapiy Gor nup yimb ak dand aranjun.

“Chinup pisnep kirgiy aŋgiy gos ak ma niŋimb; simb niŋiy dinningamb.

⁶⁹⁻⁷⁰ “Kun ak bi minim nup aŋgep gok wosrey aŋgak rek, Biyomb bap yokek apiy, chinup kond mindek, kim amniŋgambun.

“Biyomb kun ak, basind Depiyt Gor nup woŋ giŋiyŋip bi ak ŋapan tikek; kiy pen tik dand amiy apiy giy, nup tikning gispay.

⁷¹ “Gor aŋgak, ‘Yand mindpiyん rek, nimbip miluk niŋiy, timey giniŋgiy rek ma aŋniŋgamb aŋgak.’

⁷² “Nuk chinup simb niŋiy direp gip kun ak, basind sikop kuyip sakiy ma giy, giniŋgayn aŋgiy aŋgaya rek nep gip.

⁷³ “Nuk basind Ebraham nup minim aŋgay aŋgak,⁷⁴⁻⁷⁵ ‘Nimbip kond minden biynimb miluk niŋbay gok, nimbip timey giniŋgiy rek ma aŋniŋgamb. Ma pirikniŋgambim; gos yip ak niŋiy, woŋ yip ak giy, biynimb tep yand gok nep mindiy, mind tep giniŋgambim aŋgak.’

⁷⁶ “Pen ŋi yand. Nand woŋ giniŋgamban rek niŋiy, aŋgnijgambay, Gor Biyomb yimb ak, bi minim aŋgep nuk aŋgnijgambay. Yenen, nand nind amiy, biynimb gok kuyip aŋgrep gey, Biyomb anup kond mindyaknij, nuk winiŋgamb.⁷⁷ Nand kuyip aŋgrep gey, Biyomb ak apiy, tap siy tap timey gipay gach ak wiykyokiy, kuyip diniŋgamb.

⁷⁸⁻⁷⁹ “Gor bi tep biynimb simb niŋimb ak, melik tep semb biyoŋ nimb ak chinup yokeniŋgamb mey; kisyimnamb okok taŋgiy, gi dam pikiy, kumemb rek ayip ak kirgiy, kinjeŋ tep ar ak taŋgeningambun aŋgak.”

⁸⁰ Pen Sekaraya ŋinuk Jon, miŋmon nep namb okok mind mind, pisnep yomb gi day tikiy apek, Yisrel biynimb nup niŋyak.

Jiysis Nup Tikak
(Mat 1:18-25)

2 ¹Pen Jon nup tikyak ñin namb kun ak, gapman biyomb Siysa Ogastas, low ay angak, “Biynimb yand kond mind asikpiyn rek, mañgiysek yimb diniŋiy angak.” ²Nind kiñij giy, yimb dinimimb angyi diyak ñin kun ak, gapman biyomb Sayriyniyas, Siyriya biynimb kuyip kond mindek. ³Pen biynimb miñmon paryomb okok nimb ap yikop mindeyak gok yimb diniŋ, andkind miñmon kiyk key okok amniyak. ⁴Kun gey niŋiy, Josep nup Depiyt kiñij ak tik dand amiy tikyak rek; Mariya nup pojind, miñmon sikoy Nasaret Galiyliy propens ak kirgiy, Jiwdiya propens amiy, kiyŋ Depiyt nup tikey mindiŋgip miñmon sikoy Betliyhem amnak. ⁵Pen biyn nup minim angyak kun ak, ñapan konŋiy sek mindakniŋ, pojind yimb diniŋ amnak. ⁶⁻⁷Amjakiy niŋjak; maniy tawiy kinyiŋgipay korip ak pisnep timbik dak ak mey, kaw mokyiŋgipay korip ak mindiy, Mariya ñapan nind won ak tikak. Tikiy chech kom kom giy, di kaw tap kaskas ayey ñimbyiŋgipay kes miŋgan ak ayak.

Enjol Ak Kanj Siypsiyp Mokep Bi Gok Kuyip Aŋgñak

⁸Pen Mariya Jiysis nup tikak ñin kun ak, bi kanj siypsiyp mokep gok, gunap kisyimken ak kond mindeyak miñmon kun okok. ⁹Gor enjol bap melik sek yokek, melik kun ak ap kuyip pikniŋek niŋiy, pirikyak. ¹⁰Pirikey, enjol ak kuyip aŋgak, “Ma piriknimimb! Yand nimbip biynimb okok mañgiysek, minim tep miñmiň gep ak dand opiyen. ¹¹Miňiy biyn bap, Biyomb chin per kond mindpun ak tikip; Depiyt mindiŋgip miñmon ak. Kisen nuk Biyomb mindiy, tap siy tap timey gipim gach ak wiikyokiy, nimbip di Gor yip jimñiy aynigamb. ¹²Nup am piyow niŋiy niŋniŋgambim: nonim nup chech kom kom giy, di kaw tap kaskas ayey ñimbay kes miŋgan ak ayek mindenŋgamb aŋgak.” ¹³Kun aŋgakniŋ, enjol kuŋay yimb nep semb biyoŋ nimb apiy, Gor nup yimb ak dand aranyiŋ angyak, ¹⁴“Gor yimb nup ak dand yiŋ ar biyoŋ aranemb angyak.”

Bi Kanj Siypsiyp Mokyak Gok Am Jiysis Nup Niŋyak

¹⁵Enjol gok andkind semb biyoŋ amniyakniŋ, bi kanj siypsiyp mokep gok minim aŋgnij aŋgnij giy aŋgyak, “Gor aŋgamb, chinup minim kun giy apay ak, kasek Betliyhem amiy niļun aŋgyak.” ¹⁶Aŋgiy, amiy niŋyak: Josep yip, Mariya yip ñapan aŋgyak kun ak, chech kom kom giy, kaw tap kaskas ayey ñimbay kes miŋgan ak ayer mindek. ¹⁷Niŋiy aŋgyak, “Enjol gok, kisen ñapan kun ak nimbip kond mindenŋgamb apay ak, mey biyey! aŋgyak.” ¹⁸Bi kanj siypsiyp mokep gok minim kun ak aŋgey, biynimb gok niŋiy, gos kuŋay yimb niŋyak. ¹⁹Pen Mariya nup tap key yimb ak gak

rek, tep gek gos ninying nep mindyinqip. ²⁰Bi kanj siypsiyp mokep gok, Gor enjol nuk gok aŋgyak rek nep gek, windin key ninjiy, yimb nup ak dand aranying, andkind korip amniyak.

Jiysis Nup Tikiy Yimb Ayak

²¹Mariya ñi ak tikiy ñin onep ar ak mindiy, minek jiy ak kumbak tikiy yimb ayning, enjol ak nind nonim nup, yimb ak kun giy aynimin aŋgak rek, yimb nup ak Jiysis aŋgyak.

Bi Simiyon Yip Biyn Ana Yip Jiysis Nup Niŋrik

²²⁻²³Pen Mosis Gor low minim ak tikiy, ñi nind tikningambay gok, Gor nup aŋgningambay aŋgak ak mey, Mariya ñapan ak tikiy, Jiwda biynimbi gyiŋipay rek, Gor aŋgnijep korip ak asikiy mindek suŋ ayaknij, Josep yip, Gor ñapan nup ak aŋgnij, dand Jerusalem amiy, Gor aŋgnijep korip amnirik. ²⁴Pen low minim bap tikiy, “Biyn ñapan tikniŋiy gok suŋ ayek, yakir maling akan, kochir omijał dand Gor aŋgnijep korip mis ar ak amiy, pik Gor nup simboŋ ñiy mey, suŋ ayip aŋgiy, Gor aŋgnijep korip miŋgan ak amniŋgambay aŋgyak.” Gos kun ak kunep niŋiy mey, yakir omijał sek dand amnirik.

²⁵⁻²⁶Pen Jerusalem amiy, yakir omijał ak Gor nup simboŋ ñiy, korip miŋgan amiy niŋrik: bi mind tep yimb giy, Gor nup nep aŋgnijenqip bap mindek. Yimb nuk ak Simiyon. Nuk Gor Kawnan ak yip mindyinqip ak mey; nup nind angak, “Biyomb Gor yokey Yisrel biynimbi kuyip diy kond mindeniqamb ak apek niŋiy, kisen kumniŋgamban aŋgek,” niŋmindyinqip.

²⁷Pen ñin kun ak, Gor Kawnan ak Simiyon nup gos ñek, Gor nup aŋgnijep korip ak amiy niŋak; Josep ber, Jiysis nup dand apiy, Mosis aŋgak rek giniŋ ap minderik. ²⁸Kuyip niŋiy, Jiysis nup di kaygiy, Gor nup yimb ak dand aranying aŋgak:

²⁹⁻³⁰“Biyomb. Ñapan biy yomb giy, chinup di nip yip jimñiy ayniŋgamb ak, tep yokey miseŋ nijsipiyn. Kun ak yip aŋgnak rek yepyey, tep gaknij kumnim.

³¹⁻³²“Ñapan kun biy, biynimbi nand Yisrel kuyip nep daŋ aŋgiy ma yokpan; biynimbi yikop okok kuyip kunep daŋ aŋgiy yokpan. “Pen melik tep nand ak kuyip niŋaknij, chinup Yisrel biynimbi yimb ak dand araniŋgambay aŋgak.”

³³Simiyon Jiysis nup kaygiy, minim kun ak angaknij, Josep ber gos kuŋay niŋrik. ³⁴Pen nuk kuyip bilesiy giyinq, Jiysis nonim Mariya nup aŋgak, “Ñi nand kun biy mindaknij, Yisrel biynimbi kuŋaynep namb ak anjilakiy, kinjen tep diy amniŋgambay gok, Gor ker amniŋgambay; kinjen timey diy amniŋgambay gok, apyap pikniŋgambay. Niŋyanj aŋgiy, nup yokak ak pen, nup ma diy

angjiwniñgambay. ³⁵Kun giy mey, yerer giy gos niñiy mindpay rek, biynimb niñningambay. Pen mindmañgiy nip ak kalaw yimb giniñgamb aŋgak.”

³⁶Pen ñin kun ak, biyn Gor minim aŋgep bap kunep ap mindek. Yimb nuk ak Ana. Nop yimb ak Pañiwel. Biynimb Esa aŋgyingipay kiñij ak tik dand apiy mey, Ana nup tikyak. Pen Ana simiy nuk ñin jiwiy omijał nokom, andikiy onep anjip piskind ak yinak. Nind bi diy, nungumiy yip minder simiy yin ayak ar ak. ³⁷Pen nuñgumiy kumakniñ, Gor nup gos anep ayek, ñin gunap tap ñimbiy mer, Gor aŋgnijep korip ak amiy, pumbnamb kisyimken aŋgnijep mindyingip.

³⁸Pen nuk Jiysis nup di mindeyak maŋ sijak apiy, Gor nup tep aŋgiy, biynimb Gor chinup diy kond mindingamb aŋgiy niñyak gok kuyip aŋgak, “Ñapan biy yomb giy, chinup di Nop yip jimñiy ayniñgamb aŋgak.”

Jiysis Nup Dand Andkind Nasaret Amnirik

³⁹Josep ber Gor low minim aŋgiy tikyak rek giy, tip ak andkind Galiyliy propens amiy, miñmon kiyk Nasaret amnirik. ⁴⁰Am mindiy Jiysis yomb giy, Gor nup kond mindakniñ, gos tep yimb ninij, mind tep gak.

Jiysis Gor Aŋgnijep Korip Amnak

⁴¹Nop nonim ber simiy ak simiy ak, enjol ak Yijip biynimb kuyip pikaiñg, chinup Jiwda biynimb gok kirkak ñin yomb Pasopa ak miñiy aŋgiy, am Jerusalem nan-giyingipay. ⁴²Kun giy mey, Jiysis simiy nuk yin wimiñgan ak ayek, nop nonim yip Jerusalem am mindey, ⁴³⁻⁴⁴ñin yomb kiyk kun ak apiy pandikakniñ, korip amjipun aŋgiy, andkind kinjeñnam ak apiy niñrik: Jiysis yip ma aŋgrik. Nuk Jerusalem nep mindek ak pen, kiyk ma ninij aŋgrik, nuk biynimb gunap yip asaw aŋgiy niñrik. Pen kinjeñnam ak kiniy, nup ma nep niñij, ⁴⁵⁻⁴⁸numiy numam sikop yip mindip akaŋ aŋgiy, piyow andkind Jerusalem amiy niñrik: nuk am Gor nup aŋgnijep korip ak mindiy, biyomb low tiysa gok yip minim aŋg mindek. Biynimb ap niñmindeyak gok, Jiysis aŋgak rek niñij, ñi gos kind aŋgiy niñij, minim ang tep yimb gip ak aŋgiy, wal aŋgyak. Pen nop nonim ber nup kunep niñij, ñi ak gos nuk ak key niñij kun gamb, nup ñin omijał nokom ma niñbur aŋgiy, wal aŋgrik. Nonim pen, Jiysis nup aŋgak, “Nap chirup yenen kun gey, mindmañgiy kalaw gakniñ, nip piyow niñraspur?” ⁴⁹Aŋgek, Jiysis aŋgak, “Yenen yip piyow taŋgying aspiyr? Bapiy yand korip mindingayn ak ma niñbiyr?” ⁵⁰Jiysis kun aŋgak ak pen, minim asap ak aŋgiy ma tik niñrik.

⁵¹Pen ñin kun ak, Jiysis nup poŋjand andkind miñmon kiyk Nasaret amerik, nuk kun okok mindiñg, nop nonim aŋgyingipiyr rek nep niñij kindik giyinçip. Pen nonim, nuk yerer gak ak niñyinç nep mindiñgip.

52 Jiysis miñmon Nasaret mindiy, pisnep yomb giy, gos niñrep yimb gek, Gor sek, biynimb gok sek nup niñey tep gak.

Jon Bi Ñing Pikñemb Ak Minim Añgyiñgip
(Mat 3:1-12; Mak 1:2-8; Jon 1:19-28)

3 ¹Rom gapman biyomb yimb Siysa Taybiyriyas, miñmon okok kond mindek, simiy ak yin ayak anjip piskind ak. Pen nuk paryomb okok mindiy, bi kond mindep namb kayañ nuk gunap angek, am miñmon sikoy gunap kond mindeyak. Binuk Ponsis Paylat, Jiwdiya biynimb gok kuyip kond mindek. Binuk Herot, Galiyliy biynimb gok kuyip kond mindek. Herot numam nuk Piyiliy, Yitiwriya biynimb gok sek, Trakonaytis biynimb gok sek kond mindek. Layseniyas, miñmon Abiyliyiy biynimb gok kuyip kond mindek. ²Pen won kun ak, binak Anas yip, Kayapas yip, biyomb Gor nup simboñgep omijał ak Jerusalem minderik.

Pen ñin namb kun ak, Sekaraya ñinuk Jon, biynimb kunjay ma mindeyak namb okok kin mindakniñ, Gor nup gos ñek, ³Joden ñiñg gol okok amiy, biynimb gok kuyip minim añañiyinq añgyiñgip, “Tap siy tap timey gipim ak, yenen kun gipun añgiy kirgiy, Gor nup nep gosimb niñem, nimbip ñiñg pikñen mey; Gor niñiy kirginingamb añgyiñgip.”

⁴Jon kuyip Gor minim añañak kun ak, bi Gor minim angep Asaya, giningamb añgiy tikak rek nep gak. Asaya minim tikiy añañak:

“Bi bap biynimb kunjay ma mindpay namb okok menj miñgan dand araniy añañgningamb, ‘Per, biyomb asaw añgiy, kinjen pindrep giy kond mindpay. ⁵Kun ak, dum okok piñiysak tep giy, giw miñgan okok lum ñi tep giy, kinjeñ tind mand giy mindonimuñ gok; pind yipund giy, kamb gok diyok tep giy, tap siy tap timey gipim ak kirgiy, Biyomb anup kond mindenimimb. ⁶Kun giy mey, biynimb okok mañgiysek, Gor binuk yokek biynimb dininqamb anup niñrep giningiq añañgningamb’ añgiy” tikak.

⁷Jon Asaya añgiy tikak rek añañgningamb, biynimb kuñaynep mindek ak apiy añañyak, “Chinup ñiñg pikñan añgey,” kuyip añañgiy añañgak, “Siyñ saraw ñapan nuk guniy. Yerip gos ak niñiy pirik opim? ‘Ñing pikon, Gor biynimb gunap kuyip añañgiy giniñgamb ñin ak, chinup ma añañgiy giniñgamb añañgiy’ pirik opim? ⁸Ñing pikniñg, tap siy tap timey gipim gok yenen kun gipun añañgiy kirgem mey, Gor nup gosimb niñbay añañgiy, nimbip ñiñg pikñinim! Pen gos bap niñiy, chin Ebraham ñapan nuk añañgiy, Ebraham nup nep gos ak ma niñnimimb. Nuk tikek, tikey wak gok chin mindpun apim ak, tap yikop. Gor kamb guniy diy, Ebraham ñapan nuk gunap giniñg gipkop. Kun ak bi tep Ebraham tikek; tikey amiy apiy gek chinup tikpay apim ak, Gor niñek minim rek ma apim.

⁹“Pen niñrep ginimimb! Gor mon mañgiy ma piyip gok timb añañgiyning, tiw ak mamb giy mindip añañgak.”

¹⁰ Jon minim kun ak rek aŋgaknij, nup pen aŋgnijiy aŋgyiŋipay, “Chinup yergiyaŋ aŋgiy apan?” Aŋgey, kuyip aŋgyiŋip, ¹¹ “Biynimb tiŋgliys omiŋal mindonimuŋ gok, bap biynimb tiŋgliys ma mindonimuŋ gok kuyip ŋiniŋgiy. Pen biynimb tap keňmaŋgiy mindonimuŋ gok, gunap biynimb tap ma mindonimuŋ gok kuyip ŋiniŋgiy aŋgak.”

¹² Pen bi takes dep gok, Jon chinup ŋiŋ pikňaŋ aŋgiy, ap nup aŋgnijiy aŋgyiŋipay, “Tiysa. Chin yerginjun?” ¹³ Aŋgey, kuyip aŋgyiŋip, “Takes ak dining, gapman kay apay rek nep dinimimb. Yesek gunap ma dinimimb aŋgyiŋip.”

¹⁴ Rom biynimb, amiybi kiyk ap poliys rek mindyingipay gok, Jon nup minim kun ak rek nep aŋgnijiy aŋgyiŋipay, “Chin yerginjun?” Aŋgey, kuyip aŋgyiŋip, “Biynimb gok kuyip timey ma giy, kor yesek giy maniy kuyip ak ma dinimimb. Wong gipim rek nep dinimimb aŋgyiŋip.”

¹⁵ Pen kun gi mind dand amiy, biynimb gok gos ar bap niŋiy aŋgyak, “Bi biy, Kiyŋ yomb key yimb per kond mindpun ak rek ayip aŋgyak.”

¹⁶ Aŋgey, nuk minim kun ak niŋiy kuyip aŋgak, “Yand nimbip yikop ŋiŋg pikňimbiy; Biyomb yimb ak kisen winingamb. Nuk Biyomb yimb; yand bi yikop. Nup niŋen yip nambiq gip. Tomb tirup nup gok tuŋgasikyiŋ, tap nup gok marik ginim rek ma ayip. Nuk apiy, Gor Kawnan yipund giy, mon maŋlaŋ rek ak nimbip yokniŋgamb.

¹⁷ “Pen nuk wiyt maŋgiy pikgek gipay rek ak giniŋgamb. Wiyt maŋgiy ŋiŋjemb gok key ay, wiyt cheŋg gok key ay giniŋgamb. Kun giy, wiyt maŋgiy ŋiŋjemb gok dand korip nuk amniŋgamb, cheŋg gok dam mon per yin mindip ak yokniŋgamb aŋgak.”

Herot Jon Nup Kalambis Ayak

¹⁸ Jon biynimb gok kuyip, Gor minim tep ak ar gunap aŋgen niŋrep yiŋaŋ aŋgiy, minim tep kun ak rek sikoy ma aŋgyiŋip. ¹⁹⁻²⁰ Pen gapman biyomb Herot, tap siy tap timey okok gi dand amiy, numam Piyliyp biyuk Herodiyas nup kunep di gek, Jon, ak girep ma gip angek, Herot niŋiy, nup dam kalambis ayak. Herot kisen timey gak ar bap mey kun ak.

Jon Jiysis Nup ŋiŋg Pikňak (Mat 3:13-17; Mak 1:9-11)

²¹⁻²² Pen Jon nup kalambis ma ayak won ak, biynimb gok kuyip ŋiŋg pikňiŋip. Jiysis nup kunep ŋiŋg pikňek, nuk Nop Gor nup aŋgnij mindaknij, semb biyoŋ liŋg keykey amek, Gor Kawnan ak yakir kochir rek Jiysis ker waknij, minim bap semb biyoŋ nimbiy aŋgak, “Ni tep yand! Nip niŋen yip tep yimb gip aŋgak.”

Jiysis Nusind Sikop
(Mat 1:1-17)

²³ Pen Jiysis simiy nuk ak ŋin jiwiy, andikiy onep ar ak amnakniŋ,
 tikjak Nop Gor nup wong ak gak. Biynimb gok Jiysis nup aŋgninyak-eŋ,
 “Nop nuk mey; binak Josep aŋgninyak.”

Josep nop ak Heliy.

²⁴ Heliy nop ak Matat.

Matat nop ak Liypay.

Liypay nop ak Melkay.

Melkay nop ak Janay.

Janay nop ak Josep.

²⁵ Josep nop ak Matatayas.

Matatayas nop ak Emos.

Emos nop ak Neyam.

Neyam nop ak Eslay.

Eslay nop ak Nagay.

²⁶ Nagay nop ak Mat.

Mat nop ak Matatayas.

Matatayas nop ak Semen.

Semen nop ak Josek.

Josek nop ak Joda.

²⁷ Joda nop ak Jowanān.

Jowanān nop ak Resa.

Resa nop ak Serababel.

Serababel nop ak Siyaltiyel.

Siyaltiyel nop ak Neray.

²⁸ Neray nop ak Melkay.

Melkay nop ak Eday.

Eday nop ak Kosam.

Kosam nop ak Elmandam.

Elmandam nop ak Yer.

²⁹ Yer nop ak Josiwa.

Josiwa nop ak Eliysa.

Eliysa nop ak Jorim.

Jorim nop ak Matat.

Matat nop ak Liypay.

³⁰ Liypay nop ak Simiyon.

Simiyon nop ak Jiwda.

Jiwda nop ak Josep.

Josep nop ak Jonam.

Jonam nop ak Eliyakim.

- ³¹ Eliyakim nop ak Meliya.
 Meliya nop ak Mena.
 Mena nop ak Matata.
 Matata nop ak Netan.
 Netan nop ak Depiyt.
- ³² Depiyt nop ak Jesiy.
 Jesiy nop ak Obet.
 Obet nop ak Bowas.
 Bowas nop ak Salmon.
 Salmon nop ak Nason.
- ³³ Nason nop ak Amiynadap.
 Amiynadap nop ak Atmiyn.
 Atmiyn nop ak Anay.
 Anay nop ak Hesron.
 Hesron nop ak Peres.
 Peres nop ak Jiwda.
- ³⁴ Jiwda nop ak Jekop.
 Jekop nop ak Aysek.
 Aysek nop ak Ebrahim.
 Ebrahim nop ak Tera.
 Tera nop ak Nowa.
- ³⁵ Nowa nop ak Seruk.
 Seruk nop ak Reyiw.
 Reyiw nop ak Pelek.
 Pelek nop ak Ebey.
 Ebey nop ak Sela.
- ³⁶ Sela nop ak Keynan.
 Keynan nop ak Apaksat.
 Apaksat nop ak Siyem.
 Siyem nop ak Nowa.
 Nowa nop ak Lamek.
- ³⁷ Lamek nop ak Metiwsala.
 Metiwsala nop ak Yinok.
 Yinok nop ak Jaret.
- ³⁸ Jaret nop ak Makalalel.
 Makalalel nop ak Keynan.
 Keynan nop ak Enos.
 Enos nop ak Set.
 Set nop ak Andam.
 Andam nup mey, Gor gayak.

Seytan Jiysis Nup Yesek Aŋgak
(Mat 4:1-11; Mak 1:12-13)

4 1-2 Pen Jiysis Joden ŋiŋg mindiy andkind owaknij, Gor Kawnan ak nup bak ay, dand miñmon nep namb okok amek, nuk tap ŋimbimber; yikop nep mindek ŋin omijal jiwak. Pen nuk kun okok girangkniŋ, Seytan minim yip ak niŋaŋ aŋgak, ap nup aŋgak, ³“Nand Gor ŋinuk mindiy ker, kamb biy aŋgey biret rek ayek ŋiŋjan aŋgak.” ⁴Aŋgek, Jiysis nup pen aŋgak, “Baybol buk ak tikiy aŋgyak, ‘Biynimb gok biret nep ŋimbiy ma mindenŋgambay aŋgyak.’”

⁵Aŋgek, Seytan Jiysis nup dand miñmon yirik paryomb yimb bap ami, miñmon okok maŋgiyek yimb yomiy ⁶⁻⁷aŋgak, “Miñmon teprep guniy niŋjan! Biyomb keykey kond mindpay. Yand miñmon kun gok maŋgiyek kond mindpiyrek, bi bap nup aŋgnijŋ aŋgnijŋgayn. Kun ak nand koŋgim yimi yip aŋgnijneniŋgamban, miñmon kun guniy maŋgiyek nip aŋgen, yimb yomb mindaknij kond mindenŋgamban aŋgak.”

⁸Aŋgek, Jiysis pen aŋgak, “Nip ma nep aŋgnijneniŋgayn! Baybol buk ak tikiy aŋgyak, ‘Biyomb chin Gor nup nep aŋgnijiy, woŋg nup anep giñinimimb aŋgyak’ aŋgak.”

⁹Kun aŋgek, Seytan Jiysis nup poŋind Jerusalem ami, dand Gor aŋgnijep korip yi yakoŋ giyak ar ak ami aŋgak, “Nand Gor ŋinuk mindpiy aŋgak, pindeng man biyaŋ ayan! ¹⁰Baybol buk ak tikiy aŋgyak, ‘Gor enjol nuk gok aŋgek nip kond mindenŋgambay.’ ¹¹Minim bap pen tikiy aŋgyak, ‘Apyap pikniŋ gey, nip dand araney, kamb tomb nip ak ma pikningamb aŋgyak’ aŋgak.”

¹²Seytan kun aŋgek, Jiysis aŋgak, “Biyomb Gor windin yirik ar ak, ŋiňloŋ ay kun ak rek ma giniŋgayn. Baybol buk ak, ‘Nup ŋiňloŋ ma ayep aŋgak tikuŋ’ aŋgak.”

¹³Seytan Jiysis nup minim tom gi mer ninjy, kiriŋ ami, gos nuk okok nep, ‘Minek gunap, nup tip ak tom ginim aŋgak’ kasek ma andkind owak.

Jiysis Miñmon Galiyliy Kiňiŋ Giy Minim Aŋgñak
(Mat 4:11; Mak 1:12-13)

¹⁴Pen Gor Kawnan ak Jiysis nup kond mindaknij, andkind ap miñmon Galiyliy mindiy, key yimb gek ninjy, minim nup ak yiŋg dand, miñmon Galiyliy namb okok maŋgiyek amniyak. ¹⁵Nuk Jiwda nan-gep korip okok ami, minim aŋgrep gek, nup bi tep yimb aŋgak, miñmiň yimb giyak.

Nasaret Biynimb Jiysis Nup Ma Diyak
(Mat 13:53-58; Mak 6:1-6)

¹⁶Pen Jiysis nuk miñmon Galiyliy namb okok girang diy, miñmon sikoy mindiy yomb gak Nasaret am mindek. Jiwda lotiw ŋin ak apek,

per giyinqip rek, nan-gep korip ak amiy, tikjakiy Baybol buk ak riytiym giniŋ gek,¹⁷ nup bi Gor minim aŋgep Asaya tikak buk band ak dap ñey, di wisikiy, minim aŋgning gak day ak niŋiy, kuyip riyt giy aŋgak:

¹⁸ “Biyomb ak, woŋ nuk gunap yip gaŋ aŋgiy, Kawnan nuk ak yokek yand yip mindip. Kun ak biynimb simbgeprek gok aŋgrep gen niŋniŋgambay. Biynimb kalambis rek mindpay gok wisik yoken amningambay. Biynimb windin koy rek mindpay gok gen niŋniŋgambay. Biynimb kosyam mindpay gok direp gininggayn.
¹⁹ Pen Gor biynimb diningamb ñin tep ak, miňiy owip aŋgiy, biynimb gok kuyip aŋgninggayn aŋgak.”

²⁰ Jiysis minim kun ak riyt gi day jiwiy, buk band ak kom kom giy, bi buk kond mindyingip anup tip ak ñiy bisgek, biynimb mindeyak gok maŋgiysek windin ak jiwiy nup nep niŋeyak, kuyip angak,²¹ “Asaya Biyomb aŋgek, per kond mindpim kun ak miňiy miseŋ niŋsipim aŋgak.”
²² Kun aŋgek, minim tep yimb nuk angak ak niŋiy, yimb nup ak dand araniyak. Pen gos bap niŋiy aŋgyak, “Bi kun biy Josep ñinuk rek?”

²³ Kun aŋgey, Jiysis kuyip aŋgak, “Pen yand niŋbiy! Yip aŋgninggambim, ‘Nand Kiyŋ yomb key yimb per kond mindpun ak, miňmon Kapaniyam mindiy, tap mageprek gey, yind achimal apek niŋbun rek ak, miňmon nak biy kuneŋ gey niŋjun aŋgninggambim.’²⁴ Pen nimbipliŋ ninjind aspiyn. Bi Gor minim aŋgep gok, miňmon bapik okok tanggiy, minim tep ak aŋgey, niŋind apay aŋgiy dipay. Pen miňmon kiyk ak key ap aŋgey, bi chin gok key aspay aŋgiy minim kuyip ak ma dipay.

²⁵ “Pen niŋim! Bi Gor minim aŋgep Yilayja mindek ñin ak, simiy ominjal nokom takin onep kaŋgol ak, miňmon ma yimb pikiy, tap ma jakiy, yiwan yomb sikerek yimb ak gak.²⁶ Yisrel biyŋ yandiw yiwan gak gok, kuŋaynep mindeyak ak pen; Gor Yilayja nup yokek, am miňmon yomb Saydon miňmon sikoy Sareypar amiy, tap mageprek ak gek, biyŋ yandiw bap keňmaŋgiy nuk kuŋaynep mindek.²⁷ Pen ar kun ak rek, kisen, bi Gor minim aŋgep Yilayja mindek ñin ak, Yisrel biynimb soy ayndik ayak gok, kuŋay yimb mindeyak ak pen; kuyip gunap gek suŋ ma ayak; bi Neman miňmon paryomb Siyriya nimb ak nep gek suŋ ayak aŋgak.”

²⁸ Jiysis kun aŋgek, biynimb lotiw korip mindeyak gok niŋey miluk timey yimb yapek,²⁹⁻³⁰ nup yuk dam mindur okok yokon kumaŋ aŋgiy, yukey amnakniŋ, biynimb kuŋay mindeyak namb okok amiy kapkap amnak.

Jiysis Kichekiy Aŋ Mis Yokak (Mak 1:21-28)

³¹ Nuk miňmon sikoy Kapaniyam Galiyliy propens ak am mindiy, Jiwda lotiw ñin ak apek, tikjakiy kuyip minim aŋgñak.³² Gor minim ak yiňrimay

giy, yipund giy yimb nep aŋgek, wal yimb aŋgyak. ³³Pen nan-gep korip namb kun ak, bi kichekiy ambaŋ ayak bap mindek. Nuk suk yomb aŋgiy aŋgak, ³⁴“Bi Jiysis Nasaret nimb! Yergining opan? Chinup timey giniŋ opan rek ayip. Yand nip niŋbiyin; Gor bi sun-tep nuk anep opan aŋgak.”

³⁵Pen Jiysis kichekiy ambaŋ ay mindek kun anup aŋgak, “Minim ma aŋgiy, bi ak kirgiy mis amnoŋ.” Aŋgek, mis amyiŋ, bi nonim yipund giy anup, biyimb mindeyak namb siŋak diyokiy amnak ak pen, nup tapin ma pikak.

³⁶Kun gek, biyimb niŋmindeyak gok, kiyk nep aŋgniŋ aŋgniŋ giy aŋgyak, “Bi kalrimay kun biy, minim kun ak akay nimb dand apiy aŋgek, kichekiy gok mis ambay aŋgyak.” ³⁷Pen Jiysis gak minim kun ak, ying dand miňmon kun okok maŋgiyek amniyak.

Jiysis Biyimb Gek Suŋ Ayak (Mat 8:14-15; Mak 1:29-31)

³⁸Pen Jiysis Jiwda nan-gep korip ak kirgiy, Saymon korip ak amnak. Saymon biyin numok nuk ak tap yomb giy, mumbwak okok maŋgiyek mon rek yinek mey, biyimb gok apiy Jiysis nup aŋgyak, “Apy, Saymon numok nup gey, jak amnaj aŋgyak.” ³⁹Aŋgey, nuk biyin tap gek kum mindek maŋ siŋak apiy aŋgak “Tap gip biy suŋ ayaŋ aŋgak” Kun aŋgakniŋ, won anep suŋ aye, tikjakiy biyimb ap mindeyak gok kuyip tap keňmaŋgiy gak. ⁴⁰Biyimb kun okok mindeyak gok, minim kun ak niŋiy, pumb paŋind amnak won ak, biyimb kiyk tap gak gok maŋgiyek dand Jiysis mindek ak apeyak, kuyip nokom nokom dinijakniŋ suŋ ayaŋ. ⁴¹Pen biyimb malňiluk aŋaŋ, tap yerip ambaŋ ay mindek gok, aŋgek mis amyiŋ, nup niŋyak rek suk yomb aŋgiy aŋgyak, “Nand Gor Ņinuk.” Kun aŋgey, kuyip kun ma aŋnimimb aŋgek, aŋgak rek niŋiy mis amniyak.

Jiysis Miňmon Wikan Gunap Amiy Kuyip Minim Aŋgňak (Mak 1:35-39)

⁴²Minek miňmon yowakniŋ, Jiysis miňmon kun ak kirgiy, key minden aŋgiy, miňmon nep namb okok amnak. Amek, biyimb gok kisen amiy, nup piyow niŋiy aŋgyak, “Okok ma amnimin; chin yip mindon aŋgyak.” ⁴³Kun aŋgey, Jiysis aŋgak, “Gor yip aŋgyokamb opiyen rek, am biyimb wikan gunap kuyip kunep, Gor biyimb diy kond mindingamb rek minim ak aŋgniringay aŋgak.” ⁴⁴Kun aŋgiy, okok girangyding, am Jiwda nan-gep korip okok amiy, minim tep kun ak kuyip aŋgňiyiŋgip.

Jiysis Aŋgek Piys Kuŋay Diyak (Mat 4:18-22; Mak 1:16-20)

5 ¹Jiysis ūn bap am ūning Galiyili chemb gol ak mindiy, Gor minim tep ak aŋgňakniŋ, biyimb kuŋay yimb nep, minim tep kun ak

niļun aŋgiy, chichmiy yimyiŋ wiyak. ²Kun giy wiyaknij, Jiysis niļak, bi piys dep gok, bot omiļal dap ŋiŋg chemb gol kun siŋak ay, piys dep wimben gok wasyim gi mindeyak. ³Nuk Saymon Piyta bot ar ak pindeng ay aŋgak, “Yip di nembnemb gey, ŋiŋg namb siŋbindoŋ amnaŋ aŋgak.” Aŋgek, Saymon Piyta bot ak di nembnemb gek, ŋiŋg namb siŋak amek, Jiysis bot ar kun ak bising mindiŋ, biyimb gok kuyip minim aŋgňak. ⁴Minim aŋgjiwiy, Saymon Piyta nup aŋgak, “Bot biy pul gi dand ŋiŋg namb yomb siŋbindoŋ ami, wimben ak yokiy piys dim aŋgak.”

⁵Aŋgek, Saymon Piyta aŋgak, “Biyomb. Miňiy kisyim biyaŋ piys nen taŋgon taŋgon, miňmon yowip ak pen; piys gunap ma dipun. Nand kun apan ak, wimben ak monmon yokniļun aŋgak.”

⁶Kun aŋgiy, wimben yokyaknij, piys kuŋaynep apiy wimben miŋgan ak amey, wimben ak aranjakiy puŋgriknij rek gak. ⁷Kun gek ninij, numam bot ar bap mindeyak gok kuyip ŋinan gek apeyak; piys kun gok diy, bot omiļal kun ak aye, pisnep aranjakiy, poŋgek yowniŋ rek gak. ⁸⁻¹⁰Kun gek niŋiy, Saymon Piyta binuk yip bot ar mindeyak gok gos kuŋay yimb niŋyak. Pen Sebediy ŋinuk Jemis yip, Jon yip, bot bap diy Saymon yip wong jimniy giyŋgiyir ak, kune gos kuŋay niŋrik. Pen Saymon am Jiysis mindek maŋ siŋak kongim yimiy aŋgak, “Biyomb. Yand bi tap siy tap timey gipiŋ ak, nand key okok amnoŋ aŋgak.” Aŋgek, Jiysis aŋgak, “Ma piriknimin. Miňiy ŋin biy tikiy, bi piys dep ak kirgiy, bi biyimb dand Gor ker owep ak mindingamban aŋgak.” ¹¹Kun aŋgek, bot omiļal ak dam ŋiŋg gol okok ay, piys tap gok kirgiy, Jiysis nup gosimb niŋiy, yip ami taŋgyiŋgipay.

Jiysis Bi Soy Ayndik Ayak Bap Gek Suŋ Ayak

¹²Pen kisen Jiysis am miňmon yomb bap mindek, bi soy ayndik mumbwak okok maŋgiysek ayak bap, ap mindek maŋ siŋak kongim yimiy aŋgak, “Nand yip gey suŋ ayniŋ, gey suŋ aynimuŋ aŋgak.”

¹³Angek, nip gen suŋ ayniŋgamb aŋgiy, nup diniŋaknij, suŋ ayak. ¹⁴Suŋ ayek, bi kun anup aŋgak, “Jiysis yip diniŋek suŋ ayip ma aŋgnimin. Mosis Baybol buk ak tikiy aŋgak rek, soy ayndik yip ak suŋ ayip aŋgiy, am bi Gor nup simboŋgipay gok kuyip yomey, kiyk niŋiy, niŋind apan aŋgey, am siypsiyp ŋiluk bap kim tiwniŋ dap kuyip ŋiŋiŋ aŋgnimin, ‘Yip suŋ ayip rek, Gor nup simbongim aŋgiy, siypsiyp ŋiluk biy daswiyn aŋgnimin.’ Kun gey, biyimb maŋgiysek niŋiy aŋgningambay, ‘Nup suŋ ayip rek kun gip aŋgniningambay.’”

¹⁵Pen Jiysis nup minim ak, miňmon okok kind kind amek, biyimb kuŋaynep, nup niļun aŋgiy apyiŋgipay. Biyimb kun gok, gunap minim tep nup ak niļuniŋ apyiŋgipay; gunap chinup gek suŋ ayaŋ aŋgiy apyiŋgipay. ¹⁶Apey, kuyip minim tep aŋfiy, gek suŋ ayiŋgip. Pen ŋin gunap nuk am tip bap key mindiy, Nop Gor nup aŋgnij mindiŋgipay.

Jiysis Bi Ñin Tomb Kalaw Gak Ak Gek Suñ Ayak

17 Ñin bap Jiysis biyimb gok kuyip minim angn̄i mindek. Pen namb kun ak, bi Peresi gunap, bi low tiysa gunap ap bisiñg mindeyak. Bi kun gok, gunap miñmon yomb Galiyli keykey okok nimb; gunap Jiwdiya keykey okok nimb, gunap Jerusalem nimb wiyak. Pen Jiysis Nop kond mindek ak mey, biyimb tap gak gok gek suñ aynimuñ rek ayak.

18 Pen bi gunap, bi ñin tomb kalaw gak bap nup, Jiysis mindek korip miñgan ak dand amon, gek suñ ayañ angyi, 19 yirar ay dand amiy niñyak: biyimb gok korip miñgan kun ak pisnep timbiddak. Kun gek, bi yirar ay dand wiyak kun ak, dand korip ar biyor amiy, korip ak tuñgyikiy, Jiysis mindek namb siñak yokey amnak. 20 Kiyk nuk gek suñ aynimuñ rek ayip angyi niñeyak, Jiysis bi ñin tomb kalaw gak anup angak, “Mam. Tap siy tap timey gach nip chingip ak, niñiy kirsipliñ angak.”

21 Kun angek, bi Peresi gok sek, bi low tiysa gok sek, gos namb kiyk okok nep key niñiy angyak, “Bi kun biy an? Nuk Gor nup angjiwyiñg asap. Gor nep mey, tap siy tap timey gach ak, niñiy kirginimuñ rek ayip angyak.”

22 Pen gos niñyak kun ak, Jiysis key tik niñiy angak, “Nimb yenen yip gos timey niñiy kun aspim? 23 Yand bi ñin tomb kalaw gip biy nup, ‘Tap siy tap timey nip chingip gach ak, wiykyokpiñ angnim?’ Akañ; ‘Nip suñ ayip nen; tikjakiy amnoñ angnim?’ Akañ, minim yerip ak angen, nimbip tep giningamb? 24 Pen niñrep yimb ginimimb! Minim nup apiyñ kun ak, kiñin ak mindip. Bi bap Ñinuk Nop minim ak diy mey; man ar biy apiy, tap siy tap timey gipay gach ak wiykyokniñgamb angak.”

Kun angyi, bi ñin tomb kalaw gak anup angak, “Miñiy nip suñ ayip nen; tikjakiy yirar band ak dand andkind korip amnoñ angak.”

25 Kun angek, biyimb gok niñmindyakniñ, won kun anep tikjakiy, nup yirar ay dand wiyak band ak diy, Gor nup tep angyiñg, korip nuk amnak. 26 Kun gek, niñiy jiwdiya, Gor nup yimb ak dand aranyiñg, miñiy key yimb gamb niñsipun angyi wal angyak.

Jiysis Liypay Nup Dak (Mat 9:9-13; Mak 2:13-17)

27 Pen kisen Jiysis amiy niñak: bi takes dep ak, takes pikyingipay korip miñgan ak bisiñg mindek. Yimb nuk ak Liypay. Jiysis nup niñiy angak, “Apey, yand yip tangor angak.” 28 Añgek, woñg giyiñgip kun ak kirgiy, tap nuk gok mañgiysek kirgiy, Jiysis yip tañgyiñgipiyr.

29 Pen Liypay, Jiysis nup tap yomb ak korip nuk ak dañgiy ay, bi takes dep gunap, biyimb yikop gunap suk angek apeyak, kiy yip bisgiy tap niñyak. 30 Pen Jiysis kiy yip tap ñimbek niñiy, bi Peresi gunap, low tiysa kiyk gok sek ap, Jiysis binuk gok kuyip angyak, “Nimb yenen bi tap siy diy, bi takes diying maniy siy dipay gok yip bisgiy tap ñimbim?”

³¹ Kun aŋgeyak, Jiysis kuyip aŋgak, “Biynimb kim mindpun apay gok, dokta niŋning ma ambay; biynimb tap gip gok nep, chinup gek suŋ ayan aŋgiy, dokta niŋning ambay. ³² Kun ak rek, yand biynimb tep tep gok kuyip diniŋ ma opiyn; biynimb tap siy tap timey giy, mindrep ma gipun aŋgiy niŋninggambay biynimb gok kuyip diniŋ opiyn aŋgak.”

Lotiw Gos Ak Nep Niŋjy Tap Ma Niŋjyak
(Mat 9:14-17; Mak 2:18-22)

³³ Biynimb gunap Jiysis nup aŋgyak, “Jon binuk gok yip, Peresi y bi kiyk gok yip ŋin gunap, Gor nup gos nokom niŋjun aŋgiy, tap ma ŋimbiy yiwan nep mindiy, Gor nup aŋgnirbay. Pen binak gok yenen tap ŋimbying, ŋiŋ ŋimbying nep mindpay?”

³⁴ Kun aŋgeyak, Jiysis kuyip tikdam ay aŋgak, “Chin Jiwda biynimb gipun ar ak; bi bap biyn diniŋ gek, binuk gunap tap yomb ŋiŋninggeniŋgambay, biynimb gunap pen tikjakiy, yenen kun gispim aŋgiy, ma aŋgniringgambay. ³⁵ Pen kisen biyomb kiyk ak nup ŋaŋg ayeniŋgambay mey, simb gek tap ma ŋiŋninggambay aŋgak.”

³⁶ Pen Jiysis, Jiwda biynimb minim nind aŋgiŋgipay ak, minim yand kisen dand ownik ak sesek wopsaknigiy rek ayip aŋgiy, kuyip minim gunap paydoŋ ay aŋgak, “Chech nindnimb ak talikek, chech kisenimb bap tungralikiy, dap ŋaŋgdey, andip andip ma mindeniliŋgamb. Keykey yimb ay, omiŋal giy timey yimb giniŋgamb. ³⁷ Pen ŋiŋ wayn ak kunep; ŋiŋ wayn kim ak diy, kanj meymey wak milip miŋgan ak ma sopay. Yenen: songiy simjen ŋeniŋgambay, tan araniy, biŋ timey yimb aŋgiy pungrikiy songek, meymey wak ak timey giniŋgamb. ³⁸ Kun ak niŋjy mey, ŋiŋ wayn kim ak diy, meymey wak kim miŋgan ak nep song ayep. ³⁹ Pen biynimb ŋiŋ wayn nindnimb ŋimbay gok apay, ‘Niŋ wayn nindnimb ak tep yimb aŋgiy,’ ŋiŋ wayn kim kisenimb ak niŋjy, kuyip tep ma gip aŋgak.”

Lotiw Niŋ Ak Yenen Kun Gispim Aŋgyak
(Mat 12:1-8; Mak 2:23-28)

6 ¹Kisen Jiwda lotiw ŋin bap, Jiysis binuk gok yip wiyt woŋ namb ak amyiŋ, binuk gok wiyt maŋgiy kun gok gunap tik ŋin ben okok ay, wak pikyokiy ŋimbying ŋimbying amniyak. ² Kun geyak, bi Peresi y gunap niŋjy aŋgyak, “Nimb yenen lotiw ŋin woŋ magep biy, wiyt maŋgiy wak pik yoksipim?”

³⁻⁴ Aŋgeyak, Jiysis binuk gok giyak kun ak timey ma giyak ak niŋjy, bi Peresi y kun gok kuyip aŋgak, “Depiyt wosrey binuk gok yip yiwan gek, Gor aŋgnijep korip ak amjakiy, biret Gor windin yirik ar ak ay, bi yikop ma ŋimbay; bi Gor nup simbongipay gok nep ŋimbay biret ak, Depiyt aŋgnijek, nup ŋey, binuk gok yip niŋjyak. Kuyip yiwan gek giyak kesim

kun ak, Baybol buk tikyak ak, nimb ma niŋbim? 5 Pen lotiw ñin apim ak, bi bap Ñinuk nep kond mindip aŋgak.”

Jiysis Bi Ñin Pipich Gak Ak Gek Suŋ Ayak
(Mat 12:9-14; Mak 3:1-6)

6-7 Pen Jiwsda lotiw ñin kisen bap, Jiysis Jiwsda nan-gep korip ak amiy, kuyip minim aŋgñiyinq mindek. Korip mingan kun ak, bi ñin pipich gak bap ap mindek. Bi Peresi gok sek, bi low tiysa gok sek bi kun ak nup niŋyak rek, Jiysis lotiw ñin biy gek suŋ aŋningamb akaŋ yergek, nup aŋg gun aŋgiy, niŋyinjsek ay mindeyak. 8 Pen gos niŋyak kun ak, Jiysis key niŋiy, bi ñin pipich gak anup aŋgak, “Nand jakiy namb siŋbiy owan aŋgak.” 9 Aŋgek, jakiy owakniŋ, nuk bi Peresi gok sek, bi low tiysa gok sek kuyip aŋgak, “Yikop mindep ñin biy rek, biyimb gok kuyip direp giningambun akaŋ; lotiw ñin aŋgiy kuyip kiriniŋgambun? Akaŋ pen, kuyip gon ma jak amniŋgiy; kirgon kumniŋgiy?”

10 Kun aŋgiy, kuyip niŋkuskus giy, bi ñin timey gak anup aŋgak, “Ñin ak almil ayan!” Aŋgek, almil ayakniŋ, day suŋ ayak. 11 Jiysis bi kun anup gek suŋ ayek niŋiy, bi Peresi gok sek, bi low tiysa gok sek kuyip miluk yimb yapek, Jiysis nup yerginjun aŋgiy, aŋgnij aŋgnij gi mindeyak.

Jiysis Binuk Onep Wimiŋgan Ak Dak
(Mat 10:1-4; Mak 3:13-19)

12 Pen ñin namb kun siŋjak ñin bap, Jiysis Nop nup aŋgnijiy aŋgiy, dum akyon amiy, Nop nup aŋgnij mindek mindek, miñmon yowak.

13 Minek pumb wakniŋ, biyimb nuk gok maŋgiysek aŋgek apeyak, binuk onep wimigan ak kuyip tuŋgasik key ay, kuyip bi minim yip dand amemb gok mindingambim aŋgiy, angayak.

14-15 Binuk aŋgayak kun gok yimb kiyk mey;

Bap Saymon. Jiysis yimb nup bap ay, “Piyta” aŋgak.

Bap Enjriw. Saymon numam nuk ak.

Bap Saymon yimb along, Saymon Selot aŋgyak.

Bap Jemis.

Bap “Jemis Alpiyas” aŋgyak.

Bap Jon.

Bap Piyliyp

Bap Batlomiyiw.

Bap Matyiw

Bap Tomas.

16 Bap Jiwdas. Nop yimb ak Jemis.

Bap “Jiwdas Yiskariyot” aŋgyak. Nuk nep mey, kisen Jiysis nup ñaŋgyan aŋgiy mimunj gak.

Biynimb Kuŋaynep Jiysis Amnakniŋ Kisen Amniyak
(Mat 4:23-25)

¹⁷Pen Jiysis biynimb nuk kun gok yip, dum biyoŋ kirgiy, am giw tep biyaŋ mindyakniŋ, biynimb kuŋay yimb nep, nup niŋun aŋgiy ap nan-giyak. Biynimb kun gok gunap Jerusalem nimb, gunap Jiwdiya namb okok nimb, gunap miňmon nambiyas Taya nimb, gunap miňmon nambiyas Saydon nimb. ¹⁸Pen biynimb wiyak kun gok, gunap Jiysis minim nup ak niŋning wiyak; gunap tap gek, chinup gek suŋ ayaŋ aŋgiy wiyak. Pen biynimb kichekiy ambaŋ ayek mindrep ma guyak gok, chinup gek suŋ ayaŋ aŋgiy, kuneŋ wiyak. ¹⁹Kiyk kun giy apiy mey, Jiysis nup diniŋon, chinup suŋ ayniŋgamb aŋgiy, ap diniŋyakniŋ kuyip suŋ ayak.

Biynimb Simb Gip Gok Kisen Miňmiň Giniŋgambay
(Mat 5:1-12)

²⁰Jiysis binuk gok kuyip niŋyinŋ aŋgak, “Nimb biynimb simbgeprek mindpim gok, Gor nimbip diy kond mindenŋgamb!

²¹“Nimb Gor biynimb tep nuk mindenjun aŋgiy, mindmaŋgiy piŋiyňimb gok, biynimb nuk yimb mindenŋgambim!

“Nimbip miňyi yiwan yomb gip gok, kisen yiwan ma giniŋgamb!

“Nimbip simb gek siy aŋgmindpim gok, kisen tep gakniŋ, miňmiň giyinŋ mindenŋgambim!

²²“Bi bap Ņinuk nup chiŋgiy mindem, nimbip yiruk niŋiy, ‘Biynimb timey kun guniy, an yip mindenŋgambim aŋgiy,’ nimbip yimb timey ay aŋgiweninggiy, miňmiň yimb ginimimb. ²³Giniŋgambay kun ak nusind yes kiyk gok, bi Gor minim aŋgep gok kuyip, giyingipay rek nep nimbip giniŋgambay. Kun ak niŋiy, Gor chinup direp yimb giniŋgamb miňmon nuk biyoŋ aŋgiy tep gakniŋ, ŋin beŋ pikyinŋ, miňmiň giyinŋ mindenimimb!

²⁴“Pen nimb biynimb maniy tap okok kuŋay mindip gok, niŋrep yimb ginimimb! Tap nimbik dep rek ak man ar biy pisnep dipim. ²⁵Pen nimb miňiy tap rek ŋimb gem gem konŋiy tanimb ak, kisen yiwan yomb giniŋgamb ak niŋ-tep ginimimb! Pen miňiy sik minim aŋgyinŋ mindpim ak, kisen simb gek siy aŋgmindenŋgambim!

²⁶“Pen nimbip yimb dand aranying nep mindenŋgambay ak, niŋrep yimb ginimimb. Nusind yes kiyk gok, bi Gor minim yesek aŋgyinŋipay gok kuyip, kun ak rek giyinŋipay aŋgak.”

Biynimb Ņangeŋ Nimb Gok Kuyip Wasemb Aynamimb
(Mat 5:38-48)

²⁷“Pen biynimb minim yand aŋgen nijsipim guniy. Biynimb nimb yip penpen gep gok kuyip wasemb aynamimb.

Biynimb nimbip miluk niļbay gok kuyip direp ginimimb.

28 "Biynimb gunap, nimbip kunj timey geningiy, kuyip pen wasemb aynimimb.

"Biynimb gunap, Gor nimbip timey ginimuŋ aŋgeniŋgiy, nup aŋgnijem, kuyip kond mindonimuŋ.

29 "Pen biynimb gunap, nimbip mikem pis ak pikeniŋgiy, andikem, piskind ak kunep pikniŋgiy.

"Pen biynimb gunap, kolsiyor nimbip ak deningiy; tingliys ak kunep dim aŋgiy, monmon ŋinimimb.

30 "Biynimb gunap, tap nen asimb aŋgeniŋgiy, niļind apim aŋgiy ŋinimimb.

"Pen tap nimbip bap niļiy deningiy, chinup jiwñan aŋgiy ma aŋgnimimb.

31 "Chinup giyaŋ aŋgiy niļbim rek nep, biynimb gok kuyip ginimimb.

32 "Biynimb nimbip wasemb aypay gok nep wasemb ayniŋgambim ak, yergiy Gor nup tep giniŋgamb. Biynimb tap siy tap timey gipay gok, biynimb kiyk key gok penpen wasemb aypay.

33 "Pen biynimb nimbip direp gipay gok nep direp giniŋgambim ak, Gor nimbip yergiy niļek tep giniŋgamb. Giniŋgambim kun ak, biynimb tap siy tap timey gipay gok, gipay rek nep giniŋgambim.

34 "Tap ŋon pen ŋiniŋgambay aŋgiy, gos anep niļiy tap ŋiniŋgambim ak; Gor nimbip yergiy niļek tep giniŋgamb. Giniŋgambim kun ak, biynimb tap siy tap timey gipay gok, gipay rek nep giniŋgambim.

35 Kun ak biynimb nimbip yip penpen ŋanjeŋ gok wasemb ay, direp giy, tap monmon ŋinimimb. Chinup pen ŋiniŋgambay aŋgiy, gos ak ma niļnimimb. Nap yomb jel gip ak gip rek geniŋgambim mey; nimbip sakiy ma giniŋgamb. Nuk biynimb tap siy tap timey gipay gok sek, nup tep ma apay gok sek kuyip kond mindip.

36 "Nuk biynimb simb niļiy dip rek, nimbip kunep ginimimb.

Chin Biyomb Aŋgiy Biynimb Gok Kuyip Ma Aŋgiwnimimb

37 "Pen chin biynimb tep aŋgiy, biynimb gunap kuyip gos timey niļninggambim ak, minim kun ak andkind nimbip ker winiŋgamb.

"Biynimb nimbip timey gipay gok niļiy kirgeniŋgambim, Gor pen tap timey nimbip gipim gok niļiy kirginiŋgamb.

38 "Tap nimbip gok mapin kamb ma giy, biynimb gok kuyip monmon ŋeniŋgambim mey; Gor nimbip pen kunep ŋiniŋgamb. Pen mapin kamb giy, sikoy sikoy nep ŋeniŋgambim, Gor nimbip pen kunep giniŋgamb aŋgak."

39 Pen Jiysis minim bap paydon ay aŋgak, "Bi windin koy bap, bi windin koy bap nup kinjeŋ ak mindip kun aŋgiy, ma yomninggamb. Yen, nuk kun gek, omijal giy kaw miļgan ak apyap pikniŋgayr.

40 “Biynimb sikul apay gok, am sikul apay won ak, tiysa kiyk gok kuyip wiyniyim ma gipay. Pen kisen sikul ak aŋg tep giy mey; tiysa kiyk gok yip andip andip mindenigambay.

41 “Yenen mon bopis windin nimbip pik yiw giy mindip ak niŋaŋgiy mer, namam tap achip windin nup mindip anep niŋapim? **42** Mon bopis yomb nimbip pik yiw giy mindip ak diyokem, windin yimb ayek rek, yesek namam tap achip sikoy windin nup mindip ak ‘Diyokan angiy apim.’

Mon Bind Tep Akaŋ Timey Angiy Niŋniŋgambay

(Mat 7:17-20; 12:33-35)

43 “Pen mon teprep bind ak mangiy timey ma piyp. Mon timey bind ak, mangiy tep ma piyp. **44** Kun ak mon gok piyek ninjy, mon ak tep; mon ak timey angiy niŋbay. Mon niwñiñ sek saŋgandlem rek gok, mon tep kondyap rek ma piyngamb. **45** Biynimb mindrep gipay gok, namb kuyip biyaŋ tep mindip rek, mind tep gipay. Biynimb mindrep ma gipay gok, namb kuyip biyaŋ mindrep ma gip rek, mind tep ma gipay. Pen biynimb yerip rek mindpay ak, minim kiyk aŋgey ninjy; biynimb gok tep, biynimb gok timey angiy niŋniŋgambun.

Bi Korip Gep Omiŋal

(Mat 7:24-27)

46 “Yip Biyomb chin, Biyomb chin, apim ak pen; minim apiyñ ak kisen ma gipim. **47** Biynimb minim yip ak ninjy, apiyñ rek gipay gok; **48** bi man kilis ar ak korip gek, niŋ wilik apiy ma dand amnak rek ak mindpay. **49** Pen minim yip niŋjy kisen ma gipay gok, bi man sayn ar ak korip gek, niŋ wilik apiy, pisnep tuŋgispuk giy, dand amnak rek ak mindpay angak.”

Jiysis Bi Wong Giňemb Bap Gek Suŋ Ayak

(Mat 8:5-13)

7 ¹ Jiysis biynimb kun gok kuyip minim aŋgñindiy, Kapaniyam amnak. ²⁻³ Pen miňmon tingon kun okok, biyomb amiybí kuŋjaynep kond mindyngip bap mindek. Nuk minim bap niŋak: Jiysis ap Kapaniyam mindek. Kun ak ninjy, Jiwdiya miňmon nop nimb biyomb gunap aŋgyokiy angak, “Bi tep wong yip giňemb ak, tap giy kumniŋgisap nen, nimb am Jiysis nup porjind apem, gek suŋ ayaŋ angak.”

4-5 Aŋgek, Jiysis mindek ak apiy, kilis giy aŋgyak, “Amiybi kond mindep ak, bi tep yimb. Chinup Jiwda biynimb gok per kond mind tep giy, nan-gep korip chinup bap gak. Kun ak nand bi wong giňemb nup ak am gey, suŋ aynimuj aŋgyak.”

6 Aŋgey, Jiysis bi kun gok yip am am korip siŋak man maŋ giyakniŋ, amiybí kond mindep kun ak, minim bap pen, bunŋiy nuk gunap kuyip

aŋgyokek, am Jiysis nup namb pikiy aŋgyak, “Biyomb ak nip aŋgip, ‘Biyomb! Yand bi tep mer, korip yip ak tomb yiwr ma winimuŋ. ⁷Yand bi tep rek nip ker ninim. Pen yand niŋbiyn; Gor nip bak ay mindip ak, suŋ ayaŋ aŋgiy minim anep aŋgenimin, bi yip tap gip biy suŋ aynimuŋ. ⁸Kond mindep yomb yimb yand ak yip kond mindek; yand pen, amiybı gok kuyip kond mindiy, ‘Amnım!’ aŋgen ambay; ‘Wim!’ aŋgen opay; wong ak kun kun giy gim aŋgen gipay aŋgip’ aŋgyak.”

⁹Kun aŋgeyak Jiysis, bi kun ak gos nuk key niŋiy aŋgip aŋgiy, wal aŋgyiŋ, biyimb nup kisen giy apeyak gok kuyip aŋgak, “Amiybi Rom nimb ak, yip gosimb niŋmindiy, chiŋgrep yimb gip. Yisrel biyimb gunap, yip gos niŋrep giy gip kun ak rek gey, ma niŋbiyn aŋgak.”

¹⁰Pen amiybi kond mindep ak, binuk gok andkind amiy niŋyak; Jiysis par okok nep mindiy aŋgek, bi tap gak kun ak pisnep suŋ ayak.

Jiysis Biy Yandiw Ak Ņinuk Nup Gek Tip Ak Tikjakak

¹¹Ņin namb kun siŋak nep, Jiysis dawin sikoy Nayn amniyn aŋgiy amnakniŋ, binuk gok sek, biyimb yikop gok sek kuŋaynep, nup kisen giy amniyak. ¹²Am am miňmon kun ak, kinjeŋ day ak amjakyakniŋ, biy yandiw bap ņi nokom tikak ak kumek, biyimb kuŋaynep yirar ay dand apeyak. ¹³Jiysis biy yandiw kun anup niŋek, simb gek aŋgak, “Siy ma aŋgan!” ¹⁴Kun aŋgiy, chip yirar ay dand apeyak ak am dinijakniŋ, lum siŋak dayak. Day niŋmindyakniŋ, Jiysis bi paranj kun anup aŋgak, “Ni tikjakan!” ¹⁵Aŋgek, tikjak bisigyi minim angakniŋ, nonim nup, “Ņinak ak biy aŋgak.”

¹⁶Pen biyimb niŋmindeyak gok gos kuŋay niŋiy, Gor nup yimb ak dand aranyiŋ aŋgyak, “Gor bi minim nup aŋgep yomb bap yokamb, chinup ker wip. Gor chinup aymindniŋ wip aŋgyak.” ¹⁷Pen Jiysis gak kun ak niŋiy, kesim dey, miňmon Jiwdiya amiy, miňmon yikop okok amiy gak.

Jon Bi Ņiŋg Pikňemb Binuk Omijal Jiysis Nup Niŋniŋ Ammirik (Mat 11:2-6)

¹⁸Jon binuk gok, Jiysis gak rek mangiysek niŋiy, am Jon nup aŋgneyak, Jon binuk omijal aŋgek aperik aŋgak, ¹⁹“Nirmiŋay am nup aŋgniniŋ aŋgnimiyr, ‘Nand Kiŋ yomb key yimb kond mindpun anep opan akaŋ, bi kun ak key kond mindenjun aŋgnimiyr’ aŋgak.”

²⁰Aŋgek, Jiysis mindek ak amiy aŋgrik, “Jon bi ņiŋg pikňemb ak nip aŋgip, ‘Nand Kiŋ yomb key yimb kond mindpun ak nep opan akaŋ, bi kun ak key kond mindenjun aŋgiy,’ chirup aŋyokek, nip aŋgniniŋ aswur aŋgrik.”

²¹Pen kiykniŋay kun aŋgiy niŋmindrikniiŋ, Jiysis biyimb miňak ar keykey gak gok gek suŋ ayak. Biyimb tap gak gok, gek suŋ ay, windin koy gak gok, gek

windin yimb ay, biyinimb kichekiy malñiluk ambañ ay mindek gok, gek biyinimb yimb ay gak.²² Kun giy, Jiysis bi omijal kun ak kuyip angak, “Nirmijay andkind ami, Jon nup aŋgnimiy, ‘Chir amiy niŋbur: bi kun ak biyinimb windin koy gip gok, gek windin yimb ay; biyinimb ñin tomb soy ayndik ayip gok, gek suŋ ay; biyinimb timund sakiy ayip gok, gek suŋ ay; biyinimb kumbay gok, gek tip ak tikjakiy; biyinimb simbgeprek gok, minim tep nuk ak angek niŋbay aŋgnimiy’ angak.²³ Pen minim bap aŋgnimiy, ‘Biyinimb yip gosimb niŋiy, chingiy nep mindenŋgambay gok, miñniñ yimb gininggambay aŋgnimiy’ aŋgak.”

²⁴ Kun angek, bi Jon nup minim dand orik omijal ak andkind ammirikniŋ, Jiysis biyinimb ap mindeyak gok kuyip, Jon nup minim ar ak aŋgiy aŋgak, “Nimb nind miñmon nep namb okok ambik ñin ak, yergining ambik? Sund par nokom bap yingen diy, dand ami, apiy gek ak niŋning ambik?²⁵ Akaŋ yenen ambik? Bi chech tep ayak bap niŋning ambik? Bi chech tep yimb diy, tap tep tep dun aŋgiy niŋbay gok, mindpay biyomb korip okok nep.²⁶ Pen tap yerip ak niŋning ambik? Yikop ma ambik! Bi Gor minim aŋgep, Jon nup nep niŋning ambik. Nuk bi Gor minim aŋgep yikop bap mer; wong bap key mindek, Gor nup angek ap minim aŋgiñak.²⁷ Bi Gor minim aŋgep kun anup mey, wosrey Baybol buk ak tikiy aŋgyak, ‘Gor aŋcip, ‘Bi minim aŋgep yand ak angen, nind ami, biyinimb gok aŋgrep gek, kisen Ni yand ak angen nininggamb aŋcip’ aŋgiy’ tikyak.²⁸ Nimbip aspiy, Jon biyinimb nind mindyingipay gok yip, miñiñ mindpay gok yip mangiysek wiyniy gip ak pen, Gor biyinimb yikop diy kond mindenŋgamb gok, Jon rek ma mindenŋgambay; kiyk biyinimb yomb mindenŋgambay aŋgak.”

²⁹ Jiysis minim aŋgak kun ak; biyinimb yikop gok sek, bi takes dep gok sek nind apey, Jon kuyip ñiŋ pikñek, Gor nup yimb ak dand araneyak mey kun aŋgak.³⁰ Pen bi Peresi y gok sek, bi Jiwda low tiysa gok sek alemb alemb ñiy, Gor minim tep ak ma diyak rek, chinup ñiŋ ma pikñiniŋgamb aŋgey mey, kuyip ñiŋ ma pikñak.

³¹⁻³² Jiysis kun aŋgiy, kuyip aŋgak, “Nimb biyinimb miñiy, ñin namb biy mindpim gok, ñapan sikoy gok silpij ñiŋyig, gunap apay, ‘Dachij pikon, yenen kongim ma papim? Pen kamep simbgeprek aŋgon, yenen siy ma apim apay’ rek ak gipim. Nimb niŋem, Jon gak ak tep ma giy, yand gipiyn ak tep ma giy gip.³³ Jon bi ñiŋ pikñemb ak, ap tap ma ñimbiy, ñiŋ wayn ma ñimbiy gek, nup aŋgiwiy aŋgiyngipim, ‘Bi kichekiy malñiluk ambañ ayek mindip ak aŋgiyngipim!’³⁴ Pen miñiy bi bap Ñinuk apiy, tap ñimbiy, ñiŋ wayn ñimbiy gek, nup aŋgiwiy apim, “Tap kuŋay ñimbiy, ñiŋ wayn ñimbiy gip ak mey; nuk biyinimb tap siy tap timey gipay gok sek, bi takes dep gok sek bi kiyk apim.”³⁵ Pen, biyinimb Gor miñ ar ak, chinup tep gip aŋgiy niŋbay gok nep, ar kun ak ambay aŋgak.”

Kinjeŋram Biy

³⁶ Bi Peresi bap, yimb nuk Saymon. Nuk Jiysis nup aŋgak, “Apey korip yand ak am tap ñiŋjur aŋgak.” Angek, Jiysis korip nup ak ami, tap

ñijrikniŋ, ³⁷kinjeŋram biyn miňmon kun ak nimb ak, minim bap niŋak; Jiysis ap bi Peresiŋ ak yip tap ñimberik. Kun ak ninjiy, wel kuy tep wak, kamb botol diy paryak ak dand apiy, ³⁸Jiysis mindek kund okok ken amiy, tomb aŋgiŋ ak bisgiy, siy aŋg mindek. Kun giy, siy aŋg mindakniŋ, siy ñiŋ ak tik Jiysis tomb ar ak yapek, jun kas nuk ak wiykyokyinq, tomb kind nup ak wel ayñi, bom silokyinq silokyinq mindek.

³⁹Kun gek, bi Peresiŋ ak gos nuk anep ninjiy aŋgak, “Bi kun biy, bi Gor minim aŋgep yipund giy mindembikop rek, biyñ kinjeŋram ker ap nup diniŋsap ak, tik niŋbikop aŋgak.” ⁴⁰Jiysis bi Peresiŋ gos niŋak kun ak ninjiy, nup aŋgak, “Saymon! Minim nip nokom bap aŋgniŋ gispiln aŋgak.”

Aŋgek, Saymon aŋgak, “Tiysa. Minim kun ak aŋgan aŋgak.”

⁴¹Aŋgek, Jiysis tikdam ay aŋgak, “Bi bap tikjakiy, bi omijal kuyip, bap nup payp handret kiyna ñiy, bap nup piypti kiyna ñiy, giniŋgamb. ⁴²Pen kisen bi omijal kun ak, pen ñiemb rek ma ayek, bi maniy ñiniŋgamb kun ak, kuyipmiŋay aŋgniŋgamb, ‘Maniy nirip ñimbiyn ak, pen ñinjur aŋgiy gos ak ma niŋnimyr aŋgniŋgamb.’ Kun aŋgek, bi an bi kun ak nup miňmiň yimb giniŋgamb? Bi tap day yomb mindenŋgamb ak akaŋ, bi tap day sikoy mindenŋgamb ak?”

⁴³Aŋgek, Saymon aŋgak, “Gos yand niŋbiyn ak, bi tap day yomb mindenŋgamb ak aŋgak.” Aŋgek, Jiysis aŋgak, “Niŋind yimb apan aŋgak.”

⁴⁴Kun aŋgiy, Jiysis andikiy biyn anup niŋyiŋ, Saymon nup aŋgak, “Biyñ biy nup niŋan! Yand korip miŋgan nip biy apen, ñiŋ ak diy tomb yip ak ma wasyim gipan; biyñ biy yip miňmiň giyiq, siy ñiŋ nuk ak tik yapek wasyim giy, jun kas nuk ak wiykek milip gip. ⁴⁵Yip ma bom silokpan; biyñ biy nep apiy tomb kind yip ak bom silokip. ⁴⁶Yip wel ak ma ayñimban; biyñ biy nep tomb kind yip ak, wel kuyrep wip ak ayñimb. ⁴⁷Kun ak nip aspiyŋ: biyñ kun biy tap siy tap timey kuŋaynep gip ak niŋjiy kirgen, yip pen direp yimb gip. Pen biyñimb tap siy tap timey siskoy gipay gok niŋjiy kirgen; yip pen direp ma gipay aŋgak.”

⁴⁸Kun aŋgiy, biyñ kun ak nup aŋgak, “Tap siy tap timey gipan ak, niŋjiy kirpiyŋ aŋgak.”

⁴⁹Kun aŋgek, bi nund yip tap ñimbeyak gok, kiyk key aŋgniŋ aŋgniŋ giy aŋgyak, “Bi kun biy yenen, ‘Tap siy tap timey gipim ak niŋjiy kirsipiyn asap?’ Gor nep mey kun gipkop aŋgyak.”

⁵⁰Kun aŋgyak ak pen, Jiysis biyñ kun anup aŋgak, “Gos nand anep, tap siy tap timey gipiyn rek, Jiysis niŋjiy kirgaŋ aŋgiy opan ak, nip niŋjiy kirsipiyn nen, andkind amiy, Gor ñin ar ak mindenimin aŋgak.”

Biyñ Gunap Jiysis Yip Amniyak

8 ¹Pen kisen ñin namb kun siŋak, Jiysis binuk onep wimiŋgan ak yip, miňmon yomb miňmon sikoy okok amiy, Gor biyñimb nuk diy kond mindenŋgamb minim tep ak, biyñimb okok kuyip aŋgnak.

²Pen ñin kun ak, biyn tap gek, Jiysis gek suj ayak gunap, kichekiy malñiluk sek mindey, nuk gek biyn yimb ayak gunap, yip taŋgyingipay. Biyn kun gok yimb kiyk mey, bap “Makdala biyn Mariya” aŋgyingipay. Nup kichekiy onep ar ak mindek Jiysis aŋgyokak. ³Biyn bap Jowana. Nuŋgumi yimb ak Chiwsa. Nuk biyomb Herot korip tap nup gok kond mindyingip. Biyn bap Siwsana. Kiyk biyn yikop gunap yip, maniy kiyk gok key dam tap taw dand apiy, Jiysis binuk gok yip, tap jimñiy ñimbyiŋ giranŋyngipay.

Wiyt Maŋgiy Yimbay Aŋgiy Paydoŋ Ay Aŋgak

(Mat 13:1-9; Mak 4:1-9)

⁴Biynimb miñmon keykey, tiwin gok tiwin gok, Jiysis nup niŋning kisen wiyakniŋ, biynimb nind wiyak gok kuyip, minim bap paydoŋ ay aŋgak, ⁵“Bi bap wiyt jakaj aŋgiy, wiyt maŋgiy ak dam woŋday okok yokeningamb, gunap kinjeŋ kosemb ar ak yapek, biynimb gok taw amiy apiy gey, yakir gok pen ap niŋiy ñiŋningambay. ⁶Gunap kamb ar man siskoy ayniŋgamb okok yapiy, gup giniŋgamb ak pen, kindiy am wos ma giniŋgamb rek, pisnep milip giniŋgamb. ⁷Pen gunap, kikasik dindbilij namb okok yapeningamb, tap kun ak saw giy, yiwiŋ dek, ma jakniŋgamb. ⁸Pen gunap, lum teprep okok yapiy, jakrep yimb giy, maŋgiy kuŋay yimb nep piyningamb aŋgak.”

Jiysis kun aŋgiy aŋgak, “Nimb biynimb gos timund sek mindenimimb gok, minim aspiyn biy niŋnimimb aŋgak.”

Paydoŋ Ayak Minim Ak Miseŋ Aŋgak

(Mat 13:10-17; Mak 4:10-12)

⁹Kun aŋgek, binuk gok nup aŋgniiyi aŋgyak, “Minim paydoŋ ay angamban kun ak, minim junj nuk yergiy mindip?” ¹⁰Aŋgey, Jiysis kuyip aŋgak, “Gor biynimb nuk diy kond mindeningamb minim weygig mindyingip ak, nimbip gos ñek niŋningambim; pen biynimb yikop gok: ‘Aŋgip kun aŋgiy ma piyow niŋningambay.’

¹¹“Pen minim paydoŋ ay tap yiŋ rek apiyn ak, Gor minim ar ak apiyn. ¹²Maŋgiy gunap, yownningamb kinjeŋ kosemb ar apiyn ak; biynimb gok Gor minim ak niŋning gey, Seytan gek sakiy giniŋgambay aŋgiy apiyn. ¹³Pen maŋgiy gunap, yownningamb kamb ar man siskoy ayak okok apiyn ak, Gor minim ak niŋey tep gakniŋ, nup gos niŋningambay ak pen, gos kilis yimb giy ma niŋningambay rek, miker gunap apek nup kirginingambay aŋgiy apiyn. ¹⁴Pen maŋgiy gunap, yownningamb kikasik dindbilij namb okok apiyn ak; biynimb gok Gor minim niŋningambay ak pen, kisen minim miker akaŋ; miñmiñ gep ar ak nep gos niŋiy, Gor nup gos kilis giy ma niŋningambay aŋgiy apiyn. ¹⁵Pen yiŋ maŋgiy gunap, man tep yimb siŋak yapiy, jak tep giy, maŋgiy kuŋay yimb nep

piyningamb apiyn ak; biyimb gok minim tep ak nījiy, di wos yimb giy, mindrep yimb ginīgambay gok kuyip apiyn.”

Melik Ak Ma Weyginimimb
(Mak 4:21-25)

16 “Pen biyimb gok lam dañgiy, tiyn miñgan okok akan, boñg ar kinbay beñ okok ma aypay. Melik gek biyimb nījyañ añgiy, ar siñbiyoñ ayey mey, biyimb gok korip miñgan apying, melik kun ak niñningambay. 17 Minim weygij rek mindyiñgip ak; niñnimimb rek nep mindenijgamb. 18 Kun ak minim apiyn gok niñrep yimb ginimimb. Biyimb minim nījiy, niñdiniñgambay gok, minim tep gunap sek niñningambay; pen biyimb minim nījiy ma niñdiniñgambay gok, sikoy niñjun añgiy niñbay ak sek, pisnep kurginingamb.”

Jiysis Nup Niñniñg Wiyak
(Mat 12:46-50; Mak 3:31-35)

19 Pen ñin kun ak, Jiysis numam gunap nonim yip, nup niñniñg wiyak. Apiy niñyak: korip miñgan kun ak timbik giy añgiy mindek niñiy, mis ar akyaj mindeyak. 20 Kun gek, biyimb ap mindeyak gok niñiy, Jiysis nup añgyak, “Nanim namam nak gok, nip niñniñg ap mindpay mis biyañ añgyak.”

21 Añgey, Jiysis kuyip añgak, “Biyimb siñok Bapiy Gor nup minim ak niñiy, kindik gipay gok mey; amiy yand, mam yand rek ayip añgak.”

Jiysis Añgek Pinim Yomb Dek Ak Kirgak
(Mat 8:23-27; Mak 4:35-41)

22 Pen ñin bap Jiysis binuk gok yip, “Galiyliy chemb tikiy pis bindoñ amnun añgiy,” bot ak diy sañdiyak. 23 Namb okok amyirg, Jiysis nuk wisin kin amnak won ak, pinim yomb yimb ak ñiñg namb kun ak diy, ñiñg pang bot miñgan ak amek, kumniñgiy rek nep ayak. 24 Kun gek, binuk gok ap, Jiysis nup kikawin gey tikjakek añgyak, “Biyomb! Chin mangiysek kumniñg gispun añgyak.”

Añgey, Jiysis añgek pinim yomb dek kun ak won anep kirgiy, ñiñg pang apek ak kirgiy, nind mindek rek mindek. 25 Pen binuk gok kuyip añgak, “Gor nup gosimb niñbim rek ayip ak, yenen nup añgnijem tap gamb kun ak ma kirgip?”

Añgek, kiyk pirikiy, añgnij añgnij giy, “Bi kun biy an? Pinim yomb dip ak sek, ñiñg yomb pañgip ak sek minim añgip rek nep gip añgyak.”

Bi Kichekiy Malñiluk Sek Ak Suñ Ayak
(Mat 8:28-34; Mak 5:1-20)

26 Pen bot kun ak diy, Galiyliy chemb namb ak am am, Gerasa biyimb mindeyak pis okdoñ ken amniyak.

²⁷Pen miñmon kun ak, bi kichekiy malñiluk kunjay yimb ambaј ayak bap mindek. Bi kun ak nuk daynep mindiy, korip yimb miñgan ak ma kinyinqip; chip komiyinqipay kamb miñgan okok nep kin tañgyinqip. ²⁸⁻²⁹Bi nup kond mindep gok, sen diy, ñin tomb nup gok tiwniq wos giyinqipay ak pen, kichekiy tap gok ap kilis gey, sen aiyinqipay kun gok gek puñgrikek, miñmon nep namb okok pernep amyinqip.

Pen bi kun ak, Jiysis nup niñiy wal aŋgiy, ap tomb aŋgin siŋak koŋgim yimek, Jiysis tap nup ambaј ayak kun gok kuyip aŋgak, “Bi kun biy nup kirgiy mis amnim aŋgak.”

Kun aŋgakniŋ, bi kun ak nup tap ambaј ayak kun gok, nembnemb gey, minim yomb aŋgiy aŋgak, “Nand Gor Biyomb jel gip Ninuk ak, yip tap giniŋ gispan ak ma ginimin aŋgak.”

³⁰Angek, Jiysis aŋgak, “Yimb nand ak aŋgan.” Angek aŋgak, “Yimb yand ak ‘Nin jiwiy’ aŋgak.” Kichekiy malñiluk gok kunjay yimb molik sikiy mindeyak rek mey, kun aŋgak.

³¹Pen kichekiy gok, Jiysis nup minim yomb aŋgiy aŋgyak, “Chinup aŋ mon key yinjap kaw miñgan yomb ak ma yoknimin aŋgyak.” ³²Kun aŋgiy niñyak; kanj kuŋay yimb nep amil geyak yep pir kun siŋak. Jiysis nup aŋgyak, “Chinup aŋgey, am kanj mindpay gindoŋ kuyip molik sikun aŋgey, ³³Jiysis “Yaw” angek, bi anup kirgiy, am kanj kun gok kuyip molik sikey, kanj gok puñqjiw minduŋ biyaŋ ami, gindam ñiŋ mangiy chemb namb biyaŋ pikiy, ñiŋ ñimbiy mangiysek kumdiyak.

³⁴Pen bi kanj mokep gok, Jiysis gak kun ak niñiy, puñgrikind aŋgiy am biynimb miñmon yomb mindeyak gok kuyip aŋgñiy, am biynimb miñmon yikop okok mindeyak gok kuyip aŋgñiy giyak.

³⁵Kun giy aŋgñeyak, “Tap kun ak yergek niñiy aspay aŋgiy,” apiy niñyak: bi kichekiy molik sikiy mindyinqip ak, biyimb ay, walinq yimi, Jiysis tomb aŋgin siŋak bisaŋ mindeyak niñiy, pirikyak.

³⁶Pen biynimb niñmindey Jiysis kichekiy aŋ mis yokak gok, biynimb kisen wiyak gok kuyip, kun kun gip aŋgiy aŋgñiyak.

³⁷Pen Gerasa biynimb mangiysek kuyip jel gek, piriky, Jiysis nup aŋgyak, “Nand andkind amnoŋ aŋgey,” bot diy amniŋ gakniŋ, ³⁸bi kichekiy ambaј ay mindek, Jiysis gek biyimb ayak ak, Jiysis nup aŋgak, “Yand nand yip amjipur aŋgak.” ³⁹Kun angek, Jiysis nup aŋgak, “Mer. Gor nip yerer gip ak, am biynimb nand gok kuyip aŋgñinimin aŋgak.” Angek, nuk andkind ami, biynimb gok kuyip, Jiysis yip kun kun gip aŋgiy aŋgñak.

Pañ Kumak Ak Sek; Biyn Jiysis Nup Diniŋek Suŋ Ayak Ak Sek (Mat 9:18-26; Mak 5:22-43)

⁴⁰Pen biynimb Jiysis asaw aŋgiy kond mindeyak gok, nuk bot diy amjakek niñiy, “Tep aswan aŋgyak.”

⁴¹⁻⁴² Pen biyomb Jiwda nan-gep korip kond mindyiñgip bap, yimb nuk Jayras. Pañ nuk nokom yimb simiy yin ayak wimiñgan ak kumniñg gek, Jiysis mindek siñak ap koñgim yimiñg aŋgak, “Apey, korip yand amnur aŋgak.” Angek, Jiysis niñniñg amnakniñ, biynimb kuñay yimb nep, ap nup pis pis chichmiy yimiñg amniyak.

⁴³⁻⁴⁴ Pen biy়n bap, biy়n kinjeñ pandikakniñ mindek, simiy yin wimiñgan ayak bap, Jiysis amek kund okok ken apiy, chech paryomb ayak ak diniñjakniñ, suŋ ayak. Biy়n kun ak, dokta gok yip gey suŋ ayaŋ aŋgiy, kuyip maniy niñyngip ak pen, nup gey suŋ aynimuŋ rek ma ayak.

⁴⁵ Pen Jiysis kuyip aŋgak, “Yip an diniñimb?” Angek, biynimb gok aŋgyak, “Chin ma niñbun aŋgyak.” Angey, Piyta aŋgak, “Biyomb. Biynimb kuñaynep akniñ, ap nip chichmiy yimey niñiy aspan rek ayip aŋgak.”

⁴⁶ Angek, Jiysis aŋgak, “Biynimb nokom bap yip diniñek, suŋ ayip ak niñiy aspiy়n aŋgak.”

⁴⁷ Pen biy়n Jiysis nup diniñak kun ak, weyginimuŋ rek ma ayek niñiy, jep diying, Jiysis mindek maŋ siñak ap koñgim yimiñ, biynimb gok niñmindyakniñ aŋgak, “Yip biy়n kinjeñ minek minek pandikip ak, nip diniñen pisnep suŋ ayip aŋgak.”

⁴⁸ Angek, Jiysis aŋgak, “Pañ yand. Yip gosimb niñiy, nup diniñen yip suŋ ayningamb aŋgiy, diniñey nip suŋ ayip ak, minim ma mindip. Amnoŋ aŋgak.”

⁴⁹ Jiysis kun aŋgakniñ, bi Jayras nup woŋ giñyngip ak apiy, Jayras nup aŋgak, “Panak pisnep kumimb; tiysa nup aŋgey tomb yiwr ma winimuŋ. Angey, andkind amnaŋ aŋgak.”

⁵⁰ Angek, Jiysis minim kun ak niñiy, Jayras nup aŋgak, “Pañ yand ak kumimb aŋgiy gos ak ma niñnimin. Yip gosimb niñjeniñgamban, gen tikjakniñgamb aŋgak.”

⁵¹ Kun aŋgiy korip ak amjakiy, biynimb gok kuyip maŋgiysek aŋ mis akyaq ay; pañ nop nonim omijal ak, Piyta ak, Jon ak, Jemis ak kuyip poñind pañ kun ak niñniñ, korip miñgan biyaŋ amniyak. ⁵² Pen pañ ak kumimb aŋgiy, biynimb siy aŋg mindeyak gok, Jiysis kuyip aŋgak, “Siy ak ma aŋgiim. Napan kun biy ma kumimb; yikop wisin kinjap aŋgak.”

⁵³ Kun angek, nup sik aŋgiy aŋgyak, “Napan pisnep kumimb ak, yenen kun asap aŋgyak.”

⁵⁴ Pen Jiysis pañ kumak kun anup, ñin kind ak diy aŋgak, “Tikjakan!” ⁵⁵ Kun aŋgakniñ, kawnan nuk ak tip ap tokow gek tikjakak. Jiysis nop nonim kuyip aŋgak, “Tap gunap ñer ñiñaj.” ⁵⁶ Kun aŋgiy, kuyip ber aŋgak, “Biynimb gunap kuyip, minim kun ak ma yimb aŋgninimiy aŋgak.”

Jiysis Binuk Gok Kuyip Aŋg Wikan Keykey Yokak (Mat 10:5-15; Mak 6:7-13)

9 ¹⁻² Jiysis binuk onep wimiñgan ak kuyip angek apeyak, aŋgak, “Nimbip kond mindenigayn ak mey, okok amiy, kichekiy malñiluk

biynimb molik sikek mindpay gok aŋgem mis amiy, biynimb tap gip gok gem suŋ ay, Gor biynimb diy kond mindingamb minim ak aŋgñiy, ginimimb.

³“Pen amniŋ; yir kondim, maniy, wand, chech, tap ŋiŋemb tap gok sek dand ma amnimimb. Yikop amnimimb. ⁴Korip bap amjakem, nimbip aŋgdeniŋgiy, kiy yip kin tep giy, amniŋ ginimimb ŋin ak nep amnimimb.

⁵“Pen miňmon wikan gunap amem, nimbip ma aŋgdeniŋgiy, miňmon kun ak kiriŋ amniŋ, kuyip aŋgnimimb, ‘Minim tep ak dand apambun ma dipim rek, miňmon nimbip biy apon, silkul day day tomb chinup dip ak wiokyokiy amjipun aŋgiy,’ wiokyokiy amnimimb aŋgak.”

⁶Kun aŋgaknij, kiyk miňmon sikoy okok amiy, minim tep nup ak aŋgñiyiŋ, biynimb tap gak gok, gey suŋ ayak.

Herot Gos Kuŋay Niŋak
(Mat 13:1-2; Mak 6:14-16)

⁷Pen biynimb gok, Jiysis yerer gak minim ak aŋg amiy apiy giyaknij, gapman biyomb Herot niŋiy, gos kuŋay yimb niŋak. Biynimb gunap aŋgyak, “Jon bi ŋiŋ pikňemb kuŋam tikey kumimb ak, tip tikjakip aŋgyak.” ⁸Gunap, “Bi Gor minim aŋgep nindnimb Yilayja, tikjakip aŋgyak.” Gunap, “Bi Gor minim aŋgep wosrey bap tikjakip aŋgyak.” ⁹Kun aŋgey, biyomb Herot aŋgak, Jon nup kuŋam tiken kumimb ak, bi kun ak an ap mindaknij aspay ak, yand am niŋnim aŋgiy gos niŋak.

Jiysis Biynimb Payp Tawsin Ak Tap Ŋek Ŋiŋyak
(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Jon 6:1-12)

¹⁰Pen Jiysis binuk onep wimigan ak andkind apiy, miňmon okok taŋgiy, yerip yerip giyak minim ak nup aŋgñiyaknij, am miňmon wikan bap key mindon aŋgiy, kuyip pojind miňmon Betsayda amniŋ, saŋdiyak. ¹¹Kinjeŋnamb okok amniyaknij, minim bap aŋgyak, “Jiysis binuk gok yip apiy pandikspay aŋgyak.” Kun aŋgey, biynimb tiwin gok tiwin gok, nup niŋniŋ wiyak. Apeyak, tep opim aŋgiy, Gor biynimb diy kond mindingamb minim ak kuyip aŋgñiyiŋ, biynimb tap gak gok, gek suŋ ayak.

¹²Pen duŋgep pumb parjind amnak won ak, binuk onep wimigan ak apiy, nup aŋgyak, “Miňmon akniy, biynimb ma mindpay namb okok mindpun ak; biynimb guniy aŋgyokey, biynimb mindpay okok amiy, keňmaŋgiy kiyk gok key piyow niŋyiŋ, kiniŋgiy miŋgan ak piyow niŋyiŋ giyaŋ aŋgyak.”

¹³Kun aŋgeyak, Jiysis aŋgak, “Nimb key kuyip keňmaŋgiy ŋinimimb aŋgak.” Aŋgek aŋgyak, “Chin tap ŋiŋemb kuŋay ma mindip. Yikop biret onep mamind ak mindiy, piys omiŋal mindiy gip. Nand yerip gos niŋban?

Biynimb biy kuŋay yimb mindpay ak, chin am tap ŋiŋemb kuyip gunap taw dand winjun? aŋgak.”¹⁴ Nín kun ak, biynimb ap nan-giyak gok, biyn gok sek, ŋapan ḥaŋ gok sek mer, bi gok nep mey payp tawsin amnak.

Pen Jiysis binuk gok kuyip aŋgak, “Biynimb kuŋay ap mindpay biy aŋgem, tiwin keykey bisgiyaŋ aŋgak.”

¹⁵ Aŋgek, aŋgak rek gey, ¹⁶ nuk biret onep mamind ak sek, piys omijał ak sek diy, kuyoŋgiy niŋiy, Gor nup “Tep” aŋgiy, tipaŋ binuk gok kuyip ŋek, kiy pen diyiŋ, biynimb gok kuyip bilok ŋiyak. ¹⁷ Neyak, ŋimb dand amiy, ŋimb dininŋiy rek ma ayek, day day kirgiyak gok, binuk gok wand onep wimiŋgan ak yiŋgey arachakak.

Piyya Aŋgak Nand Bi Kiyŋ Yomb Key Yimb Ak Aŋgak (Mat 16:13-19; Mak 8:27-29)

¹⁸ Pen nín bap Jiysis am keynep mindiy, Gor nup aŋgnij mindakniŋ, binuk gok amjakey, kuyip aŋgnirij aŋgak, “Biynimb yikop gok yip an aŋgiy niŋbay?”

¹⁹ Aŋgek aŋgak, “Biynimb gunap, nip Jon bi ŋiŋg pikňemb ak aŋgiy niŋbay. Gunap, bi Gor minim aŋgep nindnimb Yilayja aŋgiy niŋbay. Gunap, bi Gor minim aŋgep nindnimb bap, tikjakip aŋgiy niŋbay aŋgak.”

²⁰ Aŋgeyak, kuyip aŋgak, “Nimb key yip bi an aŋgiy niŋbim?”

Aŋgek, Piyya aŋgak, “Nand Bi kiyŋ yomb key yimb, Gor chinup wosrey yokniŋgayn aŋgak ak nep opan aŋgak.”

²¹ Kun aŋgek, Jiysis kuyip aŋgak, “Minim kun ak, biynimb gunap kuyip ma aŋgninimimb aŋgak.”

Kumi Tip Ak Tikjakninggayn Aŋgak

²² Kun aŋgiy, minim bap pen aŋgak, “Bi bap ŋinuk nup yiwur yomb yimb ak ŋiniŋgambay. Bi minim tuŋgasikep yomb gok, bi low tiysa yomb gok, bi Peresi yomb gok nup ma diy, miluk niŋiy ŋaŋgayingninggambay ak pen; nín omijał nokom mindiy, tip ak tikjakninggamb aŋgak.”

²³ Pen nuk binuk gok sek, biynimb mindeyak gok sek kuyip aŋgak, “Biynimb an yip ker mindniŋ ginimuŋ ak, tap man ar biy gos yomb niŋbay ak kirgiy, pumbnamb kisyimken, gos yand niŋiy apiy ar ak nep giy; miker diy kumniŋgambay gos ak ma niŋiy, sakiy giy nep yip chiŋgiy tanjeninggiy.

²⁴ “Biynimb Jiysis nup diy mindon, tep ma giniŋgamb aŋgiy niŋniŋgambay gok, pisnep apyap pikniŋgambay. Pen biynimb nup diy mindon, chinup yerer giniŋgamb ak, minim ma mindip aŋniŋgambay gok, mind tep gep ak dininŋgambay.

²⁵ “Biynimb tap man ar biy dun aŋgiy gey amniŋgamb gok, gos yomb kiyk ak tap man ar biy ker nep amek, Gor yip perper mindenŋgiy rek ma ayniŋgamb.

²⁶“Biynimb an kuyip nambiq ginimuŋ rek ayek niŋiy, “Jiysis nup ma niŋbun aŋgniŋgambay ak, kisen yand Bapiy melik chirapiy ak diy, enjol sun-tep gok sek winiŋgayn ŋin ak, kuyip pen kunep Bapiy nup, ‘Kuyip ma niŋbiy aŋgniŋgayn.’”

²⁷“Pen nimbip niŋind yimb aspiy. Biynimb miňiy mindpim guniy, gunap ma kumniŋgambim; kim nep mindiy, Gor biyimb diy kond mindeningamb ak niŋniŋgambim aŋgak.”

Jiysis Wak Nup Ak Key Ayak

²⁸ Jiysis kun aŋgiy, ŋin anep jiy ak rek mindiy; Jon, Jemis, Piyta kuyip yakam pojind, Gor nup aŋgniŋning yep dum kun siŋak amnak. ²⁹ Amiy, Gor nup aŋgniŋ mindakniŋ, jomluk nup ak key yimb ay, chech nup ak tund giy ŋiňakol yimb gak. ³⁰⁻³¹ Kun gakniŋ, bi wosrey kumrik, Mosis yip, Yilayja yip Gor melik ak diy apiy, Jiysis Jerusalem ameniŋgamb nup mon kiros bak biyon ŋaŋgbirik ayey, kumniŋgamb minim ak aŋg mindeyak.

³² Pen Piyta, Jemis, Jon kuyip yakam wisin apek, windin jukjuk gi mindeyak ak pen, tikjakiy Jiysis melik tep nup ak niŋiy, bi omiŋal yip jak mindeyak gok niŋiy giyak. ³³ Bi omiŋal kun ak amniŋgirikniŋ, Piyta gos niŋrep giy mer, Jiysis nup aŋgak, “Biyomb. Chin biy mindpun ak tep yimb mindpun. Chinup yaw aŋgey, korip bandak band omiŋal nokom gun. Nip bap, Mosis nup bap, Yilayja nup bap aŋgak.” ³⁴ Kun aŋgakniŋ, won kun anep, semb tund yomb ak kuyip ap maŋgiyek yiw gakniŋ pirikyak. ³⁵ Pen minim bap semb namb kun ak nimb apiy aŋgak, “Bi biy, Ni mapin yand. Minim aŋgnimuŋ rek niŋnimimb aŋgak.” ³⁶ Won kun ak nep; bi omiŋal kun ak ma minderik; Jiysis nep mindek.

Pen dum biyon mindey tap gek niŋyak kun ak, ŋin namb kun siŋak biyimb gunap kuyip ma aŋgnyiak.

Ñiskoy Kichekiy Ambaq Ayak Ak Jiysis Gek Ñiyimb Ayak

(Mat 17:14-21; Mak 9:14-29)

³⁷ Pen minek dum biyon kirgiy, kinjeŋnamb okok apyapyiŋ niŋyak, biyimb kuŋay yimb nep, Jiysis nup piyowey apek. ³⁸ Bi bap biyimb namb kun ak, suk yomb aŋgiy aŋgak, “Tiysa! Ni yip nokom biy simb niŋan aŋgiy dand aswiyn. ³⁹ Kichekiy ak pernep ambaq ay mindiy, nup gek suk yomb sikerek aŋgiy, gi dam pikiy, kosimb asimb apiy, kumdam namb aying wip. Nup kun giy, perper gek mey, mind tep ma gip. ⁴⁰ Bi nak gok kuyip, kichekiy mindip kun ak aŋgyokim apiy ak pen; kiyk aŋgyok mer niŋiy kirpay aŋgak.”

⁴¹ Kun aŋgek, Jiysis aŋgak, “Biynimb miňiy mindpim ar biy, minek akay Gor nup gosimb niŋniŋgambim? Ma yimb niŋbim kun ak, yergiy minim kil sek aŋgnim?” Kun aŋgiy, bi kun anup aŋgak, “Ni nand kun ak dand siŋbiy owan aŋgak.”

⁴² Aŋgek, dand owaknij, kichekiy ak ñi kun anup tip ak kilis giy pipaŋg yokek gindam pikak. Jiysis pen kichekiy anup aŋg gek, key amnaknij, ñi kun ak ñiyimb ayek, di nop nup ñak. ⁴³ Biynimb ap mindeyak gok, Nop Gor gak kun ak niŋjy, ñawil diyak.

Jiysis Kumniŋgayn Angiy Tip Ak Aŋgak
(Mat 17:22-23; Mak 9:30-32)

Kiyk gos yomb kun ak niŋmindyaknij, Jiysis binuk gok kuyip aŋgak, ⁴⁴ “Minim aspiyn biy timund ay niŋ-tep yimb ginimimb. Maŋ mindip, Bi bap Ñinuk nup mimuŋ niŋjy, biyomb gunap kuyip ñiniŋgambay aŋgak.” ⁴⁵ Minim aŋgak kun ak, kiyk tik niŋjep rek ma ayek; pirikiy Jiysis nup ma aŋgninyak.

An Rek Biyomb Yimb Aŋgyak
(Mat 18:1-5; Mak 9:33-37)

⁴⁶ Binuk gok kiyk key aŋg amiy apiy giy aŋgyak, “Yand biyomb minden,” “Yand biyomb minden,” aŋgyak.

⁴⁷ Jiysis binuk gok, gosimb timey niŋyak kun ak key niŋjy, ñapan sikoy yimb bap, dap mindek bak siŋak ay aŋgak, ⁴⁸ “Biynimb gosimb yip niŋjy, ñapan sikoy biy rek diniŋgambay gok, yip diniŋgambay. Pen biynimb yip diniŋgambay gok, Biyomb yip yokek winik anup diniŋgambay aŋgak.”

⁴⁹ Jiysis kun aŋgek, Jon aŋgak, “Biyomb. Chin niŋbun: bi bap yimb nip ak aŋgiy; kichekiy malñiluk tap okok aŋgyokip. Pen bi kun ak, chin yip ma tapun rek, kun ma ginimin apun aŋgak.”

⁵⁰ Aŋgek, Jiysis aŋgak, “Yenen nup kun apim? Biynimb chinup miluk ma niŋbay gok, bunŋiy chin aŋgak.”

Samariya Kay, Jiysis Nup Ma Diyak

⁵¹ Pen Nop Gor, nup dand miñmon nuk biyoŋ amniŋ gak ñin ak, maŋ mindaknij, Jiysis Jerusalem amniyn aŋgiy, gos kilis giy niŋjak ak mey; ⁵² bi gunap kuyip nind aŋgyokiy aŋgak, “Nimb nind amiy, kinemb tip yip ak niŋayem aŋgak.” Aŋgek, kiyk am Samariya biynimb korip layn bap amjakiy, Jiysis kinemb tip nup bap ayem aŋgey, ⁵³ biyomb miñmon nup nimb kun gok, Jiysis Jerusalem amniŋ gak rek niŋjy, kuyip tep ma gek, nup ma diyak.

⁵⁴ Ma deyak niŋjy, Jemis yip, Jon yip am, Jiysis nup aŋgrik, “Biyomb! Chin mon maŋlaŋ semb biyoŋ nimb ak aŋgon apiy, biyomb kun gipay gok kuyip yinimuj akan?” ⁵⁵ Kun aŋger, Jiysis andikiy kuyipmiŋay niŋyinŋ, kun ma ginjun aŋgiy kuŋjay aŋgak.

⁵⁶ Biyomb kun gok, Jiysis nup ma deyak, miñmon kun ak kirgiy, miñmon bap key amniyak.

Yand Yip Taŋgongingambun Aŋgak
(Mat 8:19-22)

⁵⁷Pen kinjeŋnamb okok amniyakniŋ, bi bap apiy, Jiysis nup aŋgak, “Miňmon akay akay amniŋgamban okok, yand yip nep taŋgongingambur aŋgak.”

⁵⁸Kun aŋgek, Jiysis aŋgak, “Yand yip kosyam taŋgeniŋgamban. Kayn ayndik gok korip kiyk kinemb ak, man miŋgan okok mindip. Yakir gok korip kiyk ak key mindip. Pen Bi bap ŋinuk, tip kinemb ar nuk ak ma mindip aŋgak.”

⁵⁹Pen Jiysis bi bap nup aŋgak, “Yip kondey, yand yip taŋgor aŋgak.” Aŋgek, bi kun ak pen aŋgak, “Yip yaw aŋgey, yand bapiy nup kond minden, kumek komiy winim aŋgak.” ⁶⁰Aŋgek, Jiysis aŋgak, “Biynimb permindep ma dipay gok, chip kumemb kun gok kuyip komniŋgiy, nand pen am, Gor biynimb diy kond mindenigamb minim ak aŋgñey amnaŋ aŋgak.”

⁶¹Bi bap pen aŋgak, “Yand nand yip nep taŋgongingambur ak pen, yip yaw aŋgey, am amiy bapiy, mam ay yand gok kuyip ŋin piksakiy, aŋgñiy winim aŋgak.” ⁶²Aŋgek, Jiysis aŋgak, “Biynimb Gor nup marik giniŋ giy pen, gos yomb kiyk ak, andkind biynimb kiyk, tap kiyk gok amniŋgamb ak; Gor biynimb yand aŋgiy diy, kond mindonimuŋ rek ma ayniŋgamb.”

Binuk Kuŋaynep Aŋgyokek Am Miňmon Keykey Minim Aŋgñiyak

10 ¹Kisen Jiysis bi ŋin jiwiy omiŋal nokom, andikiy omiŋal nokom (72) diy, kuyip bilok omiŋal ak key, omiŋal ak key miňmon okok keykey aŋgyokyŋ aŋgak, “Nimb nind amiy, minim yip ak aŋgñem, yand kisen niniŋgayn aŋgak.”

²Pen kuyip minim bap aŋgak, “Tap woŋg ak kuŋay yimb nep mindip ak pen, biynimb pipaŋg dand wep gok nep kuŋay ma mindpay. Kun ak, bi woŋgday nop nimb anup aŋgniiŋ mindem, biynimb tap pipaŋg dand wep gunap sek aŋgek, am pipaŋg dand winiŋgiy. ³Nimb pen woŋg ar kun anep ginimimb. Pen siypsiyp ŋiluk yand gok nimbiŋ yoksipiyn; kayn ayndik mindpay namb ak, ⁴anpawis, wand, tomb tirup gok sek, dand ma amnimimb. Biynimb kinjeŋnamb okok niŋiy, minim ma aŋgnimimb. ⁵Pen korip bap amjakiy, korip miŋgan amyiŋg, kuyip minim tep won ak aŋgiy aŋgnimimb, ‘Gor nimbiŋ kond mindeŋ.’ ⁶Aŋgem, biynimb Gor nup dep rek mindenigambay gok, minim nimbiŋ kun ak diningambay.

⁷“Pen korip kun anep mindiy, tap keňmaŋgiy dap ŋiniŋgambay gok, ŋimbying mindenimimb. Chinup tap minek minek ňey ŋimbun ak, nambin gip aŋgiy, korip ok korip ok ma ginimimb. Bi woŋg gipay gok pey dipay. Kun ak rek, kuyip minim tep aŋgem niŋniŋgambay rek, nimbiŋ pen keňmaŋgiy ŋiniŋgambay.

⁸“Pen miñmon bap amem, nimbip sik aŋgdiy, keñmaŋgiy ñiningiy gok ñiŋnimimb. ⁹Miñmon kun ak, biynimb tap ginimuŋ gok, gem suŋ ayakniŋ, biynimb gok kuyip maŋgiyek aŋg tep giy aŋgnimimb, ‘Kiyŋ yomb biynimb diy kond mindenŋgamb ak, tomb aŋgin nimbip ak wip aŋgnimimb.’

¹⁰“Pen miñmon bap amem, nimbip ma sik aŋgdey, lor namb sijak amiy, ‘Miñmon nimb biy apon silkul dip gok, wiyk nimbip ker yokiy amjipun. ¹¹Pen niŋim: Kiyŋ yomb biynimb diy kond mindenŋgamb ak, tomb aŋgin nimbip ak wip aŋgnimimb.’

¹²“Nimbip aspiy: kisen kor yomb ñin ak, miñmon Sodom Gomora biynimb tap siy tap timey nep gey gey yin simbok amnak ak, kor giy yiwr sikoy rek diningambay; biynimb minim nimb am aŋgem ma diningambay gok, kor giy yiwr yomb yimb diningambay.

Yiwur Dinenŋgambay

¹³“Korasin biynimb gok sek, Betsayda biynimb gok sek tap mageprek ak gen, niŋiy kirpay rek, yiwr yomb yimb diningambay. Pen Taya-Saydon biynimb gok kuyip, tap magep kun ak rek, gunap gen niŋbiyap ak, chech talik yowip gunap yimiy, bisgiy tun diying diying mindembiyap. ¹⁴Kor yomb ñin ak, Taya-Saydon biynimb yiwr sikoy rek diningambay; Korasin biynimb gok sek, Betsayda biynimb gok sek yiwr yomb yimb ak diningambay. ¹⁵Pen ñin kun ak, Kapaniyam biynimb kunep, semb biyoŋ ma amniŋgambay; pisnep kaw miŋgan yomb ak amniŋgambay aŋgak.”

¹⁶Jiysis binuk gok kuyip aŋgak, “Biynimb minim nimbip dipay gok, minim nimbip ak mer: minim yip ak dipay. Nimbip ma dipay gok, nimbip mer: yip ma dipay. Pen yip ma dipay ak, yip mer: Biyomb yip yokek winik ak nup ma dipay aŋgak.”

Binuk Kuŋaynep Andkind Wiyak

¹⁷Pen kisen binuk ñin jiwiy omiŋal nokom, andikiy omiŋal nokom (72) kun gok, miñmon okok taŋjiwiy apiy, tep gakniŋ Jiysis nup aŋgyak, “Biyomb! Kichekiy malñiluk biynimb ambaŋ ayip gok yimb nip ak aŋgiy, ‘Jiysis mindip rek mis amnim’ aŋgon, apun rek niŋiy ambay aŋgyak.”

¹⁸Aŋgeyak, kuyip aŋgak, “Yand niŋmindnikniŋ, kichekiy malñiluk nop kiyk Seytan, kasek won anep, aňiňak rek diy apyap pikip. ¹⁹Siyŋ saraw, kondal, maploŋgim, tap okok nimbip miluk niŋiy, timey giningiy rek ma ayip. Nimbip ñinen aspiy rek, yuk yokem amniŋgambay.

²⁰“Pen kichekiy malñiluk gok, apun rek niŋiy ambay aŋgiy, miñmiň ma ginimimb; Gor Biyomb chin ak, yimb chinup di ayip miñmon nuk biyoŋ aŋgiy, miñmiň ginimimb aŋgak.”

Jiysis Nop Gor Nup Tep Aṅgak
(Mat 11:25-27; 13:16-17)

21 Won kun sijak, Gor Kawnan ak Jiysis nup bak ayek, nup tep gakniŋ, Gor nup aŋgnijiy aŋgak, “Bapiy. Nand Biyomb semb biyoŋ sek, man biy sek kond mindpan ak, gos nak ak key niŋey tep gip ar ak gipan. Chin biynimb yomb gos tipaŋgiy niŋbun apay gok kuyip kirgiy, chin biynimb tep ma mindpun, ŋapan sikoy rek mindpun apay gok kuyip diy, kuyip gos tep ŋimban ak, nip tep aspiy় aŋgak.”

22 Kun aŋgiy aŋgak, “Biynimb gunap yip ma niŋbay; Bapiy nep yip niŋimb. Pen Bapiy nup kuneŋ biynimb gunap ma niŋbay; yand nep nup niŋrep gipiyn. Pen Bapiy yip aŋgek, nuk giprek gipiyn ak mey, biynimb gos tep ŋiŋ aŋgiy niŋbiy় gok, gos tep ŋen, Bapiy nup niŋrep gipay aŋgak.”

23-24 Kun aŋgiy, andikiy binuk gok nep kuyip aŋgak, “Gapman biyomb gok sek, Gor minim aŋgep biyomb gok sek kuŋaynep rek, yand gipiyn ak, minim apiy় ak, niŋjun aŋgiy kond mindyingipay ak pen; ma niŋyak. Gor nimbiŋ di tep yimb gek mey, niŋsipim aŋgak.”

Bi Samariya Nimb Ak Girep Yimb Gak

25 Bi low tiysa bap, Jiysis yerip rek aŋgnimuŋ aŋgiy, ap nup aŋgak, “Tiysa. Yand yerer giy, perper mindingayn?”

26 Aŋgek, nup aŋgak, “Baybol buk ak tikiy, yerip aŋgyak?”

27 Aŋgek, bi low tiysa kun ak aŋgak, “Baybol buk riytiym gi niŋbiy় ak aŋgyak:

‘Gor Biyomb nak anup wasemb yimb ay, gos timund nak ak, kilis nak ak mangiysek nup ker amnimuŋ. Nand key wasemb aypaŋ rek, biynimb gunap kuyip, kuneŋ wasemb aynimin aŋgiy’ tikyak.’

28 Kun aŋgek, Jiysis bi kun anup aŋgak, “Mey yipund giy apan ak. Ar kun ak kisen giy, perper mindingamban aŋgak.”

29 Aŋgek, bi low tiysa kun ak, yimb yip ak sikoy giniŋgamb aŋgiy, Jiysis nup tip aŋgnijiy aŋgak, “Baybol buk tikyak ak, biynimb gunap kuyip wasemb aynimbiŋ aŋgiy tikyak. Kun ak biynimb gunkay kuyip, kun giy় aŋgiy tikyak?”

30 Aŋgek, Jiysis bi low tiysa ak nup, kesim diy aŋgak, “Bi bap Jerusalem kirgiy, miňmon Jeriykow amniy় aŋgiy, kinjeŋnamb ak amnakniŋ, bi tap siy dep gunap apiy, nup tapin nep pikiy, chech tap nup gok piliŋ dand amniyakniŋ, nuk kinjeŋnamb sijak kumniŋ kumniŋ gi mindek.

31 Bi Gor nup simboŋgep bap, lor ar kun ak amiy niŋjak; bi kun ak kumniŋ gi mindek. Nuk niŋiy pis anep amnak. **32** Pen bi Liypay kiňiŋ Gor aŋgnijep korip kond mindyingip bap, lor ar kun anep amiy niŋjak, bi kun ak kumniŋ gi mindek. Ninjy, kuneŋ pis anep amnak. **33** Pen

bi Jiwda mer, miñmon Samariya nimb bap, kinjen par nokom kun ak nep amiy niјak; bi kun ak kumniŋ gi mindek. Niјiy, nup simb niјiy, ³⁴mindek maј sijak amiy, soy nup gok wel gunap ay, wayn ŋiŋ gunap ay tiwniŋgak. Tiwniŋgiy, di doŋgiy ar nuk ak ay dand amiy, korip maniy tawiy kinyingipay ak dam ay, kond mind tep yimb gak. ³⁵Minek amniŋ giyŋ, bi korip kond mindiŋgip kun anup, maniy kind nokom bap ŋiy aŋgak, ‘Nand bi kun biy nup direp ginimin. Pen maniy yerip yerip aŋgniŋgamban ak, andkind apiy nip ŋiniŋgayn aŋgak.’ ”

³⁶Jiysis kesim kun ak diy, bi low tiysa kun anup aŋgak, “Bi kinjejnamb pikayak ak, bi omiŋal nokom pandikiy, bi an nuk key wasemb ayip rek, nup wasemb ayak?” ³⁷Angek, bi low tiysa ak aŋgak, “Bi nup simb niјiy direp gak ak aŋgak.” Angek, Jiysis nup aŋgak, “Niјind apan. Mey ar kun anep ginimin aŋgak.”

Mata Nup Wong Gos Anep Ayak

³⁸Pen Jiysis binuk gok yip miñmon bap amjakeyak, biyñ miñmon kun ak mindek bap, kuyip poŋjind korip nuk ak amnak. Biyñ kun ak yimb nuk Mata. ³⁹Korip nuk ak, nunay bap mindek. Yimb nuk Mariya. Pañ Mariya kun ak, Jiysis mindek maј sijak ap bisiggi, Jiysis minim aŋgakniј, niјmindek. ⁴⁰Mata nuk keyneп tap keňmaŋgiy daŋgiy gi gi, gos kuŋay niјiy, ap Jiysis nup aŋgak, “Biyomb. Mariya yip kirgek, key nep tap chin gok daŋgiyisipiyn ak tep ma gip. Nup aŋgey apek, omiŋal giy tap daŋgiyur aŋgak.”

⁴¹Angek, Jiysis aŋgak, “Mata. Mata. Nip tap kun gok nep gos ayip!

⁴²Ak tap yikop! Mariya minim tep ak diyn aŋgiy, gos ak ayek, ap niјmindip. Kun ak, yand nup kiring amnoŋ aŋnim rek, ma ayip aŋgak.”

Gor Nup Kun Giy Rek Aŋgniŋnimimb Aŋgak (Mat 6:9-15; 7:7-11)

11 ¹Ñin bap, Jiysis miñmon wikan bap mindiy, Nop Gor nup aŋniŋ jiwakniј, binuk bap ap nup aŋgak, “Gor nup yergiy rek aŋgniŋbay? Jon binuk gok kuyip, aŋgnek niјyak rek, chinup kuneп aŋgney niјjun aŋgak.”

²Angek, Jiysis kuyip aŋgak, “Gor nup aŋniŋniј, kun giy aŋnimimb: ‘Bapiy. Nand timey ma giy, Bi tep yimb mindpan ak, yimb nip dand aranemb. Nand nep Biyomb chin mindiy, chinup kond mindenimin.

³Pen tap keňmaŋgiy gok, minek minek ŋimbun rek ak ŋinimin.

⁴Biynimb gunap chinup timey gey, kuyip pen miluk niјiy timey ma gipun rek, tap siy tap timey chin gipun ak, kuneп niјiy kirginimin. Chinup kond mindey, gos bap apek timey ma ginjun aŋnimimb’ aŋgak.”

5-6 Kun aŋgiy, binuk gok kuyip aŋgak, “Nimb bap, kisyimnamb yomb akyan, buŋgiy nimb bap korip ak amiy aŋgninqambim, ‘Buŋgiy. Bi yand niŋep rek bap, par okok nimb apiy amniyŋ aŋgiy, korip yip ak apchakamb, tap nup ŋen ŋiŋnimuŋ ak ma mindek mey; nip ker aswiyn. Yip biret omiŋal nokom ŋan aŋgeningambim,’ buŋgiy nimbik kun ak minim bap aŋgninqamb; 7‘Kisyimnamb biy, yip kun giy ma ap aŋgnimin! ŋapan yand gok yip kinjeŋ giŋiy kinjipun. Kun ak yergiy tikjakiy, nip tap aspan ak diŋinim aŋgninqamb?’

8“Pen nimbip aspiyn: bi korip nop nimb ak, buŋgiy yand aŋgiy, kasek ma diŋeninqamb; nup ŋan aŋgiy kond mindyŋ, kilis gi mindem mindem, aŋgninqambim rek niŋiy, diŋeninqamb.

9“Kun ak nimbip aspiyn: tap yerip tikdenimuŋ, Gor nup aŋgninem, nimbip ŋiningamb. Pen tap yerip piyowniŋninqambim ak, kuneŋ diniŋgambim. Chinup kinjeŋ ak yikaŋ aŋgiy, pik giygiw gem, yikniŋgamb.

10“Yenen: biy়imb an Gor nup aŋgniqbay gok, apay rek gip. Tap piyowpay ak kuyip yomimb. Pen kinjeŋ ak yikaŋ aŋgiy, pik giygiw gey, apay rek niŋiy yikip.

11“Nimb bi ŋapan nop gok, ŋapan nimb bap piys nen aŋgek, siyŋ timey bap ŋimbikip? 12Akaŋ pen, yakir maŋgiy nen aŋgek; kondal bap ŋimbikip? Ak kun ma gipkip! 13Nimb biy়imb tep mer ak pen; ŋapan nimb gok tap tep gok nep ŋimbim. Bapiy tep semb biyoŋ ak bi tep yimb. Nuk tap yesek bap key ma ŋiningamb. ‘Kawnan nand ak chinup yokan angem,’ yokniŋgamb aŋgak.”

Kichekiy Malñiluk Nop Kiyk Seytan Kilis Ak Dipan Aŋgyak (Mat 12:22-30; Mak 3:20-27)

14 Pen bi bap kichekiy ak ambaj ayek, minim aŋgiy mer, yikop nep mindek. Jiysis kichekiy abaj ayak kun ak aŋgyokek, minim aŋgakniŋ, biy়imb ap niŋmindeyak gok, gos kuŋay yimb niŋyak.

15 Pen biy়imb kun gok gunap aŋgyak, “Nuk kichekiy malñiluk nop kiyk Seytan, yimb bap Belsiybul apay kilis ak diy, aŋgyoksap aŋgyak.”

16 Pen biy়imb gunap, Jiysis yerip giniŋgamb aŋgiy aŋgyak, “Tap bap key semb siŋbiyoŋ gey niŋiy mey; Gor nep aŋgyokek winak aŋgninqambun aŋgyak.”

17 Pen Jiysis gos yesek niŋyak kun ak niŋiy aŋgak, “Miňmon yomb nokom bap, asik keykey ay mindrep ma giniŋgambay. Biy়imb kiňiŋ nokom bap, kuneŋ asik keykey ay mindrep ma giniŋgambay. 18-19 Kun ak rek, Seytan kiňiŋ ak tuŋgasik keykey ay, yergiy mind tep giniŋgambay? Yip Belsiybul nup kond mindek, kichekiy malñiluk aŋj mis yoksap apim ak pen, yand kun gembiniŋ, yergiy biy়imb nimb gok kichekiy malñiluk aŋj mis yokpiyap. Kiyk key nimbip aŋgninqambay, biy়imb bap kun

giningiy rek ma ayip. ²⁰Pen Gor yip kond mindek aŋgyokpiy ak; yip yenен, Gor binuk biynimb diy kond mindenŋgamb ak wip biy aŋgiy ma niŋbim.

²¹“Pen bi kalrimey bap mindiy, chim yakam nuk ay tep giy, korip nuk niŋmindek, biynimb tap nuk bap piliŋ diningiy rek ma ayningamb.

²²Pen bi kalrimey yimb bap key apiy, chim tap nuk siy di mindip gok piliŋ diy mey, key niŋimb rek bilokningamb.

²³“Biynimb yand ker ma mindpay gok, Seytan kind ak mindiy mey, yip ma dipay. Pen biynimb yand yip wong ma gipay gok, kinjeŋ day aŋg tikey, biynimb yip ker winiŋgip gipay gok ma opay.

Kichekiy, Malñiluk Tap Gok Yikop Aŋgyokem Tip Andkind

Winiŋgiy Rek Ayip

(Mat 12:43-45)

²⁴“Kichekiy malñiluk timey bap, biynimb ambaj ay mindek, aŋgyokeniŋgambay, am miňmon nep namb okok tip bap niŋiy minden aŋgiy, am kun okok taŋg taŋg mer niŋiy, korip miňgan nind mindiy opiyn ak amniyn aŋgningamb. ²⁵Aŋgiy, amiy niŋningamb: korip kun ak girep yimb gey, tip anep mindenŋgamb. ²⁶Nuk niŋiy okok amiy, nund rek mer; kichekiy malñiluk timey yimb onep ar ak sek poŋind apiy, miňgan kun ak mindenŋgambay. Kun gek, nind mindrep giyinjip rek mer; pisnep timey yimb giniŋgamb aŋgak.”

²⁷Jiysis kun aŋgek niŋiy, biyn bap namb kun ak tikjakiy, meŋg miňgan dand araniy aŋgak, “Nanim nip tikiy tiy ŋak ak, miňmiň yimb ginimuŋ aŋgak.”

²⁸Aŋgek, Jiysis aŋgak, “Kun apan ak pen; biynimb Gor nup minim ak niŋiy, aŋgip aŋgip rek giningambay gok, miňmiň giningambay aŋgak.”

Tap Bap Key Gey Niŋun Aŋgyak

(Mat 12:38-42; Mak 8:12)

²⁹⁻³⁰Pen biynimb kuŋay yimb nep, ap nanan giyakniŋ, Jiysis aŋgak, “Biynimb miňiy mindpim ŋin namb biy, tap siy tap timey giyinjip apim, ‘Tap key rek bap semb biyoŋ gek niŋiy, Kiŋ yomb key yimb per kond mindpun ak nep, wip aŋgiy niŋningambun apim.’ Pen nimbiŋ aspiyn, tap bap key gen ma niŋningambim. Niŋniŋg: Jona wosrey ŋin omirjal nokom, piys yomb koŋgiy namb biyaŋ mindiy, owak rek ak yip kunep gek, niŋningambim. Gor Jona nup kond mindrep gak rek, Niyniypa biynimb niŋiy, Gor nup gosimb niŋyak.

³¹“Pen wosrey, Kiwiyn biy nomb miňmon paryomb Yitiyopiya nimb ak, kiŋg Solomon biyomb rek ayek niŋiy, minim nup ak niŋiy aŋgiy owak. Pen biynimb miňiy mindpay gok, Biyomb yimb ak ap mindiy, minim aŋgip ak ma dipay rek, kisen kor yomb ŋin ak, minim yomb diningambay.

³² “Wosrey, Jona am Niyniypa biynimbi kuyip aŋgek, tap siy tap timey giyak gok kirgiy, Gor nup diyak. Jona bi yikop ak aŋgek niŋyak ak pen, miňiy Biyomb yimb ap mindip biy nup, kun ma gipim. Kisen kor yomb ŋin ak minim yomb diniŋgambim aŋgak.”

Kisyimnamb Okok Rek Ma Mindenimimb
(Mat 23:1-26; Mak 12:38-40; Luk 20:45-47)

³³ “Biynimb gok lam daŋgiy tiyŋ miŋgan okok akaŋ, boŋ ar kinbay molik okok ma aypay; ar siŋak tik ayeŋ melik gek, biynimbi gok korip miŋgan kun ak apily misen niŋbay. ³⁴ Pen windin maŋgiy ak sup rek mindip ak mey, mind tep gek, mumbwak ak mind tep yimb giniŋgamb. Pen mind tep ma gek; kisyim wip rek ak mindeningamb.

³⁵ “Namb chinup ak melik mindip angiy niŋningambim ak pen; kisyim wip rek ayip ak, niŋrep yimb ginimimb. ³⁶ Mumbwak nimb maŋgiysek melik yimb giy mindeningamb ak, wikan bap kisyim ma mindeningamb; lam melik gip rek ak, giyŋ nep mindeningamb aŋgak.”

Nimb Peresi Gach Sek Aŋgak

³⁷ Pen Jiysis minim aŋgiwakniŋ, bi Peresi bap nup aŋgak, “Apey, korip yand ak amiy tap ŋinjur aŋgak.” Aŋgek, Jiysis am korip nup ak, ³⁸ bisgiy tap ŋiŋjakanjiŋ, bi Peresi kun ak, gos nuk namb okok nep niŋiy, bi kun biy yenen, chin Jiwda kay per gipun rek, ŋin nuk ak ŋiŋg ay giluŋ yokiy mer; yikop nep tap ŋimbsap angiy, gos ak niŋjak. ³⁹ Gos kun ak kun giy niŋek, Jiysis aŋgak, “Nimb Peresi kay, piler kap gok mis okok ken, ŋiŋg pik tep gipay rek ak gipim ak pen, namb nimb biyaŋ tap siy tap timey gipim gach ak, arachakiy mindip. ⁴⁰ Nimb sakiy sek yimb. Gor nimbip wak ak nep ma gayak; namb biyaŋ kuneŋ gayak. ⁴¹ Kun ak, tap piler kap miŋgan biyaŋ mindip ak, biynimbi simbgeprek gok kuyip ŋinimimb. Kun giy mind tep giniŋgambim.

⁴² “Pen nimb Peresi kay niŋrep yimb ginimimb. Sinimb tap monmon gok niŋem tap yomb rek aye, ŋin paŋgniaŋ dand amiy, wanjrem ak amek, Gor nup nokom bap ŋun aŋgiy, per ŋimbim. Ak tep gipim; minim ma mindip. Tap siskoy okok per kun giy gipim ak pen, yenen minim juny yimb ak kuneŋ ma gipim. Gor nup niŋiy dep akaŋ, biynimbi gok kuyip niŋiy dep ar ak, per kirpim.

⁴³ “Nimb Peresi kay niŋrep yimb ginimimb. Gos nimbik niŋbim ak, lotiw namb ak akaŋ, miytiyŋ gipay namb ak amon, aswim-ey aŋgey, yimb chinup anep dand araniyaj aŋgiy, gos ak nokom niŋbim.

⁴⁴ “Pen gipim kun ak, Gor nimbip pen kuneŋ giniŋgamb ak, niŋrep ginimimb. Biynimbi gunap niŋiy, nimbip bi tep yimb apay ak pen; chip kuy giy mindip rek ak, mindpim aŋgak.”

⁴⁵ Kun aŋgek, bi low tiysa bap, Jiysis nup aŋgak, “Tiysa. Minim kilis timey yimb apan kun ak, chinup kuneŋ apan akaŋ?”

⁴⁶ Aŋgek, Jiysis angak, “Nimb bi low tiysa gok niŋrep yimb ginimimb. Minim kilrimey apim ak, wand miker yomb gok rek, biynimb gok kuyip gom ŋimbim ak pen; kuyip simb niŋiy ma tuŋgasik dipim.

⁴⁷ “Kun ak niŋrep yimb ginimimb! Nasind yes nimb gok wosrey, bi Gor minim aŋgep gok kuyip pikayey, nimb kaw kuyip komemb gok gayrep giyŋg mindpim. ⁴⁸ Gipim kun ak tep nep pikayak aŋgiy gipim.

⁴⁹ “Kun ak Gor niŋrep giy aŋgak, ‘Bi minim yip aŋgep gok, bi minim yip dand amemb gok kuyip yokninggayn ak pen, kuyip yiruk niŋiy, gunap timey ginijgambay; gunap pisnep pikayninggambay aŋgak.’

⁵⁰ “Pen wosrey, miňmon alwol gayak ŋin ak tikiy, bi Gor minim aŋgep gok kuyip per pikey wip rek, biynimb miňiy mindpay gok, minim miker kun ak dinijgambay. ⁵¹ Miker kun ak mey, bi Ebol nup nind kiňiŋ giy ŋaŋgiy, ŋaŋg dand apiy, ŋaŋg dand apiy, kisen Sekaraya nup, Gor nup tip tap simboŋg ŋemb korip miŋgan ak bindonj, kamb diy giyak bind ar ak biy, namb sijak ŋaŋgayak. Nimbip niŋind yimb aspiyn. Minim miker kun ak maŋgiysek, biynimb miňiy mindpay gok dinijgambay.

⁵² “Pen nimb bi low tiysa gok niŋrep yimb ginimimb. Kiy diy, kinjeŋ yikiy korip miŋgan amiy niŋrep gep ak, yiruk gek kirpim. Kirgiy, biynimb korip miŋgan amning gipay gok kuyip, per kinjeŋ day aŋgrikpim. Kun ak niŋrep yimb ginimimb aŋgak.”

⁵³⁻⁵⁴ Jiysis kuyip kun aŋgiy, mis amnakniŋ; bi Peresiý gok sek, bi low tiysa gok sek nup yiruk niŋiy aŋgyak, “Minim yerip ak aŋgon, pen aŋgek niŋiy, dand kor yomb amnun aŋgyak.” Kun ak mey, nup minim yesek yesek ar keykey gok aŋgnijyŋgipay.

Tap Weygiy Gipay Gok Miseŋ Niŋninggambay (Mat 10:26-27)

12 ¹ Pen won kun ak, biynimb kuŋay yimb nep ap nan-giy, chichmiy yimyakniŋ, Jiysis binuk gok kuyip aŋgak, “Peresiý kay per timey gipay ak weygiy, mind tep gipun apay. Kun ak rek, nimb kunep ginimimb rek ayip ak, niŋrep yimb ginimimb. ² Tap weygiy gipim gok, kisen miseŋ niŋninggambay. Minim kapkap aŋg weygiy gok, kunep miseŋ gek niŋninggambay. ³ Pen minim kisyimken apim gok, melik sek aŋgey niŋninggambay. Minim kapkap korip miŋgan okok apim gok, korip ar biyon aŋgey, yiŋg dand miňmon okok amniŋgambay aŋgak.”

Gor Nup Piriknimimb (Mat 10:31)

⁴ “Biynimb yand guniy. Nimbip aspiyn, Gor nup chirgon, chinup ŋaŋgninggambay aŋgiy ma piriknimimb. Ak yikop mumbwak ar anep timey gininggambay. ⁵ Kun ak nimbip aspiyn: pirikniŋ, Gor Biyomb nimbip pikay, mon key yinjap yokninggamb ak nup piriknimimb. Kun ak nimbip niŋind yimb apiyn.

6 “Nimb nīgbim: yakir sikoy onep mamind ak yokiy, maniy likañ sikoy won omijal nep dipay. Yakir sikoy kun gok, Gor ma nīgnimuñ rek bap ma mindip; mañgiysek nījimb ak nep mindip. 7 Pen nimb biynimb gok, tap yimb; yakir gok kuyip wiyniyim gipim. Kun ak, Gor jun kas nimbip mañgiysek ñin pañgip ak mey; gos sek mindenimimb aŋgak.”

Jiysis Nup Yimb Di Aŋgep
(Mat 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

8 “Nimbip aspiyn: biynimb Jiysis ker mindpun aŋgiy, biynimb mindpay namb ak aŋgyikey; kuyip pen, biynimb guniy yip ker mindpay aŋgiy, enjol mindpay namb ak miseŋ aŋgyiknīngayn.

9 “Pen biynimb ‘Jiysis ker ma mindpun aŋgiy’ biynimb mindpay namb ak aŋgey, kuyip pen, yip ker ma mindpay aŋgiy, enjol mindpay namb ak aŋgnīngayn.

10 “Bi bap Ņinuk nup aŋgiweningambay, Gor nījiy kirginīng kirginīngamb; pen Kawnan nuk ak nup aŋgiweningambay, nuk nījiy ma kirginīngamb.

11 “Pen nimbip kor ginīng, dand lotiw ginīng biynimb ap nan-gipay namb ak amey akanj; kanjsol mindpay namb ak amey akanj, gapman biyomb mindpay namb ak amey, pen minim yerip ak diy aŋjun aŋgiy, gos ak ma piyow nīgnimimb. 12 Tikjak apiknīj, Gor Kawnan ak nimbip gos ñaknīj, aŋgnīngambim aŋgak.”

Tap Kuŋay Dun Aŋgiy Gos Ma Nīgnimimb

13 Biynimb kuŋay mindeyak namb kun ak, bi bap Jiysis nup aŋgak, “Tiysa. Mam yand ak nup aŋgey, bapiy tap nuk day kumak gok, bilok yip pis ak key ñaj aŋgak.”

14 Aŋgek, Jiysis nup aŋgak, “Yip an aŋgip, ‘Bi tap pikasik ñemb ak mindonimuñ aŋgek,’ tap nimbip gok pikasik ñinim? 15 Tap kuŋay dun aŋgiy gos ak ma nīgnimimb. Tap dun aŋgiy nīgbim kun gok, nimbip gek mindrep ginimimb rek ma ayip aŋgak.”

16 Pen Jiysis minim bap kuyip paydoj ay aŋgak, “Bi maniy kuŋay mindingamb bap, wongday nuk ak, wiyt maŋgiy tap gok kuŋay yimb mindingamb. 17 Gos nuk okok nep key nīndand ami, tap ñīnjemb yand kuŋay mindip gok, korip miŋgan akay dap ay ñimb mindenim aŋgnīngamb. 18 Pen gos bap nījiy, korip sikoy gok timbrik yokiy, korip yomb yomb gok nep giy, keñmaŋgiy tap yand okok maŋgiysek, di miŋgan kun okok ay woŋ ak kirgiy, 19 tap yand kun gok nep ñimbinying, ñīng ñimbinying, miñmiñ giying, gi mindenigayn aŋgnīngamb. 20 Pen kun giy nījek, Gor nup aŋgnijgamb, ‘Nand bi sakiy sek yimb. Miñiy kisyimnamb biyaŋ kumeningamban, tap nand kuŋaynep mindip gok, anrek dininingamb aŋgnīngamb.’

21 “Kun ak rek mey, biyimb tap kiyk gok nep mapin tikjakek, Gor nup niŋey tap yikop rek ayip aŋgak.”

Gos Kuŋay Ma Niŋnimimb Gor Nimbip Kond Mindeningamb
(Mat 6:25-34)

22 Jiysis kun aŋgiy, binuk gok kuyip aŋgak, “Chech akay nimb diy yimniŋgambun; tap akay nimb diy niŋniŋgambun aŋgiy gos yomb ak ma niŋnimimb. 23 Nimbip gayak ak, chech, tap niŋemb nep piyow niŋniŋgiy aŋgiy ma gayak.

24 “Yakir gok biyimb gipay rek, wiyt yimey, pikgek tik dand ma opay. Pen wiyt maŋgiy tik dap nan-giniŋgiy korip bap ma mindip. Gor nep mey, tap niŋemb kuyip ak niŋimb. Nuk tap yikop gok niŋiy kun gip ak, yeneng chinup ma kond mindeningamb aŋgiy gos kuŋay niŋbim? 25-26 Akaŋ pen, kumniŋ giniŋgambim niŋ ak kirgiy, won bap sek mindenimimb rek ayek; tap yesek kun gok gos kuŋay niŋbim?

27 “Tap saŋgiy okok jakiy, maŋgiy piyning sum gip gok, key mokyaŋ giniŋgiy rek ma ayip, Gor nep gek, mokyaŋ tep yimb ak giy mindpay. Pen wosrey, biyomb Solomon mokyaŋ giyngip ak, mokyaŋ tep kun ak rek ma giyngip.

28 Tap saŋgiy okok jakip kun gok tap yikop; per ma mindeningamb. Miňiy rek mindiy, toy rek pikrik mon daŋgiyey yiniŋgamb. Pen Gor tap ma kond mindep rek kun gok kond mindip ak, chinup kond mindeningamb aŋgiy niŋnimimb ak pen; gos nimb ak parsek ma mindip.

29 “Keňmaŋgiy, niŋ, tap gok akay nimb diy niŋjun aŋgiy, gos ak ma niŋnimimb. 30 Biyimb Gor ker ma mindpay gok, gos kun ak rek niŋbay; pen Nap yomb ak nimbip sakiy ma gip; tap nimbip tikdip gok niŋimb. 31 Kun ak nuk biyimb diy kond mindeningamb ak, chinup sek dinimuŋ aŋgiy, gos nokom niŋiy gem amek mey, nimbip kond mindakniŋ, tap kun gok ma tik diniŋgamb.

Tap Teprep Nimb Gok Nan-gem Mindonimuŋ Gor Miňmon Biyon
(Mat 6:19-21)

32 “Kanj siypsiyp sikoy tiwin biy. Nap yomb nimbip diy kond mindeningayn aŋgiy niŋimb ak mindip ak mey; ma piriknimimb. 33 Tap nimb gok mindip rek yokiy maniy diy, biyimb tap ma mindip gok kuyip niŋnimimb. Kun gem mey, tap mapin nimb gok lum ar biy ma mindeningamb; mindeningamb Gor miňmon biyon. Kun biyon ma kurginingamb; siplep ma siwi, bi siydep gok siy diniŋgiy rek ma ayningamb. 34 Tap tep nimb gok man ar biy di nan-gem, gos nimbip ak mindenigamb man ar biy; pen semb biyon nan-gem, gos nimbip ak amniŋgamb kun biyon aŋgak.”

Minj Moka Giy Mindenimimb

35 “Kun ak laplap nimb ak dem apek, maŋ maŋ paŋgiy, ler ak pimbirikiy, lam ak daŋgiy ay niŋmindenimimb. 36 Bi wong giňimbay gok

angniŋgambay, ‘Biyomb chin ak, biyndiŋ tap yomb ŋimbsipay namb
ak amimb rek, maŋ mindip winiŋgamb aŋgiy,’ niŋnep mindenŋgambay.
Kun ak biyomb kiyk ak giraŋgiy, ap kinjeŋ ak pik giygiw gek, kasek
yikniŋgambay. Kun ak rek nimb ginimimb. ³⁷Pen nuk andkind apiy
niŋniŋgamb: niŋmindenŋgambay ak, kuyip di tep yimb giniŋgamb.
Biyomb kun ak nuk key, chech nuk ak lip gek apek, maŋ maŋ paŋgiy,
ler ak pimbirikiy, kuyip aŋgek, am tap ayňimbay tip ak bisiŋ kus kus
gey, nuk key kuyip tap ŋinjemb gok dam ŋiniŋgamb. ³⁸Pen Biyomb ak
kisyimnamb biyaŋ akan; kakaruk aŋgaknij apiy niŋniŋgamb: binuk gok
wisin ma kineniŋgambay, kuyip di tep yimb giniŋgamb. ³⁹Kun ak niŋim.
Biynimb korip nop nimb gok, bi tap siy dep bap ŋin ak rek winiŋgamb
aŋgiy niŋmindembiyap ak; korip kuyip ak piklakiy, tap kuyip gok siy ma
dipkop. ⁴⁰Kun ak rek Bi bap Ŋinuk winiŋgamb aŋgiy, kond mindenimimb.
Ma asaw aŋgiy, niŋniŋgambim ŋin ak winimuŋ rek ayip aŋgak.”

Gor Nup Woŋ Giňirep Ginimimb (Mat 24:45-51)

⁴¹ Jiysis kun aŋgek, Piyta aŋgak, “Biyomb. Minim paydoŋ ay apan kun
ak, chinup nep apan akan, biynimb maŋgiysek apan?”

⁴² Aŋgek, Jiysis aŋgak, “Bi an gos tep mindek, woŋ gi tep yimb
giniŋgamb ak, biyomb nuk ak amniŋ giy, nup aŋgninjgamb, ‘Bi woŋ
yip giňimbay gunap kuyip kond mindiy, tap ŋinjemb kuyip gok bilok
niyiŋ gi mindenimin aŋgiy’ amniŋgamb. ⁴³Kun ak kisen andkind apiy,
angniŋgamb rek gek niŋiy, nup di tep yimb giniŋgamb. ⁴⁴Ninjind apiy.
Nup aŋgek, tap nuk gok maŋgiysek kond mindenŋgamb.

⁴⁵ “Pen bi woŋ nup giniŋgamb ak, biyomb yand ak kasek ma
winiŋgamb aŋgiy, biynimb woŋ giňiniŋgambay gunap kuyip tapin pikiy,
tap ŋimbiy, ŋiŋ kilis ŋimbiy, sakiy ay gi mindaknij, ⁴⁶biyomb nuk ak
kasek ma winiŋgamb aŋgiy niŋniŋgamb ŋin ak apiy, nup timey yimb giy,
biynimb minim nup ma niŋiy, am mindpay kind ak angyoŋniŋgamb.

⁴⁷ “Biyomb ak apiy mey, minim nuk aŋgak ak niŋrep giy, kindik ma
gipay biynimb gok kuyip, yiwr yomb yimb rek ŋiniŋgamb. ⁴⁸ Biynimb
minim nup nind ma niŋiy, timey giniŋgambay gok kuyip, yiwr siskoy
rek ŋiniŋgamb. Pen ar kun ak rek, bi bap nimbipl tap yomb ŋiy, pen kun
ak rek ŋim aŋgninjgamb. Pen tap kuŋaynep di ŋin ar nimbipl ak ayek,
direp ma geniŋgambim, apiy nimbipl minim yomb yimb ak aŋgninjgamb.

Gunap Jiysis Nup Ma Diy Asik Key Ayniŋgambay (Mat 10:34-36)

⁴⁹ “Yand opiy ak, man ar biy sup puŋ aŋgiyniŋ opiy. Okok
maŋgiysek yinbikop ak tep! ⁵⁰ Yiwr yomb dininjgayn ak, yip miker yimb
gisap. Kun ak pisnep di den mey, yip tep giniŋgamb!

51 “Yip aŋgniŋgambim, biyimb di jimniniŋ gisap aŋgniŋgambim ak pen; yand opiyen rek, gos ar keykey niŋiy, asik keykey ayniŋgambay.

52 “Miňiy ŋin biy tikiy, amyoŋg apyoŋg onep mamind rek mindeniŋgambay ak; omijal nokom yip dey, omijal yip ma diy, asik keykey ayniŋgambay. Pen mer ak: omijal yip der, omijal nokom yip ma diy, asik keykey ayniŋgambay. 53 Bi apiyimiŋay ak, ŋinuk akaŋ nop, yip ma dek mey, asik keykey ayniŋgayr. Biy় amiymiŋay ak, panuk akaŋ nonim, yip ma dek mey; asik keykey ayniŋgayr. Nonim yip, ŋinuk biy় ak yip kuneŋ: nonim akaŋ, ŋinuk biy় ak yip ma dek mey, asik keykey ayniŋgayr aŋgak.”

Bi Kiyę Yomb Key Yimb Ak Wip Aŋgiy Ma Niŋyak
(Mat 16:2-3; Mak 8:11-13)

54 Pen Jiysis minim bap sek kuyip aŋgak, “Pumb paŋind amimb okok ken semb ayek niŋiy, miňiy miňmon piŋniŋ gisap aŋgiy niŋmindem, apim rek nep gip. 55 Pinim yomb ak akyim ken apek niŋiy, miňiy pumb yomb giniŋ gisap aŋgem, apim rek nep gip. 56 Tap semb ar biyoŋ niŋrep giy; man ar biy niŋrep giy gipim ak pen, yeneng ŋin yomb kond mindiŋgipim ak, miňiy wip biy ma niŋbim?

Minim Yomb Mindip Rek Gor Yip Tuŋgasik Ayrep Ginjun
(Mat 5:25-26)

57 “Pen yeneng, Gor kinjeŋ tep ar niŋrep giy dinimimb ak mindakniŋ, tap yesek ar gok apun rek gip aŋgiy niŋbim?

58 “Pen bi bap nimbip kor dand amjipiŋ aŋgek, kor yomb kun ak yeneng amjipun aŋgiy, kinjeŋnamb okok amyoŋg, nund yip minim aŋg tuŋgasik ayrep ginimimb. Pen mer ak, nimbip pisnep dam biyomb kor niŋimb ŋin ar ak yokek, nuk pen di poliys ŋin ar ak ayek, nimbip dam kalambis ayniŋgamb. 59 Kun ak nimbip aspiy়; kalambis kun ak mindnep mindeniŋgambim. Tap day nimbik gok pisnep day paŋg diy nep, mis amninggambim aŋgak.”

13 ¹ Won kun ak nep, biyimb gunap ap, Jiysis nup kesim diy aŋgyak, “Galiyliy biyimb gunap ap Gor aŋgniŋeŋ korip ak, tap simboŋ ŋiŋakniŋ, gapman biyomb Paylat kuyip pisnep pikayamb, likaň kuyip yowip, meymey siypsiyp pikayey likaň yowip namb ŋiŋak aŋgyak.”

2 Aŋgeyak, Jiysis kuyip aŋgak, “Galiyliy biyimb kun gok, tap siy tap timey key yimb geyak, kuyip kun gip aŋgiy niŋbim? 3 Ak mer! Pen niŋim! Tap siy tap timey gipim gok, yeneng kun gipun aŋgiy ma kirgeniŋgambim, mangiyek kun ak rek nep kumninggambim.

4 “Pen miňmon Saylom, korip paryomb yiý akyoŋ giyak ak paŋg apyapiy, biyimb onep kaŋgol pis ak kuyip pikayak ak niŋbim. Pen nimb aŋgniŋgambim, ‘Jerusalem biyimb gunap tap siy tap timey giyak rek

mer; kiyk tap siy tap timey yomb yimb ak gey, Gor gek korip kun ak paŋg apyapiy, kuyip pikayak aŋgniŋgambim.’⁵ Pen ak kuneŋ mer! Nimbip niŋind yimb aspiy. Nimb maŋgiyek tap siy tap timey gipim gok, yenen kun gipun aŋgiy ma kirginiŋgambim ak; maŋgiyek kumyak kun ak rek nep kumniŋgambim aŋgak.”

Mon Bind Maŋgiy Ma Piyp Ak Paydoŋ Ayak

⁶ Pen Jiysis minim bap paydoŋ ay aŋgak, “Bi bap kiyaw maŋgiy ak piyaŋ aŋgiy, yiŋ ak jiw dand apiy, miň wayn wong namb nuk ak yimniŋgamb. Kisen andkind apiy niŋniŋgamb; maŋgiy ma nep piyeniŋgamb, ⁷bi wong nup giŋniŋgamb ak nup aŋgniŋgamb, ‘Simiy nokom nokom yinakniŋ, per apiy niŋbiy; kiyaw yimnik ak, mangiy niŋjemb ak ma nep piyp. Kun ak wongday namb yip ak mindek tep ma gip. Timb yoknimin aŋgniŋgamb.’

⁸ “Angek, bi wong nup giŋniŋgamb ak aŋgniŋgamb, ‘Biyomb. Kiyaw kun ak miňiy ma timb yokep. Yand kiyaw kiňiŋ kun ak kipil gi tep giy, tap kaskas gunap dap ayen, ⁹simiy andikiy ak mangiy piyek kirginimin; pen ma piyek, niň kun ak timb yoknimin aŋgniŋgamb’ aŋgak.”

Biyn Kund Ņikgak Ak Yipund Gak

¹⁰ Pen Jiwda lotiw niň bap, Jiysis Jiwda nan-gep korip miŋgan ak amiy, kuyip minim aŋñi mindek. ¹¹ Korip miŋgan kun ak, biyn kichekiy gek, kund Ņikgiy nep tanjek tanjek, simiy yin kangol piskind ayak ak, ap mindek. ¹² Jiysis biyn kun anup, angek apek aŋgak, “Tap nip gip ak suŋ ayip aŋgak.” ¹³ Kun aŋgiy, nup diniŋakniŋ, kund ak yipund gek, Gor nup yimb ak dand aranak.

¹⁴ Pen Jiwda lotiw niň ak, gek suŋ ayak ak niŋiy, biyomb Jiwda nan-gep korip kond mindek ak nup miluk yapek, biyimb ap mindeyak gok kuyip aŋgak, “Nimbip biyimb tap gip gok, wong niň onep kangol ak mindip; apem gek suŋ aynimuŋ. Miňiy niň biy lotiw niň ak pen, kun gispim aŋgak.”

¹⁵⁻¹⁶ Angek, Jiysis aŋgak, “Kanj kaw, dongiy nimb gok tiwniŋg ayem mindenŋgamb ak, lotiw niň ak niŋg nen gek, kuyip simb niŋiy miň wisikiy, dand amem niŋg niŋningambay akaŋ mer? Pen basind yes chin Ebraham tikek, tik dand amiy tikpay paň biy, Seytan nup wosrey tiwniŋgayek, simiy yin kangol piskind ayip ak, nup simb ma ninbim? Miňiy lotiw niň biy, miň nup ayip ak tungasiken, minim yomb aspim? Kun ak tom yimb gipim aŋgak.”

¹⁷ Jiysis kun angek, bi nup miluk niŋyak gok, kuyip nambij yimb gak. Pen biyimb yikop gok, Jiysis tap mageprek giyinŋip rek niŋiy, miňmiň yimb giyak.

Mon Mastet Maŋgiy Ak Paydoŋ Ay Aŋgak

(Mat 13:31-33; Mak 4:30-32)

¹⁸ Jiysis minim bap sek aŋgiy aŋgak, “Gor biyimb diy kond mindenŋgamb minim aŋgniŋ gispiy ak, yergiy rek aŋgen niŋrep yimb

giningambim? ¹⁹Mey minim ar aŋgniŋ gispiyn biy rek mindip. Bi bap mon mastet manjyi ak, di wongday nuk ak yimek, jak yomb giy, alik tep ak pikek, yakir gok ap ay mindenŋgambay aŋgak.”

²⁰Minim bap pen tip ak aŋgak, “Gor biyimb diy kond mindenŋgamb minim ak, yergiy aŋgen niŋrep giningambim? ²¹Ar kun ak rek, biyн gok yiys ak sikoy band bap diy, palaw tiyn yomb ak sek, tungandik mandik gey, mindyŋ yomb yimb tanimb rek ak giningamb aŋgak.”

Kinjeŋrumb Sikoy Ak

(Mat 7:13-14, 21-23)

²²Pen Jiysis Jerusalem amniŋg, yipund giy ma amnak. Nuk miñmon dawin yomb okok sek, miñmon sikoy okok sek namb namb kinyiŋg, minim aŋgnek amnak. ²³Biyimb kun okok mindeyak gok, bap Jiysis nup aŋgak, “Gor biyimb gunap nep diniŋgamb?”

Aŋgek, kuyip aŋgak, ²⁴“Kun ak nimbip aspiyn, nimb kilis giy nep, kinjeŋrumb sikoy tam ak amniŋgambim. Biyimb kuŋay yimb nep, korip miŋgan amnun aŋgiy, gi mer niŋniŋgambay. ²⁵Yenen, bi korip nop nimb ak kinjeŋ giňek, nimb mis okok nep mindiy, pik giygiw giyŋg aŋgniŋgambim, ‘Biyomb! Kinjeŋ ak yikan aŋgem,’ nuk aŋgniŋgamb, ‘Nimb akay nimb? Yand nimbip ma niŋbiy’ aŋgniŋgamb.”

²⁶“Aŋgek, nimb pen aŋgniŋgambim, ‘Nind miñmon chinup ak, ap minim aŋgñinakniŋ, nand yip tap niŋnuk aŋgem,’ ²⁷nimbip tip ak aŋgniŋgamb, ‘Yand nimbip ma niŋbiy. Nimb akay nimb? Nimb biyimb tap siy tap timey nep gipim ak, kinjeŋ ma yikningayn! Amnimimb’ aŋgniŋgamb.”

²⁸“Kun ak kisen Ebrahim, Aysek, Jekop, bi Gor minim aŋgep gok, Gor ñin ar ak mindyakniŋ, nimbip pen aŋg mis yokek, siy aŋgyiŋg, meng siwbirik mindenŋgambim. ²⁹Pen biyimb Jiwda mer gok, gunap pumb lim gip okok ken apiy; gunap paŋjind amimb okok ken apiy, gunap akdoŋ nimb apiy, gunap akdoŋ nimb apiy, Gor biyimb diy kond mindenŋgamb namb ak apiy, jimñiy tap yomb niŋniŋgambay.

³⁰“Kun ak, biyimb nind opay gok, kasek amnun aŋgiy gos ak ma niŋey, biyimb kisenimb gok apiy, kuyip tawsak ay nind amniŋgambay aŋgak.”

Jiysis Jerusalem Simb Niŋak

(Mat 23:37-39)

³¹Won kun siŋak nep bi Peresi gunap apiy, Jiysis nup aŋgyak, “Gapman biyomb Herot nip pikayiŋ gisap ak, miñmon biy kirgiy, miñmon bap key amnimin aŋgyak.”

³²Aŋgeyak aŋgak, “Nimb am kayn ayndik kun ak nup aŋgem, niŋmindonimuj. Miñiy sek, toy sek biyimb tap gip gok gen suŋ ay,

biyimb kichekiy malñiluk ambañ ayip gok, gen biyimb yimb ay giniñgamb. Menik mey, Jerusalem amiy, wong yand ak gi diningayn.

33“Pen miñiy ñin kaw biy, Gor wong yip aŋgak anep gi mindenigayn. Jerusalem amen yip pikayningambay. Bi Gor minim aŋgep gok kuyip, per miñmon gunap ma pikaypay; Jerusalem nep pikaypay. 34Jerusalem! Jerusalem! Gor, bi minim nup aŋgep nimbip ker yokip gok, yeneng per kamb diy pikaypim! Per biyimb nimbip gok kakaruk ñiluk rek, pil bej okok ayin aŋgen, yip yiruk niñiy ma dipim! 35Kun ak niñim; Gor aŋgniŋep korip yomb nimbik ak, yikop yimb mindenigayn. Yip ma niñniŋgambim. Kisen, bi Gor chinup nen aŋgyokek asaw ak, tep yimb asaw aŋgniŋgambim ñin ak nep, yip niñniŋgambim aŋgak.”

Jiysis Bi Ñin Tomb Siw Gak Ak Gek, Suŋ Ayak

14 ¹Jiwda lotiw ñin bap, Jiysis am, Peresiya biyomb bap korip ak tap ñiñakniŋ, nuk yerip rek giniñmuŋ aŋgiy, niñyinjsek ay mindeyak. ²Yenen: ñin kun ak, bi ñin tomb siw gak bap ap mindek. ³Jiysis bi kun anup niñiy, bi Peresiya gok sek, bi low tiysa gok sek kuyip aŋgak, “Bi tap gip gok, lotiw ñin ak gon suŋ aynimuŋ akaŋ, mer?” ⁴Aŋgek, minim bap pen ma yimb aŋgeyak; nuk bi ñin tomb siw gak anup, diniŋek suŋ ayek, aŋgyokyŋ, ⁵bi kun gok kuyip aŋgak, “Ñapan nimb bap akaŋ; makaw nimb bap, lotiw ñin ak ñiñg malpim kaw miñgan ak amek, nimb simb ma niñiy, ma diyokniŋgambim?” ⁶Aŋgek, kiyk pen minim bap ma aŋgyak.

Yimb Yomb Mindeŋ Aŋgiy Gos Ak Ma Niñnimimb

7Pen bi kun gok tap ñiñniŋ, cheya ar tep tep gok nep bisgey amnakniŋ, Jiysis minim bap paydoŋ ay aŋgak, ⁸“Bi bap biyndiniŋ giy, tap yomb ñiñning nimbip suk aŋgek amiy, cheya tep aynimuŋ ar ak, ma bisginimimb. Bi kun ak nuk, biyomb yimb bap apiy bisgaŋ aŋgiy, aynimuŋ rek ayniŋgamb. ⁹Kun ak nimb ar kun ak bisgeniŋgambim, bi nimbip suk aŋgniningamb ak apiy aŋgniŋgamb, ‘Nimb key sijak amem, biyomb biy bisgaŋ aŋgek,’ nimbip nambiq gakniŋ, am gol okok bisginiŋgambim.

10“Pen nimbip tap ñiñjun aŋgiy suk aŋgeningiy, amiy gol okok bising mindem mey, bi nimbip suk aŋgniningamb ak apiy aŋgnimuŋ, ‘Buŋgiy sikop. Nimb apiy cheya tep ar biy bisgim aŋgek,’ biyimb tap ñiñniŋ ap mindenigambay gok nimbip niñiy, bi gok namb biyomb mindpay aŋgniŋgambay.

11Kun ak rek, biyimb chin yimb yomb mindip aŋgiy niñbay gok, Gor niñek yimb kuyip apyowniŋgamb. Pen biyimb, Gor Biyomb yimb mindip aŋgiy siskoy diy mindpay gok, Gor yimb kuyip gek araniŋgamb aŋgak.”

12Jiysis minim kun ak aŋgiy, bi tap yomb ñiñniŋ, biyimb suk aŋgak ak nup aŋgak, “Nand tap yomb ñiñniŋ; namam nak gok, buŋgiy nak

gok, biyimb miñmon nak jimñiy gok, bi maniy kuñay mindenigamb gok kuyip nep suk ma aŋgnimin. Biyimb kun gok rek, nip pen ambey ñiningambay. ¹³Tap yomb ñiñning; biyimb yimgeprek gok, biyimb ñin tomb pañg pikek amdiç gok, biyimb windin koy gok, biyimb ñin tomb timey gip gok kuyip suk aŋgey apiy; tap ñiñnimimb.

¹⁴“Biyimb simbgeprek kun gok, nip pen ñiniñgiy rek ma ayniñgamb ak mey; kisen Gor biyimb sun-tep nuk gok, gek tikjakningambay ñin ak, nip pen ñiniñgamb aŋgak.”

Tap Yomb Ñiñningambay Ak Paydoŋ Ayak (Mat 22:1-10)

¹⁵Pen minim kun ak ninjy, bi kiy yip tap ñimbek bap, Jiysis nup aŋgak, ‘Gor biyimb nuk diy kond mindenigamb gok, nuk yip jimñiy tap yomb ñiñningambay rek, miñmiñ yimb giniñgambay aŋgak.’

¹⁶Aŋgek, Jiysis aŋgak, ‘Bi bap tap yomb ñiñning, biyimb kuñaynep suk aŋgniñgamb. ¹⁷Pen tap yomb ñiñemb ñin kun ak apeniñgamb, bi nup wong giñiniñgamb ak nup aŋgyokiy aŋgniñgamb, ‘Miñiy am biyimb aŋgaypiyn gok kuyip am porind wan aŋgek,’ amiy aŋgniñgamb, ‘Tap maŋgiysek dap nan-gip nen, apem amnun aŋgniñgamb.’

¹⁸“Aŋgek, biyimb kun gok bap aŋgniñgamb, ‘Yand amnim ak pen; mankumb bap tawpiyn ak, niñning amjipiyn aŋgniñgamb.’

¹⁹“Bap aŋgniñgamb, ‘Amnim ak pen; wong giyan aŋgiy, makaw anep wanjrem tawpiyn ak, wong girep giniñgiy akaŋ aŋgiy, tiwniñg diniñniñg amjipiyn aŋgniñgamb.’

²⁰“Bap aŋgniñgamb, ‘Amnim ak pen, biy yand ak kisen nep dipiyn aŋgniñgamb.’

²¹“Kun aŋgey, bi kun ak andkind amiy biyomb nuk anup aŋgniñgamb, ‘Biyomb! Biyimb apan gok am aŋgen, kiyk kun kun apay.’ Aŋgek, biyomb ak simbwur nup ak timey gek, binuk kun anup, tip ak dawin yomb kun okok aŋgyokiy aŋgniñgamb, ‘Nand kasek kinjeñ tam yomb okok sek, kinjeñ tam sikoy okok sek amiy; biyimb simbgeprek gok diy, biyimb ñin tomb beñ beñ gip gok diy, biyimb windin koy gip gok diy, mumbwak mind tep ma gip gok diy, dand winimin aŋgniñgamb.’

²²“Aŋgek, aŋgniñgamb rek giy, kisen bi wong giñemb kun ak aŋgniñgamb, ‘Biyomb. Apan rek kisen gipiyn ak pen; wikan gunap tip anep mindip aŋgniñgamb.’

²³“Aŋgek, biyomb ak bi kun ak nup, miñmon yikop okok aŋgyokiy aŋgniñgamb, ‘Kinjeñ tam yomb okok sek, kinjeñ tam sikoy okok sek amiy, biyimb kuñay yimb dand apey, korip miñgan yip ak pisnep timbik dinimuŋ. ²⁴Pen biyimb nind suk aŋgen ma opay gok, tap yip siskoy gunap ma ñiñningambay. Mer yimb aŋgniñgamb’ aŋgak.”

Gos Niŋrep Giy Yip Ker Winimimb Aŋgak
(Mat 10:37-38)

25 Jiysis kun aŋgiy amnakniŋ, biyimb kuŋay yimb nep, nup kisen giyakniŋ, nuk andikiy kuyip aŋgak, 26 “Biyimb gok yip ker winingambay ak pen, gos yomb kiyk amningamb; nop, nonim, nunay, numam, biyin, ŋapan kiyk, akaŋ mumbwak kiyk key ak; yand niŋen biyimb yand mindenŋgiy rek ma ayip.

27 “Biyimb gunap aŋgniŋgambay, Jiysis biyimb nuk mindenjun ak pen; kun gon, biyimb gunap chinup timey giniŋgiy rek ayip aŋgiy, mumbwak kiyk keynep gos niŋyŋ mindenŋgambay ak, kuyip ma diniŋgayn.

28 “Pen bi nimb bap, korip yomb bap giniŋ, maniy ak yerip yerip diy ginim aŋgiy, gos ak niŋrep giy ginimuŋ. 29 Pen giyn giyn aŋgiy, simen ak nind nep giniŋgamb ak pen, korip par kun ak sisak gek, biyimb gok nup angjiwiy aŋgniŋgambay, 30 ‘Bi par ak korip giniŋ rek gi dand amiy, day sek kirgip aŋgniŋgambay.’

31 “Pen kun ak rek, bi bap, biyomb bap yip penpen giniŋ; gos niŋ-tep giy amnimuŋ. Gos niŋdand amiy, amiybi yand ak ten tawsin nep mindip; biyomb kun ak amiybi nuk tiwendiy tawsin mindip; penpen giy, yip ŋaŋj aŋnimuŋ rek ayip aŋgiy mey, 32 par okok kisen owakniŋ, minim ak yokiy aŋgniŋgamb, ‘Minim aŋj jimniŋjur aŋgniŋgamb.’

33 “Kun ak niŋrep ginimimb. Tap nimb gok nep wasemb ay, biyimb nimb gok nep wasemb ay giniŋgambim ak, biyimb yand ma mindenŋgambim.

Sol Minim Ak Paydoŋ Ayak

34 “Sol tap yindik tep yimb ak pen; yindik nuk ak amek, yergiy gey tip ak yindik giniŋgamb? 35 Sol kun ak rek, di woŋday ak ayey, timey giniŋgamb. Kun ak woŋ nuk bap ma mindip; diyokep rek nep ayip. Minim kun ak, biyimb gos timund sek ak tikniŋnimimb aŋgak”

Siypsiyp Ŋiluk Kurgak
(Mat 18:12-14)

15 ¹ Biyimb tap siy tap timey giyak gok sek, bi takes dep gok sek Jiysis minim asap ak niŋun aŋgiy, ap niŋmindeyak. ² Pen bi Peresiy gok sek, bi low tiysa gok sek Jiysis nup, aŋgjiwiy aŋgyak, “Nuk yenen bi tap siy dep gok yip, bi takes diyiŋ maniy yesek gunap dipay gok yip, per tap jimniŋ ŋiŋimb aŋgyak.”

³ Kun aŋgey, Jiysis niŋiy, minim bap kuyip paydoŋ ay aŋgak, ⁴ “Bi nimb bap, kanj siypsiyp ŋin jiwiy onep mamind ak mok mindenŋgamb. Pen nokom bap kurgek, gunap dam wikan bap ayek, tap kaskas

ñiŋyakniŋ, kanj nuk kurginiŋgamb ak, mapin piŋiyñiŋ nep ayek, piyowek amniŋgamb. Am piyow giraŋgrang niŋiy, ⁵nup tep yimb gakniŋ, di wanjrem ar ak ay dand korip winiŋgamb. Dand apiy, ⁶bungiy nuk gok kuyip suk aŋgiy, biynimb miňmon nuk yip jimniy gok kuyip suk aŋgiy gek, ap nan-gey aŋgniŋgamb, ‘Kanj yand kurgip ak piyow niŋiy dipiŋnen; maŋgiysek apem miňmiň gun aŋgniŋgamb.’

⁷“Kun ak rek, Gor biynimb nuk kuŋaynep suŋ-tep rek aŋniŋgamb ak pen; gos nuk ak amniŋgamb biynimb minim nup timbrikiy, pisnep kumjun rek ayip aŋgiy, niŋniŋgambay gok. Kun ak mey, bap nup ker apek, enjoł nuk gok yip miňmiň yimb giniŋgambay.

Maniy Maŋgiy Kurgak

⁸“Akaŋ pen, biyn bap maniy maŋgiy nuk onep wanjrem ak mindeniŋgamb. Pen won bap, korip miŋgan okok kapkap yapaniŋgamb, nuk yerginiŋgamb? Nuk lam daŋgiy ay, tap day day liŋg liŋg, maniy nuk won kun ak niŋiy dek, ⁹nup tep yimb gakniŋ, bungiy nuk gok kuyip, maŋgiysek suk aŋgek ap nan-gey aŋgniŋgamb, ‘Maniy yowip won ak piyow niŋbiŋnen, maŋgiysek apem miňmiň gun aŋgniŋgamb.’

¹⁰“Kun ak rek, Gor biynimb nup kirpay gok kuyip giniŋgamb. Biynimb nup kirpay kun gok, bap gos kisenimb niŋiy, nup deniŋgamb, nuk enjoł nuk gok yip miňmiň yimb giniŋgambay aŋgak.”

Ñi Ak Nop Nup Kiriŋ Amnak

¹¹ Jiysis kun aŋgiy aŋgak, ‘Bi bap ñi omiŋal tikniŋgamb. ¹²Ñinuk kisen ak, ap nop nup aŋgniŋgamb, ‘Bapiy. Tap chirupmiŋay apan gok, pikasik yip gok key ñan aŋgek,’ nop tap kuyipmiŋay gok pikasik keykey ñiniŋgamb. ¹³Ñek, ñinuk kisen ak permindiy mer, nop tap pikasik ñiniŋgamb gok yokiy maniy diy, dand miňmon paryomb okok amniŋgamb. Am kun okok mindiy, biyn siy tap timey okok giyiŋ, maniy dand amniŋgamb gok, maŋgiysek giňimb diniŋgamb.

¹⁴“Kun giy ñimbdeniŋgamb, yiwan yomb yimb ak winiŋgamb miňmon kun ak. Maniy diy, tap taw ñiŋnimuŋ rek bap, ma yimb mindeniŋgamb. ¹⁵Kun gek, am bi miňmon nop nimb, kun ak nimb bap aŋgniŋek, nup kanj wong ak aŋgayniŋgamb. ¹⁶Pen nup yiwan yomb yimb ak ginep mindek mindek, kanj mokniŋgambay tap day gok gunap, ñiŋnimuŋ rek aŋniŋgamb ak pen; biynimb gunap, nup tap keňmaŋgiy ma ñiniŋgambay.

¹⁷“Pen kisen, gos nuk ak asik ayek aŋgniŋgamb, ‘Bapiy bi nup wong giňimbay gok, keňmaŋgiy kunyay mindip. Yand biy minden, yiwan yomb yimb ak gip. ¹⁸Bapiy mindip ak tip andkind amiy, nup aŋgniŋgayn, ‘Windin yirik ar nip ak timey giy, Gor windin yirik ar ak timey giy gipiŋnrek, ¹⁹yip ñiyand ma aŋgnimin. Bi wong nip giňemb yikop rek bap, aŋgayey mindenim, aŋgniŋgayn’ aŋgniŋgamb.’

²⁰“Kun aŋgiy, sajdiniŋgamb. Am am, nop mindenŋgamb siŋak maŋ
maŋ gakniŋ, nop ŋinuk nup parchim niŋek, simb timey yimb gek, kasek
am nup di kaykol gakniŋ, ²¹aŋgniŋgamb, ‘Bapiy. Gor windin yirik ar ak
timey giy, windin yirik ar nip ak timey giy gipiyn rek, yip “Niyand” ma
aŋgnimin aŋgniŋgamb.’

²²⁻²⁴“Nop pen, bi wong nup giñininggambay gok kuyip aŋgniŋgamb,
‘Niyand ak pisnep kurgiy kumak rek ayak ak pen; miňiy nijsipiyn. Nup
chech paryomb ak ayňiy, ŋin riŋ ayňiy, tomb tirup ayňiy ginimimb. Kun
giy, am makaw ŋiluk tep yimb bap pik dand apem, daŋgiy ŋimb Ying,
miňmiň ginjun aŋgniŋgamb.’ Aŋgek, aŋgniŋgamb rek giy, keňmaŋgiy
daŋgiy ŋimb Ying, miňmiň giniŋgambay.

²⁵“Pen ŋinuk nind ak, wongday okok girangi, andkind yep korip
maŋ siŋak apiy niŋninggamb; giyta pikiy, miňmiň giying geniŋgambay.

²⁶Kun gey niŋiy, bi nop nup wong giňemb bap nup aŋniŋiy aŋniŋgamb,
‘Yergispay?’ ²⁷Aŋgek aŋgniŋgamb, ‘Namam kisen kumimb aŋgiy niŋbun
ak pen; miňiy andkind apek, nap makaw ŋiluk tep yimb bap, pik daŋgiy
ŋimb Ying, miňmiň gispay aŋgniŋgamb.’

²⁸“Aŋgek, nup miluk timey yimb yapek, korip miŋgan ma yimb
amniŋgamb; mis akyaq nep mindenŋgamb. Nop pen mis apiy, ‘Korip
miŋgan wan aŋgiy’ nup minim sisayn aŋgek, ²⁹ŋinuk aŋgniŋgamb, ‘Yand
minim apan rek kindik giy, bi yikop wong giňimbay rek ak mindiy, wong
nip ak per gen gen, simiy kunjy yimb nep yinimb. Pen yip meymey ŋiluk
bap ňey, buŋgiy yand gok yip pik daŋgiy ŋimb Ying, miňmiň ma gipun.
³⁰Ninak kun ak, tap bilok ŋinak gok dam biyŋ siy, tap okok giy, ŋimbdiiy
apek, nup simb niŋiy, makaw ŋiluk tep yimb ak pikpan aŋgniŋgamb.’

³¹“Kun aŋgek, nop ŋinuk nup aŋgniŋgamb, ‘Chirapiy per mindpur rek,
tap yand gok maŋgiy sek nak diniŋgamban. ³²Namam kisen kumimb
rek ayak ak pen; miňiy tip ak apek yimb niŋiy mey, miňmiň gispun
aŋgniŋgamb’ aŋgak.”

Kisen Yergiy Rek Mindenŋgambim Gos Ak Niŋnimimb

16 ¹Jiysis binuk gok kuyip aŋgak, “Biyomb tap nuk kunjy
mindenŋgamb bap, bi kond mindep nuk bap aŋgayek, tap nup
gok kond mindenŋgamb. Pen biyomb ak, minim bap niŋninggamb; bi tap
nup kond mindenŋgamb ak, tap nup gok monmon giniŋgamb. ²Kun ak
niŋiy, nup suk aŋgek apek aŋgniŋgamb, ‘Tap yip kond mind tep ma gipan
ak, yip aŋgney niŋbiy. Kun ak nand am, tap yand yerip yerip mindip
gok ŋin pang tep giy; biyimb okok kuyip, tap day yand yerip yerip
mindip gok ŋin pang tep giy, ap yip aŋgnimin. Pen wong yip ak kisen
ma giniŋgamban aŋgniŋgamb.’

³“Aŋgek, bi tap nup kond mindep kun ak, namb nuk okok nep gos
kunjy niŋiy aŋgniŋgamb, ‘Biyomb ak yip aŋgyoksap rek yerginim? Yand

bi kilis ma mindpiy ak, man piŋiy pangnim rek ma ayip. Biyimb gunap tap kuyip ak asimb aŋgñimben, yip nambij giniŋgamb aŋginiŋgamb.’

⁴Pen kisen gosimb niŋrep giy aŋginiŋgamb, ‘Yerginim ak niſiſipyn. Ar kun ak gen biyomb ak yip aŋgyokek, biyimb gunap yip dey, korip kiy ak kin mindingayn aŋginiŋgamb.’

⁵“Kun aŋgiy, biyomb nuk ak biyimb gunap kuyip, tap day mindingayn gok suk angek, bi nind winiŋgamb anup aŋginiŋgamb, ‘Biyomb yand ak, tap day nuk nip yerip yerip mindip?’ ⁶Angek, ‘Wel diram ŋin jiwiy onep kangol ak aŋginiŋgamb.’ Angek aŋginiŋgamb, ‘Tiker biy diy, kasek ŋin jiwiy omijal nokom nep tikan aŋginiŋgamb.’ Angek, aŋginiŋgamb rek giniŋgamb.

⁷“Kisen bi bap apek aŋginiŋgamb, ‘Biyomb yand ak, tap day nuk nip yerip yerip mindip?’ Angek, ‘Wan tawsin rays bek aŋginiŋgamb.’ Angek aŋginiŋgamb, ‘Tiker biy diy, kasek eyit handret nep tiknimin aŋginiŋgamb.’ Angek, aŋginiŋgamb rek giniŋgamb.

⁸“Kun gek, kisen biyomb ak niŋiy aŋginiŋgamb, ‘Bi tap yip kond mindep ak, yerer giy mindrep giniŋgamb ak, niŋrep gip aŋginiŋgamb.’

“Kun ak niŋim: Biyimb yikop gok apay, ‘Miňiy yergiy gon, kisen bisgep chin ak mindingayn aŋgiy’ gos ak niŋiy, gey amimb. Pen biyimb Gor ker mindpay gok, kun rek gey ambikop ak tep. ⁹Maniy tap yerip man ar biy mindip gok, biyimb yimgeprek gok kuyip simb niŋiy ŋem mey; kisen tap kun gok pisnep kurginiŋgamb ŋin ak, kinjeq tep nimb ak mindingayn.

¹⁰Tap sikoy bap, biyimb gunap kuyip ŋin ar ak ayey, direp ma giniŋgambay ak; tap yomb bap ŋey, kune p giniŋgambay. Pen tap sikoy bap, di ŋin ar kuyip ayey, direp giniŋgambay ak; tap yomb gok ŋey, kune p giniŋgambay. ¹¹Pen nimb taprep lum ar biy diyiŋ, niŋrep giy ma geniŋgambim; an nimbip gek perper mindingayn. ¹²Biyomb ak tap nuk, pen ŋin ar nimbip ayek, direp ma geniŋgambim, gos yerip niŋiy, tip tep miňmon nuk biyoŋ ak nimbip aŋginiŋgamb.

¹³“Bi nokom bap, biyomb omijal kuyip wong giňnimun rek ma ayip. Yenen: nuk biyomb bap nup niŋek tep geniŋgamb, biyomb bap nup kirginiŋgamb. Akaŋ biyomb bap nup niŋek tep geniŋgamb; bap nup kirginiŋgamb. Kun ak, nimb maniy tap yikop gok, tap tep yimb aŋgiy, Gor nup kirginimimb rek ayip ak; niŋrep ginimimb aŋgak.”

¹⁴Bi Peresi y gok, gosimb yomb kiyk maniy ar ak nep niŋyipay ak mey, Jiysis minim aŋgak kun ak niŋiy, aŋgjiwyak. ¹⁵Aŋgjiweyak, kuyip aŋgak, “Tap biyimb niŋey tep gip gok, Gor niŋek tap yikop rek ayip. Nimb biyimb windin yirik ar ak, chin biyimb tep mindpun apim ak pen; Gor namb nimbip biyaŋ niŋimb.

¹⁶“Pen Jon bi ŋing pikňemb ma mindek ŋin ak, biyimb gok Mosis low minim tikak ak sek, bi Gor minim anjep gunap minim tikay ak sek niŋiy,

ar kun ak gey amyingip. Pen miñiy, Jon apiy, minim tep Gor biynimb diy kond mindenigamb ak aŋgek niŋiy, biynimb maŋgiyek ar kun ak nep amnun aŋgiy, gey amjap. ¹⁷Pen semb biyoŋ sek, mankumb biy sek kurginiŋgamb rek ayip: Gor low minim ar ak, kurginimuŋ rek ma mindip.

¹⁸“Kun ak bi biyndiy kirgiy, am biyndisenimb bap dipay gok, timey gipay. Pen bi an tikjakiy, biyndiy kirgak bap nup diningamb ak; kunep timey giniŋgamb.

Maniy Bi Ak Yip Lasaras Yip

¹⁹“Bi bap maniy tap nuk kuŋay yimb mindyinŋip. Nuk chech teprep yimb gok nep yimiŋ, tap ŋiŋemb teprep gok nep ŋimbyinŋip. ²⁰Pen korip kinjenjrumb gol nuk ŋiŋak, bi soy sek tap ma mindek bap, dap ayeys mindyinŋip. Yimb nuk Lasaras. ²¹Gosimb nuk ak, yand bi tap kuŋay mindip biy tap ŋimbek, day day boŋg molik okok yowniŋgamb gok ŋimben mey, yip yiwan ma giniŋgamb aŋgiyinŋip. Pen kayn gok apiy, soy nup gok bileŋ ŋimbyingipay.

²²“Kindik, bi maniy tap nuk ma mindyinŋip kun ak kumek, enjol gok ap nup dand Gor miñmon biyoŋ amiŋ, Ebraham yip ayak. Bi maniy tap nuk kuŋay mindyinŋip ak, kunep kumek komyakniŋ, ²³am mon key yinjap ak, yiwr yomb yimb gakniŋ mindyinŋip. Pen mindiy, kiyonŋiy niŋak: Ebraham, Lasaras yip keykey ŋiŋbiyoŋ minderik. ²⁴Niŋiy, suk aŋgiy aŋgak, ‘Bapiy Ebraham. Yip simb niŋan. Lasaras nup aŋgey, ŋin maŋgiy par nuk bap ŋiŋ ak tawiy, dap alemb yip ak diniŋek, yip sayn gaŋ. Mon ak yiniy, yip yiwr timey yimb gip aŋgak.’

²⁵“Aŋgek, Ebraham aŋgak, ‘Ni niŋan! Man ar biyaŋ mindenak ŋin ak, nak tap tep gok nep dinak; Lasaras tap timey gok nep dak. Pen miñiy miñmon biy, nuk sayn tep mindakniŋ, nip yiwr yomb gisap. ²⁶Gor mol yomb yimb ak, namb biy gayak ak mey; chin biynimb pis biy, talakiy kayaŋ ak ma amniŋgambun. Pen nimb pis kayaŋ ak talakiy, biy ma winingambim aŋgak.’

²⁷“Aŋgek, bi kun ak aŋgak, ‘Kun apan ak, Lasaras nup aŋgey, bapiy korip amiŋ, ²⁸mam yand onep mamind ak kuyip, minim kilis yimb ak angenimiuŋ, miñmon yiwr pernep gip biy, ma winingiy aŋgak.’

²⁹“Kun aŋgek, Ebraham aŋgak, ‘Gor Mosis nup gos ŋek, Baybol buk minim tikak ak sek, bi minim nup aŋgep gunap kuyip gos, ŋek Baybol buk tikiyak minim ak sek mindip. Niŋniŋ, kun gok niŋniŋgiy aŋgak.’

³⁰“Aŋgek, maniy bi kun ak aŋgak, ‘Bapiy. Ak tep ma apan. Biyndimb bap kumiŋ tikjakiy, am angeneingamb mey, niŋind aŋgiy, tap siy tap timey gipay ar ak kirgiy, Gor nup nep gosimb niŋniŋgambay aŋgak.’

³¹“Aŋgek, Ebraham aŋgak, ‘Kiyk Mosis minim tikak ak ma niŋiy, bi Gor minim aŋgep gunap, minim tikiyak ak ma niŋiy gipay ak; bi bap kumiŋ tikjakiy, am aŋgek, kunep ma niŋniŋgambay aŋgak.’”

Tap Siy Tap Timey Giy Apyap Pikpay
(Mat 18:6-7; Mak 9:42)

17 ¹Jiysis binuk gok kuyip aŋgak, “Biyn bap akanj, bi bap miñ timey ar ak giy, biyimb gunap kuyip gos ñey, ar kun ak giy apyap pikpay ak; timey yimb gip. Miñ ar kun ak nind giyinqipay, miñiy gipay, kisen kunep giniŋgambay. Pen gipay kun ak rek, yiwrur kun ak key yimb diningambay. ²Kiyk won kun siŋak nep, giniŋ giyakniŋ, kuyip kamb yomb bap, kuŋjam ak sek miñ aybirikiy, dam ñiŋg yokpiyap ak, kuyip tep gipyap. Yenen: kiyk kim mindiy, biyimb yip ker ñin tomb wos ma gip gunap, kuyip gey apyap pikniŋgambay ak, yiwrur yomb yimb diningambay. ³Kun ak nimb asik tep ginimimb.

Pen mam akanj, ay bap tap siy tap timey gonimuŋ, nup niŋchikiy aŋgem, yenen kun gipiyn aŋgiy niŋonimuŋ; niŋiy kirginimimb. ⁴Pen tap nimbip rek gunap timey giyinq, yenen kun gipiyn aŋgiy, ap aŋgonimuŋ, niŋiy kirginimimb. Ñin nokom bap, kun gek gek onep ar ak rek amek, kunep niŋiy kirginimimb aŋgak.”

Gor Nup Gosimb Niŋbay

⁵Jiysis kun aŋgek, binuk gok aŋgyak, “Chin key kun ginjun rek ma aŋip; kuyip yiruk niŋjun rek aŋip. Kun ak nand gey, chin Gor nup gosimb nokom niŋon, chinup kond mindakniŋ, kun ginjun aŋgyak.”

⁶Aŋgey, Jiysis kuyip aŋgak, “Pen Gor nup gosimb niŋbim ak yomb mer: mon mastet maŋgiy achimb rek nep mindek; aŋgninqambim, ‘Mon biy junj sek jiwiy, ñiŋg yomb namb siŋbindon, jak mindey aŋgem,’ Gor aŋgninqambim rek nep giniŋgamb.

Bi Wong Giňemb

⁷“Bi bap, bi wong giňemb nuk bap diy aŋgek, am man piŋiy paŋgiy akanj, kanj siȳsiy gok mok taŋgiy, andkind korip apek, biyomb nuk ak, nup yerip aŋgninqamb? ‘Nip yiwan gip, kasek ap bisgiy tap ñiŋjan aŋgninqamb?’ ⁸Mer! Kun ma aŋgninqamb. Nuk aŋgninqamb, ‘Chech ak dey apek, ler ak aybirikiy, ñiŋg tap yip gok dapey ñiŋben, kisen ñiŋg tap nand gok ñiŋjan aŋgninqamb.’ ⁹Bi wong giňemb nuk ak, aŋgninqamb rek gek, nup minim tep gunap ma aŋgninqamb. ‘Bi wong giňemb yand ak mey, apiyn rek gip aŋgninqamb.’

¹⁰“Kun ak rek mey nimb. Gor nimbip aŋgninqamb rek giy, kisen aŋgninqambim, ‘Chin biyimb tep mer: ar bap key ma gipun; wong chin gep rek ak mey, gipun aŋgninqambim’ aŋgak.”

Bi Soy Aydik Ayak Onep Wanjrem Ak Gek Suŋ Ayak

¹¹Jiysis Jerusalem amniyn aŋgiy, miñmon Samariya biy Galiyliy bindon, namb ak am am miñmon bap amjakakniŋ, ¹²bi soy aydik ayak

onep wanjrem ak, nup namb pikiy, keykey siļbindoļ mindiy, ¹³ aŋgyak, “Biyomb Jiysis. Chinup simb niļan aŋgyak.”

¹⁴ Argeyak, kuyip aŋgak, “Nimbip suj ayip nen, am bi Gor nup simbongep gok kuyip, yomnimimb aŋgak.” Kun aŋgek, kinjeļnamb okok amniyakniļ, kuyip maŋgiyek suj ayek, ¹⁵ bi Samariya nimb ak nup suj ayak ak niļiy, minim yomb aŋgying, Gor nup yimb ak dand aranying, ¹⁶ andkind ap Jiysis mindek siļjak kongim yimiļ, nup “Tep” aŋgak.

¹⁷ Kun gek niļiy, Jiysis aŋgak, “Yand aŋgniļbiyn-eļ; bi onep wanjrem ak suj ayip aŋgiy niļbiyn ak pen; bi onep anjip ak akay? ¹⁸ Bi gunap yenēn ma opay? Bi par okok nimb ak nep apiy, Gor nup tep aŋgip aŋgak.”

¹⁹ Kun aŋgiy, bi kun anup aŋgak, “Jiysis yip gek, suj ayniļgamb aŋgiy gos ak niļban rek, nip gen suj ayip nen, amnoļ aŋgak.”

Gor Biyimb Diy Kond Mindeniļgamb

(Mat 24:23-28)

²⁰ Pen bi Peresi gok, Jiysis nup aŋgyak, “Kiyŋ yomb key per kond mindpun ak ŋin akay rek apiy, chinup diy kond mindenļgamb?”

Aŋgey, Jiysis aŋgak, “Biyomb biyimb diy kond mindenļgamb apim kun ak, biyomb kiļn gunap, biyimb miseļ kond mindey niļiy apay, ²¹ ‘Biyimb kond mindip biy, kond mindip bindoļ apay’ rek ma aŋniļgambim. Yenen, nuk nimbip bak ay, kapkap kond mindenļgamb aŋgak.”

²² Kun aŋgiy, binuk gok kuyip aŋgak, “Kisen ŋin bap, Bi bap Ņinuk nup niļun aŋgiy, mapin nimbip ak, piļiļniļ nep ayniļgamb ak pen, nup miseļ ma niļniļgambim. ²³ Biyimb gunap mindip bindoļ, mindip biy aŋgey, minim kun ak niļind apay aŋgiy, ma am piyow niļniļmimb.

²⁴ Yenen: Bi bap Ņinuk winiļgamb ŋin ak, aňiňak diy, melik parsek gip rek ak, gakniļ winiļgamb. ²⁵ Pen biyimb miňiy mindpay gok, nup yiruk niļiy ma dey; yiwr yomb yimb ak diy, kumiļ tikjak semb biyoļ amiļ, kisen tip ak winiļgamb.

²⁶ “Nuk winiļgamb ŋin kun ak, wosrey Nowa mindek ŋin ak, gak rek giniļgamb. ²⁷ Biyimb gok tap ŋimbyiļg, ŋiļg ŋimbyiļg, biy penpen ņiļyig gi mindyakniļ, Nowa amyong apyongon siyip miļgan sikind amdey, miňmon yomb sikerek ak pikiy, ŋiļg wilik apiy, biyimb kun gok kuyip, maŋgiyek yiwiļgdek kumyak.

²⁸ “Pen bi Lot mindek ŋin ak, Sodom Gomora biyimb gok kuneļ tap ŋimbyiļg, ŋiļg ŋimbyiļg, sikuim giyiļg, tap wong giyiļg, korip giyiļg gi mindyakniļ, ²⁹ Lot miňmon kun ak kirgiy, miňmon wikan bap key amnakniļ, mon maŋlaj yomb yimb ak, semb biyoļ nimb apiy, Sodom Gomora biyimb kuyip, maŋgiyek yin simbok amnak. ³⁰ Bi bap, Ņinuk winiļgamb ŋin ak; Nowa mindyinigip ŋin ak sek, Lot mindyinigip ŋin ak sek gi mindyinigiprek, gi mindenļgambay.

31 “Ñin kun ak, biyimb korip ar biyon mindeninqiy gok, tap kiyk gok dining, korip miñgan ma amningiy. Pen biyimb wongday okok tanjeningiy gok, tap gunap dining, andkind korip ma amningiy. 32 Lot biynuk nup gak ar ak niñnimimb. 33 Pen biyimb key nep mindiy, mindrep giniñgayn aŋgningambay gok, mon key yinjap ak amningambay. Biyimb Jiysis ker minden, yip pikayniñg pikayniñgiy aŋgiy, yip kisen giniñgambay gok, biyimb yand yimb mindiy mey, perper mindeninqambay. 34 Nimbip aspiyn: ñin kun ak, bi omijal minj ar nokom bap, kineneñgayr ak; Gor bi bap nup diy, bap nup kirginiñgamb. 35 Pen biyn omijal biret jimniy gi mindeninqayr ak; bap diy, bap nup kirginiñgamb. 36 [Bi omijal wongday okok tanjeningayr ak; bap diy, bap nup kirginingamb aŋgak.]”

37 Kun aŋgek aŋgyak, “Biyomb. Minim aspan kun ak, akay kun giniñgamb?”

Aŋgey, Jiysis aŋgak, “Miñ miñgan, mon miñgan, kamb miñgan okok ma giningamb; miseñ nep namb siñak giniñgamb aŋgak.”

Bi Kor Niñep Bap Biy Kajil Bap

18 ¹Jiysis binuk gok, yiruk ma niñniñgiy, Gor nup aŋgniñgiy nep mindeninqiy aŋgiy, kuyip minim bap paydoj ay aŋgak: ²“Miñmon bap, biyomb kor niñep bap mindeninqamb. Pen bi kun ak, Gor nup gosimb ak ma niñiy, biyimb gok kuyip simb ma niñniñgamb. ³Biyn kajil miñmon kun ak nimb bap, pernep apiy nup aŋgniñgamb, ‘Bi ñañgep yand ak, minim chirup ak niñnimin aŋgniñgamb.’ ⁴Kun aŋgniñgamb ak pen, biyomb kor niñep kun ak, minim nup ak ma diningamb. Ma dek, nup ap minek minek aŋgnij gek gek, kisen biyomb kun ak aŋgniñgamb, ‘Yand Gor nup, gosimb ak ma niñiy, biyimb gok kuyip, simb ma niñiy gipiyn ak pen; ⁵biyn kajil biy minek minek ap aŋgek aŋgak, yip yiruk giningamb nen, kor kun ak niñnim aŋgniñgamb.’

⁶“Bi yikop biyimb simb ma niñep ak, kun gak ak pen; ⁷⁻⁸Gor ma giningamb aŋgiy niñbim? Akañ pen, takiy mindiy giningamb aŋgiy niñbim? Mer! Nimbip aspiyn: biyimb nuk key niñiy dak gok kuyip, timey giyakniñ, pumbnamb kisyimken nup aŋgniñginy mindpay rek, per ma kond mindeninqamb; aŋgniñgambay rek niñiy giningamb aŋgak.”

Bi Peresiñ Bap Takes Dep Bap

⁹Pen chin mind tep gipun; biyimb gunap, mind tep ma gipay aŋgyak rek, kuyip minim bap paydoj ay aŋgak, ¹⁰“Bi Peresiñ bap, bi takes diyingip bap Gor nup aŋgniñginy, Gor aŋgniñep korip ak amnirik. ¹¹Bi Peresiñ ak namb nuk okok nep, Gor nup lotiw giy aŋgak, ‘Nip tep yimb aspiyn. Yand bi gunap gipay rek; biyn siy, tap siy, tap timey okok ma gipiyn. Yand bi takes dep biy rek mer. ¹²Wiyk minek minek lotiw minden

angiy, per ñin omijal tap ma ñimbiyn sek. Per tap yand onep wanjrem ak diying, nip nokom bap ñiy, yand onep anjip ak nep dipiyn aŋgak.’

13 “Pen bi takes dep ak, keykey siqbikdoŋ jiy kuyangiy mindiy, gos kunjay niŋiy aŋgak, ‘Gor. Yand bi tap siy tap timey gipiyn ak, yip simb niŋnimin aŋgak.’

14 “Nimbip aspiyn: Gor bi takes dep ak kun aŋgek niŋiy, nup diy, bi suŋ-tep yimb mindpiyn aŋgak ak nup ma dak. Yenen: biynimb yimb kiyk key dand aranimbay gok, Gor gek apyap pikniŋgambay. Pen biyimb, Gor Biyomb mindip angiy, pirikiy, kapkap mindenŋgambay gok; Gor gek yimb mindenŋgamb aŋgak.”

Jiysis ñapan Sikoy Gok Kuyip Bilesiyim Gak (Mat 19:13-15; Mak 10:13-16)

15 Biynimb gok Jiysis ñapan chinup gok bilesiyam gaŋ angiy, dand apey, bilesiyam gakniŋ, binuk gok, biynimb kun gok kuyip niŋchikiy aŋgyak.

16 Kun geyak, Jiysis ñapan sikoy gok suk aŋgek wiyakniŋ, binuk gok kuyip aŋgak, “Yenen kun apim? Ñapan sikoy gok kirgem, yip ker wiyaŋ. Gor nup dipay mey; ñapan sikoy kun gok rek. 17 Ñapan sikoy gok, Gor minim ak kun kun giy mindip aŋgey niŋiy, kasek dipay. Kun ak nimbiŋ niŋind aspiyn; biynimb ñapan sikoy yip gosimb niŋbay rek niŋningambay gok, Gor kuyip diy, kond mindenŋgamb; biynimb yikop gok kuyip kirgininŋamb aŋgak.”

Jiwda Biyomb Bap Tap Kunjay Mindek (Mat 19:16-22; Mak 10:17-22)

18 Jiwda biyomb bap, Jiysis mindek ak apiy aŋgak, “Tiysa nand bi tep yimb. Yand yergen, Gor gek per mindenŋgayan?”

19 Angek, Jiysis aŋgak, “Biynimb gunap tep ma mindpay; Gor nuk nep mey, bi tep yimb mindip. Kun ak gos yerip niŋiy, yip bi tep yimb apan?

20 Pen nand Gor low minim ak niŋban: ‘Biyn siy bi siy ma ginimimb. Chip ma ñaŋgnimimb. Tap siy ma dinimimb. Yesek ma aŋgnimimb. Nap nanim minim aŋgnimiy ar ak nep niŋiy, kindik ginimimb aŋgip’ aŋgak.”

21 Angek, bi kun ak aŋgak, “Yand ñiskoy miŋ tikiy, low minim ar kun ak kindik gi dap dap, miñiy ñin biy, kindik ginep mindpiyn aŋgak.”

22 Jiysis minim kun ak niŋiy aŋgak, “Tap nokom bap nep ma gipan. Tap nak gok maŋgiysek yokiy maniy diy, biynimb yimgeprek gok kuyip ñiy mey; mindrep gep nand ak, mindenŋgamb Gor miñmon biyoŋ. Kun ak apiyen rek giy apiy, bi yand bap mindenimin aŋgak.”

23 Angek, nuk minim kun ak niŋiy, gospaŋ yimb ayak.

24 Gospaŋ ayek, Jiysis aŋgak, “Biynimb tap kuŋay mindip gok, kosyam yimb Gor nup gosimb niŋey, kuyip diy kond mindenŋgamb.

25 Kanj kamel gok, ñiw lekpay miŋgan ak amniŋ, kasek amniŋgiy rek

ayniŋgamb; pen biynimb maniy tap kiyk kuŋay mindip gok, kosyam yimb Gor nup gosimb niŋey, kuyip diy kond mindenŋgamb aŋgak.”

²⁶ Kun aŋgek, biynimb mindeyak gok aŋgyak, “Minim aspan kun ak, biynimb gunap Gor ker mindenjun rek ma ayip. Akaŋ yerip?”

²⁷ Aŋgey, Jiysis aŋgak, “Ar gunap biynimb giniŋgiy rek ma aŋniŋgamb ak pen; Gor nuk giniŋg, giniŋmuŋ rek nep mindip aŋgak.”

²⁸ Kun aŋgek, Piya aŋgak, “Niŋan! Korip tap chin gok maŋgiysek kirgiy, nip chiŋgiy nep tapun aŋgak.”

²⁹ Aŋgek, Jiysis kuyip aŋgak, “Nimbip niŋind aspiyn. Biynimb Gor biynimb nuk kuŋay diy kond mindonimuŋ aŋgiy; korip, biyŋ, numam, nop, nonim, ŋapan kiyk gok kuyip kirgey, Gor sakiy ma giniŋgamb.

³⁰ Miňiy mindpun ŋin namb biy, kuyip kond mind tep gek, tap kiyk gok, biynimb kiyk gok kuŋaynep mindenŋgamb. Pen ŋin kisen ak apek, nuk yip perper mindenŋgambay aŋgak.”

Yip Pikayniŋgambay Aŋgiy Tip Ak Aŋgak

(Mat 20:29-34; Mak 10:46-52)

³¹ Jiysis binuk onep wimiŋgan ak kuyip, dand gol okok amiy aŋgak, “Niŋim. Miňiy Jerusalem amoniŋgambun, Bi bap ŋinuk nup, wosrey Baybol buk ak tikiy aŋgyak rek giniŋgambay. ³² Nup di bi Jiwda mer gok, ŋin ar ak ayeniŋgambay, nup aŋgjiwyiŋg, ŋiňloŋ aying, kiňuk giyiŋg, ³³ miň diy pikyiŋg, pisnep pikayniŋgambay. Pen minek omiŋal nokom mindiy, tip ak tikjakiy, kim mindenŋgamb aŋgak.”

³⁴ Pen kun aŋgek, binuk gok gos paŋgiyknimuŋ rek ma ayek, minim asap ar ak aŋgiy, ma niŋyak.

Jiysis Bi Windin Koy Gak Ak Gek, Windin Yimb Niŋak

(Mat 20:17-19; Mak 10:32-34)

³⁵ Pen kisen, am miňmon Jeriykow amjakyakniŋ, bi windin koy, maniy tap gok nen asimb aŋgyiŋgip bap, kinjen yomb gol siŋak bisiŋg mindeks ak mey; ³⁶ biynimb kuŋaynep minim aŋg pandikyakniŋ, biynimb gunap kuyip aŋgninijy aŋgak, “Yergispay?”

³⁷ Aŋgek aŋgyak, “Jiysis bi Nasaret nimb ak, apiy pandiksap aŋgyak.”

³⁸ Kun aŋgeyak, nuk suk yomb aŋgiy aŋgak, “Jiysis! Depiyt ŋinuk! Yip simb niŋjan aŋgak.”

³⁹ Aŋgek, biynimb pandikeyak gok, nup aŋg giy aŋgyak, “Yenen kun aspan? Kapkap mindey aŋgyak.”

Kun aŋgyak ak pen, nuk kapkap ma mindeks, suk yomb aŋgyiŋg aŋgak, “Jiysis! Depiyt ŋinuk! Yip simb niŋjan aŋgak!”

⁴⁰ Aŋgek, Jiysis niŋiy aland giy, biynimb gok kuyip aŋgak, “Poŋind yep maŋ siŋbiy wim aŋgak.”

Aŋgek, poŋind apeyak aŋgak, ⁴¹ “Nip yerginim?”

Aŋgek aŋgak, “Biyomb. Yip gey windin ak tip niŋjyn aŋgak.”

⁴² Aŋgek, Jiysis nup aŋgak, “Yip geningamb, windin yimb niŋningayn aŋgiy gos niŋban ak, windin niŋjan aŋgak.”

⁴³ Aŋgek, won kun anep windin niŋjy, Gor nup yimb ak dand aranyiŋ, Jiysis amnakniŋ, kindik gak. Biyimb manŋiysek Jiysis gak kun ak niŋjy, Gor nup yimb ak dand aranyak.

Sakiyas Yerer Gak

19 ¹⁻³ Pen miňmon Jeriykow namb kun ak, bi maŋ nep won bap, maniy tap nuk kujay mindyinjip ak mindek. Yimb nuk ak Sakiyas. Nuk bi takes dep gok kuyip, manŋiysek kond mindyinjip. Jiysis pandikakniŋ, biyimb kujaynep ap niŋning geyak, Sakiyas bi maŋ won ak mey, Jiysis bi yerip rek ak niŋjyn aŋgiy, ⁴nind amiy, mon bind bap tanaraniy, Jiysis apek tam bineŋ niŋmindek.

⁵ Jiysis pen ap, mon tan mindek kiňiŋ siŋak apiy, kuyongiy niŋjy, Sakiyas nup aŋgak, “Kasek lung yowan! Miňiy korip nand ak, am mindeningayn aŋgak.” ⁶ Aŋgek, Sakiyas lung yapiy, miňmiň giyinj, Jiysis nup pojind korip nuk amnak.

⁷ Biyimb gok gak kun ak niŋjy, miluk yapek aŋgyak, “Bi kun ak am, bi tap siy tap timey gip korip ak, kining amjap aŋgyak.”

⁸ Pen kisen am, Sakiyas korip ak minim aŋg mindyinj, Sakiyas Jiysis nup aŋgak, “Biyomb. Nand niŋjan! Miňiy tap yand gok bilok pis ak ay, pis ak biyimb simbgeprek gok kuyip ŋiniŋgayn. Yand nind tom giy, biyimb gunap tap kuyip siy dinik rek ayip gok, pen ŋiniŋj, tap nokom bap dinik rek, pen omiŋjal omiŋjal ŋiniŋgayn. Pen tap omiŋjal siy dinik rek, pen ŋiniŋj, onep jiy ak ŋiniŋgayn. Kun giy, gi dam dam manŋiysek day paŋg diy, kirginiŋgayn aŋgak.”

⁹ Pen biyimb gok niŋmindyakniŋ, Jiysis Sakiyas nup minim ak aŋgiy aŋgak, “Bi biy nusind Ebrahim, Gor nup gosimb niŋak rek niŋimb ak mey; Gor miňiy nup diy, biyimb nuk yip korip jimňiy kinbay gok kuyip diy gip. ¹⁰ Yenen: bi bap ŋinuk wak ak, biyimb Gor ker mindpay gok kuyip diniŋg ma wak; biyimb nup ker ma mindpay gok kuyip diniŋg awak aŋgak.”

Bi Onep Wanjrem Ak Maniy Diyak (Mat 25:14-30)

¹¹ Pen biyimb kun gok, Jiysis mey, Biyomb per kond mindpun ak; Jerusalem amek, nup kiyŋ aŋgayon, chinup kond mindek, mindrep yimb giniŋgambun aŋgiy niŋyak.

Jiysis gos niŋyak kun ak key niŋjy, minim nind aŋgak ak niŋyakniŋ, minim bap sek paydoŋ ay aŋgak, ¹² “Bi biyomb mindep rek bap, kond mindep yand ak mindip amen, yip kiyŋ aŋgayek, andkind apiy, biyimb

miñmon yand guniy kuyip kond mindenim aŋgiy, miñmon paryomb okok amniŋgamb. ¹³Pen kisen amniŋgamb: nind bi nup woŋ giñiningambay onep wanjrem ak kuyip suk aŋgek apey, maniy yir omijał, omijał keykey bilok ŋiy aŋgniŋgamb, ‘Maniy ŋispbyn biy diy, woŋ biysniysi genimimb. Kisen yand tip ak winiŋgayn aŋgniŋgamb.’

¹⁴“Kun aŋgiy, amniŋgamb ak pen; biynimb miñmon nuk yip jimñiy gok, nup miluk niŋiy, bi gunap aŋgyokey kisen amiy, bi kond mindep ak nup aŋgniŋgambay, ‘Bi chinup kiyŋ aŋg ayning gispan biy, chin ma dinin̄gambun aŋgniŋgambay.’

¹⁵“Pen nup kiyŋ aŋgayek, tip ak andkind apiy, bi nup woŋ giñiniŋgambay gok kuyip, suk aŋgek apey aŋgniŋgamb, ‘Maniy ŋinik gok sikuim gi andik mandik giy; pen yerip yerip dipim?’ ¹⁶Aŋgek, bi nind winiŋgamb ak aŋgniŋgamb, ‘Biyomb. Maniy yir yip ŋinak omijał ak, sikuim gi andik mandik giy, pen yir ŋin jiwiy ak dipiyn aŋgniŋgamb.’

¹⁷“Aŋgek, biyomb ak aŋgniŋgamb, ‘Nand girep gipan. Tap sikoy ak ŋenik, woŋ girep ginak rek, miñiy miñmon dawin yomb onep wanjrem ak aŋgen, kond minden̄gamban aŋgniŋgamb.’

¹⁸“Bi namb ak apiy aŋgniŋgamb, ‘Biyomb. Maniy yir yip ŋinak omijał ak, sikuim gi andik mandik giy, pen yir onep mamind ak dipiyn aŋgniŋgamb.’

¹⁹“Aŋgek, biyomb ak aŋgniŋgamb, ‘Gipan kun ak rek, miñiy nip aŋgen, dawin yomb onep mamind ak kond minden̄gamban aŋgniŋgamb.’

²⁰⁻²¹“Pen bi nup woŋ giñemb bap apiy aŋgniŋgamb, ‘Biyomb. Yand nip niŋbiy. Nand bi kalrimey yimb. Biynimb gunap tap kuyip gok sikuim girep giy mer; pilgiy rek dipan. Tap woŋ kosyam giy yimbay gok, nand kilis giy nep ŋimban. Kun ak yand nip pirikiy mey, maniy yir yip ŋinak omijał ak, yikop dam tiwning ayen mindek, miñiy dand opiyn aŋgniŋgamb.’

²²“Aŋgek, biyomb ak aŋgniŋgamb, ‘Minim nak apan ak tungandikiy, nip key kor giniŋgayn. Yip bi timey yimb, biynimb tap kuyip gok sikuim girep giy mer; yikop diy, tap woŋ kosyam giy yimbay gok, nand kilis giy nep, taw piliŋ dipan apan kun ak; ²³yenē maniy yip ak diy, dam beŋ ayey, andkind apiy siŋŋiŋ gunap sek ma dipiyn aŋgniŋgamb.’

²⁴“Kun aŋgiy, bi yep maŋ siŋak minden̄gambay gok kuyip aŋgniŋgamb, ‘Maniy yir yip omijał ak piliŋ diy, bi maniy yir ŋin jiwiy mindip ak nup ŋim aŋgniŋgamb.’

²⁵“Aŋgek aŋgniŋgambay, ‘Biyomb. Nuk maniy yir ŋin jiwiy ak, di mindip aŋgniŋgambay.’

²⁶“Aŋgey aŋgniŋgamb, ‘Nimbip aspiyn. Per biynimb tap kiyk kuŋay mindip gok, gunap sek dipay; pen biynimb tap kiyk siskoy mindip gok, gey pisnep yap amimb. ²⁷Pen biynimb, ‘Kiyŋ kun ak chin ma dinin̄gambun aŋgiy, miluk niŋbay gok kuyip am dand apiy, windin yirik ar yip siŋŋiy, ŋaŋg aynimimb aŋgniŋgamb’ aŋgak.”

Jiysis Nup Kiyŋ Gok Kuyip Gipay Rek Giyiŋ Dand Jerusalem Amniyak
(Mat 21:1-11; Mak 11:1-11; Jon 12:12-19)

²⁸ Jiysis kuyip minim kun ak aŋgiy, binuk gok yip Jerusalem amnun aŋgiy, nuk nind giy, ²⁹ am am, Oliyp pir miñmon Betpasiy-Beteniy gol sirjak amjakiy, binuk omijał kuyip aŋgyokiy angak, ³⁰ “Miñmon wikan bindoŋ amiy niŋniŋgayr; dongiy marip biyimb ma dand tapay bap, tiwningayey mindenŋgamb. Wisikiy dand winimiyr. ³¹ Pen biyimb gunap apiy aŋgniiŋgiy, ‘Kanj dongiy chinup ak yenen wisik dand amjipiyr aŋgeningiy’ aŋgniiŋgiy, ‘Biyomb ak wong mindek aŋgyokamb, diniring opur aŋgniiŋgiy’ aŋgak.”

³² Kun aŋgek, amiy niŋrik: aŋgak rek nep mindek. ³³ Am miñ ak wisik girikniŋ, bi dongiy nop nimb gok apiy aŋgyak, “Dongiy marip chinup ak yenen miñ wisisksipir?”

³⁴ Angey aŋgrik, “Biyomb ak wong mindamb aŋgip ak mey, wisisksipur aŋgrik.” ³⁵ Kun aŋgiy, dongiy marip kun ak miñ wisikiy, ponjind dand Jiysis mindek ak amjakiy, chech kiyk band gunap tuŋjiwiy, di dongiy ar ak ay, Jiysis nup di ar kun biyoŋ ayer bisgak.

³⁶ Bisgiy, lor ar ak amnakniŋ, biyimb gok, chech tap okok dap lor ar kun ak ayakniŋ, tawyiŋ tawyiŋ amnak. ³⁷ Am am, Jerusalem maŋ maŋ gakniŋ, Oliyp dum kinjeŋ kuyaŋgipay tip ak, biyimb nuk gok kuŋaynep, nup miñmiñ yimb giyŋ, tap yerip yerip gak gok gos ak niŋiy, suk yomb aŋgiŋg, Gor nup yimb ak dand aranying, ³⁸ aŋgyak:

“Gor kiyŋ yomb chinup aŋgyokamb wip biy, chinup kond mindrep giniŋgamb.

Chinup direp yimb gip kun ak, yimb nup dand yiŋ ar biyoŋ aranjun aŋgyak.”

³⁹ Kun aŋgyakniŋ, bi Peresiy gunap namb kun okok mindeyak gok, Jiysis nup aŋgyak, “Tysa. Biyimb nak gok kuyip aŋ gey, kun ma aŋyaŋ aŋgyak.”

⁴⁰ Angeyak, Jiysis aŋgak, “Nimbip aspiyn; kun ak ma aŋgeningambay, Gor kamb gok gek, minim aŋgniiŋgambay aŋgak.”

Jiysis Jerusalem Niŋiy Siy Aŋgak

⁴¹ Jiysis Jerusalem maŋ maŋ giyŋ, dawin yomb kun ak niŋiy, siy ŋiŋg tik dam yokiŋg aŋgak, ⁴² “Miñmon Jerusalem. Nimbip simb yimb niŋsipyen. Nimbip di Gor yip jimniŋg winik ak niŋbikip rek, tep yimb gipkip! Pen ma niŋiy, windin koy rek mindpim! Gor nimbip ker apek ma dipim rek, ⁴³ kisen bi gunap ap dawin yomb nimbip biy, ŋiluk ay kus kus gi mindiy, ⁴⁴ pisnep gi timey yimb gey, wong waryi, minj, korip, tap gunap ma yimb mindenŋgamb aŋgak.”

Jiysis Gor Aŋgniiŋep Korip Miŋgan Ak Amnak
(Mat 21:12-17; Mak 11:15-19; Jon 2:13-22)

⁴⁵ Kun aŋgiy, nuk Gor aŋgniiŋep korip ak amiy, biyimb sikuim geyak gok kuyip, aŋg mis yokiŋg aŋgak, ⁴⁶ “Baybol buk tikiy aŋgyak, ‘Korip

yand ak, yip aŋgnijep korip ak mindip aŋgyak' ak pen, nimb sikyim gem gem, biynimb tap siy diy, ap kapkap kinbay korip bap rek ayip aŋgak."

⁴⁷Pen Jiysis minek minek, ap Gor aŋgnijep korip miŋgan ak, biynimb gok kuyip minim aŋgnijengip. Bi Gor nup tap simboŋgep yomb gok, bi low tiysa gok, bi minim tungsikep gok nup pikayun aŋgiy, gos nokom niŋyak ak pen, ⁴⁸biynimb maŋgiysek minim tep nup ak niŋjun aŋgiy, yiňrimey yimb geyak, minim bap aŋgiy nup pikayningiy rek ma ayak.

Nip An Aŋgek Kun Girapan
(Mat 21:23-27; Mak 11:27-33)

20 ¹Pen ñin namb kun siŋak, Jiysis Gor aŋgnijep korip miŋgan ak amiy, nuk biynimb di Gor yip jimniy ayningamb minim tep ak aŋgnakni, bi Gor nup tap simboŋgep yomb gok, bi low tiysa gok, bi minim tungsikep gok apiy, ²nup aŋgyak, "An nip aŋgek, ap Gor aŋgnijep korip biy, biynimb gok kuyip yuk yokying, minim aŋgnijeng girapan?"

³Aŋgey aŋgak, "Yand nimbip pen, aŋgnijep bap aŋgnijeng gispiyn. ⁴Jon biynimb gok kuyip ñiŋg pikñak ak, gos nuk key niŋiy gak akaŋ, Gor aŋgek gak?"

⁵Aŋgek, kiyk key aŋgnij aŋgnij giy aŋgyak, "Gor aŋgek Jon biynimb gok kuyip ñiŋg pikñak aŋgon," nuk aŋgnijengamb, 'Kun ak minim nup ak, yenen ma niŋbim aŋgnijengamb.' ⁶Pen Jon gos nuk key niŋiy, biynimb gok kuyip ñiŋg pikñak aŋgon, biynimb guniy, Gor aŋgek apiy gek niŋbay rek, chinup kamb jiw pikayningambay aŋgyak."

⁷Kun aŋgiy, Jiysis nup aŋgyak, "Jon ap biynimb gok kuyip minim aŋgnij, ñiŋg pikñiy gak ak, chin ma niŋbun. Gos nuk key niŋiy gak akaŋ, Gor aŋgek gak aŋgyak."

⁸Kun aŋgey, kuyip aŋgak, "Nimb yip pen ma aŋgnimbim rek, yand pen; an aŋgek ap gispiyn ak, nimbip ma aŋgniniŋgayn aŋgak."

**Jiwda Biyomb Gok Bi Gor Wong Giňiňgipay Gok Timey Giyak Rek,
Ñinuk Nup Kunep Giniňgambay Aŋgiy Paydoŋ Ay Aŋgak**
(Mat 21:33-46; Mak 12:1-12)

⁹Pen Jiysis kuyip paydoŋ ay aŋgak, "Bi bap wayn woŋ ak gi yimi, biynimb woŋ nup giniňgambay gunap kuyip aŋgay, nuk am miňmon paryomb okok mindenňgamb. ¹⁰Pen wayn maŋgiy pik giniňgamb ñin ak, binuk bap aŋgyokiy aŋgnijengamb, 'Am aŋgey, wayn maŋgiy yip gunap ñey, dand winimin aŋgnijengamb.' Aŋgek amjakek, biynimb wayn woŋ gi mindenňgambay gok, nup pik pik ay, yikop aŋgyokey andkind winiňgamb. ¹¹Kun gey, bi wayn woŋ nop nimb ak, bi bap pen aŋgyokek amniňgamb. Pen nup kunep pik pik ay, yikop aŋgyokey andkind winiňgamb. ¹²Kun gey, bi kisenimb bap aŋgyokek amjakek, nup tapin yimb pikiy, lipiňg dam mis akyan yokniňgambay.

¹³“Kun geniŋgambay, bi wongday nop nimb ak, Ņi mapin yand ak yoken, minim aŋgeniŋgamb niŋniŋgambay aŋgiy, yokniŋgamb. ¹⁴Yokek amjakek, biynimb wayn wong gi mindenigambay kun gok aŋgniniŋgambay, ‘Ni wip biy, nop wayn wong ak, nuk dinimuŋ rek ayip. Nup pisnep pikay, chin dun aŋgniniŋgambay.’ ¹⁵Kun aŋgiy, nup lipiŋ dand mis okok ami, pisnep pikayey kumningamb. Pen kun geniŋgambay, bi wongday nop nimb ak kuyip yerginiŋgamb? ¹⁶Nuk apiy, biynimb kun gok kuyip pikay, wongday kun ak biynimb gunap kuyip pen aŋgek, kond mindeniŋgambay aŋgak.”

Jiysis kun aŋgek, biynimb niŋmindeyak gok aŋgyak, “Mer! Chinup Jiwsda biynimb kun ma ginimuŋ. Biynimb kisenimb gok aŋgek, ma kond mindeniŋgiy aŋgyak.”

¹⁷Aŋgeyak, kuyip niŋkuskus giy aŋgak, “Baybol buk ak, minim kun ak rek tikiy aŋgyak:

‘Bi korip gep gok, kamb bap tep ma gek kirgiyak ak pen, miňiy korip sap namb yomb biyaŋ ak piŋiyňi mindip aŋgiy’ tikyak.

¹⁸“Biynimb kamb ar kun ak apyap pikniŋgambay gok, tapin nep pikniŋgamb. Pen kamb kun ak puŋjiw apyapiy, biynimb aybirikniŋgamb gok, pisnep piksimbjakningamb aŋgyak.”

¹⁹Jiysis kun aŋgek, “Chinup nep asap aŋgiy,” bi low tiysa gok sek, bi Gor nup tap simbongep yomb gok sek nup kor gun aŋgiy niŋyak ak pen; biynimb kuŋaynep niŋmindeyak niŋiy, pirikiy kirgiyak.

Rom Biyomb Siysa Nup Takes Pikjun Akaŋ Mer Aŋgyak (Mat 22:15-22; Mak 12:13-17)

²⁰Pen minim aŋgak gok niŋiy, nup yergiy dand kor amjun aŋgiy, am biynimb gunap kuyip mimuŋ giy aŋgyak, “Nimb biynimb tep rek silok ay, am tom giy, nup minim gunap aŋgem, pen yerip aŋgonimur niŋiy, nup dand gapman kor yomb ak amniŋgambun aŋgyak.” ²¹Kun aŋgey, nup am aŋgniniŋ aŋgyak, “Tiysa. Chin niŋbun; yip yerip gos niŋniŋgambay aŋgiy minim key gunap ma apan; biynimb gok kuyip Gor minim aŋgniniŋ akaŋ, yerip aŋgnin, yipund giy nep apan. ²²Kun ak yerginjun. Rom gapman biyomb Siysa nup, takes pikjun akaŋ, mer?”

²³Kiyk yesek tom giyak kun ak, Jiysis key niŋiy, kuyip aŋgak, ²⁴“Maniy takes pikpay kun ak bap yip diňem niŋiy aŋgak.” Aŋgek, diňey niŋiy aŋgak, “Maniy bak ak, kawnan an ker mindiy, yimb tikyak kun ak, an yimb ak mindiy gip?”

Aŋgek aŋgyak, “Siysa kawnan ak mindiy, yimb nuk ak mindiy gip aŋgyak.”

²⁵Angey, kuyip aŋgak, “Kun ak Siysa yip ginimimb aŋgip gok, nup ginimimb; Gor yip ginimimb aŋgiy niŋimb gok, nup ginimimb aŋgak.”

²⁶Pen minim aŋgak kun ak, kiyk niŋey, miker nup bap, dinimuŋ rek ma ayek, wal aŋgyak. Bi gos tipangiy niŋiy aŋgip aŋgiy, pen minim gunap ma aŋgiy, minim gomb pisnep kurgak.

Biynimb Kumiy Tip Tikjakpay Akaŋ Angyak
(Mat 22:23-33; Mak 12:18-27)

²⁷ Biynimb gunap, biynimb kumiy ma tikjakpay aŋgiy, gos ak niŋyipay. Biynimb kun gok kuyip, “Sanjiwsiy biynimb” aŋgyingipay.
²⁸ Kiyk gos kun ak niŋyipay rek, ap Jiysis nup nembnemb giyŋ angyak, “Tiysa. Bi Gor minim aŋgep Mosis; minim bap chinup tikiy aŋgak:

‘Bi bap biyn diy, ŋapan tikiy mer yikop kumeningamb, numam nuk bap pen, biyn kun ak diy, ŋapan nup ak aŋgiy tikningamb aŋgak.’

²⁹ Kun ak, bi kiňiŋ sek onep ar ak mindeniŋgambay; numam nind ak biyn diy, ŋapan tikiy mer; yikop kumningamb. ³⁰ Kumek, numam namb pen, biyn kun ak diy, kunep ŋapan tikiy mer; yikop kumningamb. Kun gek, numam namb ak pen diniŋgamb. ³¹ Ak kunepe ŋapan tikiy mer; yikop kumningamb. Kun gi dam dam, numam onep ar ak maŋgiysek ŋapan tikiy mer; yikop kumningambay. ³² Kisen biyn kun ak kunepe kumningamb. ³³ Pen kumiy tikjakningambay apan ak, biyn nokom binuk di onep ar ak ayningamb kun ak, kisen an ker mindeniŋgamb aŋgyak.’

³⁴ Aŋgey, Jiysis kuyip aŋgak, “Miňiy mindpun ŋin biy, biyn gok bi dipay; bi gok biyn dipay. ³⁵ Pen Gor biynimb nuk gok kumiy tikjakiy, biyn gok bi ma diningambay; bi gok biyn ma diniŋgambay. ³⁶ Pen tip ak ma kumningambay; Gor ŋi paň nuk gok mindiy, enjol nuk gok per mindpay rek mindeniŋgambay. ³⁷ Biynimb kumiy tikjakpay minim ak, Mosis kunepe aŋgiy tikak ak niŋbun. Gor mon bind maŋlaj gek namb ak mindiy, basind nind kumyak gok yimb aŋgiy, Mosis nup aŋgak, ‘Yand Gor yesek bap mer; Ebraham, Aysek, Jekop Gor kiyk yand mindpiy aŋgak.’ ³⁸ Biynimb nind kumyak gok, ‘Gor kiyk mindpiy’ aŋgak rek chin niŋbun; biynimb kim mindpay akan, kumbay gok Gor niŋimb, maŋgiysek kim mindpay.’ ³⁹ Jiysis kun aŋgek, bi low tiysa gunap aŋgyak, “Tiysa. Minim yipund giy nep aspan aŋgyak.” ⁴⁰ Minim aŋg tep gak kun ak pirikiy, kisen minim gunap nup ma aŋgninyak.

Yip Yenen Kiyŋ Yomb Key Yimb Ak Ma Apay Anġak
(Mat 22:41-46; Mak 12:35-37)

⁴¹ Pen Jiysis kuyip aŋgak, “Biynimb gok, Kiyŋ yomb key yimb ak nup, Depiyt Biyomb nuk aŋgninyi ak pen; yenen nup Depiyt tik dand amiy apiy gek, tikpay ŋi ak nep apay. ⁴² Depiyt nuk key, Kiyŋ yomb key yimb ak nup minim aŋgiy, Baybol buk day ‘Sam’ apay ak tikiy aŋgak:

‘Biyomb Gor, Biyomb yip ak nup aŋgip, “Nand ŋin yipund kind yip okok mindiy, ⁴³ mind dand amiy, biynimb nip alemb alemb ŋimbay gok kuyip, tomb beŋ nand okok ayen, tawbirikningamban aŋgip” aŋgiy’ tikak.

⁴⁴Pen Depiyt Kiyŋ yomb key yimb ak nup, Biyomb yand aŋgak kun ak, yeneng nup Depiyt ŋinuk ak nep apay aŋgak.”

Bi Low Tiysa Gok Mind Tep Ma Gipay Aŋgak
(Mat 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 11:37-54)

⁴⁵Pen biynimb gok niŋmindyaknij, Jiysis binuk gok kuyip aŋgak,
⁴⁶“Nimb bi low tiysa gok gipay rek ginimimb rek ayip ak, niŋrep yimb
 ginimimb. Kiyk gipay ar ak, okok taŋgon yimb chinup anep aŋgyaŋ aŋgiy,
 chech paryomb gok yimiŋ, nan-gep korip ak amiŋ, biyomb bispay ar ak
 bisgiy, tap yomb ŋimbay ŋin ak, am biyomb bisgiŋiy tip ak dipay. ⁴⁷Pen
 biyŋ yandiw gok korip tap kuyip okok, chinup nimb tikaŋ aŋgiy lip lip
 giyŋ, Gor nup aŋgnisipun aŋgiy, minim paryomb yesek yesek ar gok
 apay. Kun gipay ak, kisen yiur yomb key yimb ak, diningambay aŋgak.”

Biyn Kanil Ak Opriyŋ Ŋak
(Mak 12:41-44)

21 ¹Jiysis Gor aŋgniŋep korip miŋgan ak, am mindiy niŋjak: biynimb
 maniy sek gok, maniy gunap dap kes opriyŋ aŋyipay miŋgan ak
 yokeyak. ²Pen biyŋ yandiw simbgeprek bap, maniy likaŋsek sikoy omiŋal
 ak dap yokak. ³Yokek, Jiysis niŋy aŋgak, “Nimbip niŋind aspiyn. Biynimbi
 gunap maniy siskoy yokpay; biyŋ yandiw simbgeprek biy, maniy nuk yomb
 yimb ak yokip. ⁴Pen biynimb gunap, maniy kiyk kuŋaynep mindaknij
 opriyŋ ŋimbay; biyŋ yandiw simbgeprek biy, maniy nuk mindip rek
 maŋgiysek yokip. Tap taw niŋnimun bap ma mindip aŋgak.”

Gor Nup Aŋgniŋep Korip Ak Timey Giningambay Aŋgak
(Mat 24:1-2; Mak 13:1-2)

⁵Pen binuk gunap aŋgyak, “Gor aŋgniŋep korip biy, kamb tep tep
 tap okok dand apiy giyak ak, tep yimb mindip aŋgyak.” Kun aŋgey,
 Jiysis kuyip aŋgak, ⁶“Kun apim ak pen, kisen tap tep niŋsipim kun gok
 ma mindingamb. Amiybi miŋmon okok nimb gok apiy, maŋgiysek
 tungwaning diyokey, kamb bap, kamb bap ar ak ma mindingamb
 aŋgak.”

Kisen Miker Giniŋgamb
(Mat 24:3-14; Mak 13:3-13)

⁷Angek, nup aŋgniŋy aŋgyak, “Tiysa. Tap kun ak ŋin akay rek
 kun giningamb. Pen tap yerip rek ak gek niŋy, miŋy giniŋ gisap
 aŋgniŋgambun aŋgyak.”

⁸Angey, Jiysis kuyip aŋgak, “Niŋrep ginimimb! Biynimbi kuŋaynep ap
 tom giy, yimb yip ak diy aŋgniŋgambay, ‘Yand nep aswiyn. ŋin yomb ak
 wip aŋgniŋgambay.’ Kun aŋgey, niŋind apay aŋgiy ma niŋnimimb.

9 “Pen miñmon wikan gunap tikjakiy, miñmon wikan gunap yip penpen giniñgambay; miñmon wikan gunap kiyk keynep penpen gey niñiy, ñin kisen apay ak wining gakniñ gispay aنجiy, ma piriknimimb. Ñin kun ak kisen winiñgamb aنجak.”

10 Kun aنجiy, kuyip aنجak, “Miñmon gunap, miñmon gunap yip penpen giniñgambay. Biyomb gunap layn nuk gok tikjakiy, biyomb gunap layn nuk gok yip penpen giniñgambay. 11 Miñmon okok kuñaynep monmon yomb diy, yiwan yomb giy, miñak yomb giy giniñgamb. Tap semb ar biyon gok key kindik nimb ayek, pirikep rek ayniñgamb.

12 “Pen tap kun gok kisen kun giniñgamb; nind yip ker mindpim rek, nimbip timey giniñgambay. Nimbip kor giniñ, dand Jiwda nan-gep korip ak amiy, kor giy, kalambis ay, dand gapman biyomb kor ak amningambay. 13 Nimbip giniñgambay kun ak, minim tep yip ak miseñ aنجñinimimb rek ayniñgamb. 14 Pen minim yerip rek aنجjun aنجiy, nind ma piyow niñnimimb. 15 Yand key nimbip gos tep ñen, aنجñimbikniñ, kiyk niñey diyokek rek ma ayniñgamb.

16 “Pen nap, nanim, namam, buñgiy nimb, biynimib nimb key gok mimuñg giy; nimbip gunap pisnep pikayniñgambay. 17 Yip dipim rek, biynimib mañgiysek nimbip miluk niñningambay. 18 Pen jun kas nimbip bap ma kurginiñgamb. 19 Yip chiñgiy nep mindiy mey; perper mindeniñgambim.

Dawin Yomb Jerusalem Biy Gi Timey Giniñgambay Aنجak

(Mat 24:15-21; Mak 13:14-19)

20 “Pen amiybi gok ap, Jerusalem kus kus giyakniñ; mañ mindip Jerusalem timey giniñgambay aنجiy, 21 biynimib Jiwdiya mindeniñgiy gok, pirik miñmon yirik okok amniñgiy. Biynimib Jerusalem mindeniñgiy gok, pirik mis amniñgiy. Pen biynimib mis okok mindeniñgiy gok, dawin yomb miñgan biyañ ma amniñgiy. 22 Yenen: Gor nup kirpay rek, ñin kun ak, Baybol buk tikiy aنجyak aنجyak rek nep giniñgamb. 23 Pen biy ñapan koñgiy mindeniñgambay gok sek, biy ñapan tiy ñeningambay gok sek kuyip, miker yomb giniñgamb. Gor Yisrel biynimib gok kuyip, miker yomb ñinim aنجiy, miñmon biy gi timey yimb giniñgamb. 24 Biynimib gunap kuyip, baynat diy piñiy ayniñgambay; biynimib gunap kuyip miñ ay, dand miñmon gunap amningambay. Pen biynimib Jiwda mer gok, dawin yomb Jerusalem timey gi mindey mindey, Gor kuyip ñin aنجayak ak pandikek nep, kirgiñiñgambay.

Bi Bap Ñinuk Melik Sek Winingamb

(Mat 24:29-31; Mak 13:24-27)

25 “Pen pumb ak key yimb ay, takin ak key yimb ay, gap gok key yimb ay giniñgamb. Ñinj siy pañg apiy giw yomb aنجek, biynimib miñmon

kind kind maŋgiyek gospar aying, gos kuŋaynep niŋningambay.

²⁶Tap semb ar biyoŋ mindip gok, okok nimb okok nimb gek, miňmon biy yerginiŋ gisap aŋgiy, jel pirikiy, gos tikek apek, kumemb rek ayniŋgamb. ²⁷Nind kun geniŋgamb, kisen Bi bap Ņinuk semb biyoŋ nimb Nop kilis ak diy, melik tep nuk ak sek winiŋgamb. ²⁸Tap aspiyn biy kisen gakniŋ, Biyomb chinup tungasik diniŋgamb ak, maŋ mindip winiŋgamb aŋgiy, niŋmindenimimb aŋgak.”

Mon Kiyaw

(Mat 24:32-35; Mak 13:28-31)

²⁹Jiysis kun aŋgiy, minim bap tikdam ay aŋgak, “Mon kiyaw ak sek, mon yikop gunap sek silup ayek niŋiy, ³⁰miňiy pumb ayniŋ gisap aŋgiy niŋbim. ³¹Kun ak rek, tap apiyn gok gakniŋ aŋgniŋgambim, ‘Gor biyimb diy kond mindingamb ŋin ak, maŋ asaw aŋgniŋgambim.’ ³²Biyimb mindingambay ŋin kun ak, ma kumniŋgambay; kim mindyakniŋ, tap aspiyn gok maŋgiyek gek niŋniŋgambay. Niŋind yimb apiyn. ³³Semb ar biyoŋ sek, mankumb biy sek kurginiŋgamb; pen minim yand ak ma kurginiŋgamb.

Jiysis Aŋgak “Niŋrep Giy Mindenimimb Aŋgak”

³⁴“Pen niŋrep ginimimb. ŋiŋ kilis tap gok kuŋay ŋimbiy, sikuim, simiy yiŋ chendbil, tap man ar biy nep gos niŋmindenigambim; ŋin kun ak apiy, nimbip yakir tap gok gon ayey dip rek ak diningamb.

³⁵Akniy nep ma giniŋgamb; biyimb miňmon kiňiŋ waŋjin omiŋal ak mindpay rek maŋgiyek giniŋgamb. ³⁶Kun ak niŋrep ginimimb. Gor nup aŋniŋyiŋ nep mindem mey; tap kun gok gakniŋ, nimbip kond mindek, kim amiy, am Bi bap Ņinuk windin yirik ar ak mindingambim aŋgak.”

³⁷⁻³⁸Jiysis ŋin kaw kun ak, am Gor aŋnijep korip miŋgan ak mindiy, biyimb gok kuyip minim aŋgñiŋgip. Kiyk minim nup niŋun aŋgiy, maynamb yimb tikjakiy, Gor aŋnijep korip ak amyiŋgipay. Pen kisyim waknij, Jiysis nuk am miňmon Oliy dum kinyingip.

Jiwdas Jiysis Nup Ŋaŋgyaŋ Aŋgiy Mimung Gak

(Mat 26:1-5; Mak 14:1-2, 10-11; Jon 11:45-53)

22 ¹Jiwda ŋin yomb biret yiys sek ma ŋimbay ŋin ak, maŋ maŋ wak. ŋin yomb kun ak, enjol bap, Yijip biyimb kuyip pikaying, Yisrel biyimb kuyip niŋiy kirkak ak mey, “Pasopa” apay.

²Pasopa ŋin yomb kun ak maŋ gakniŋ, Gor nup simborjep biyomb gok sek, bi low tiysa gok sek Jiysis nup Ŋaŋgun aŋgyak ak pen, biyimb gok kuyip pirikiy, yergiy Ŋaŋgun aŋgiy, aŋgniŋmindeyak.

³Aŋnij mindyakniŋ, Seytan, Jiysis binuk Jiwdas, Yiskariyot nup molik sikak. ⁴Sikek, nuk am Gor nup simborjep biyomb gok sek, Gor aŋnijep

korip kond mindyinqipay poliys biyomb gok sek mindeyak ak amiy aŋgak, “Jiysis nup kayn gi dand amen, nup pikayninggambim aŋgiy minim ak kuyip aŋgñak.”⁵ Aŋgñek, kuyip tep gakniŋ, nup aŋgyak, “Nip maniy ñiniŋgambun aŋgyak.”⁶ Aŋgeyak mey; nuk Jiysis biynimb gok yip ma mindonimur won ak, nup kayn gi dand amiy, biyomb gok kuyip ñinim aŋgiy, kond mindek.

Pasopa Tap Ak Ñiŋning Gayrep Giyak
(Mat 26:17-25; Mak 14:12-21; Jon 13:21-30)

⁷Pen biret yiys sek ma ñimbay ñin kun ak apek, siypsiyp ñiluk pik Gor nup simbong ñiŋjun aŋgiy, ⁸Jiysis nuk Piyta yip, Jon yip kuyip aŋgyokiy aŋgak, “Nirmijay am Pasopa tap ñiŋninggambun gok gayrep genimiyr aŋgak.”

⁹Aŋgek aŋgrik, “Akay kun ginjur?”

¹⁰Aŋger aŋgak, “Nirmijay dawin yomb ak amiy niŋniŋgayr; bi bap ñiŋ mal dand openingamb. Nup namb pikiy, amnimur miŋgan okok amiy, ¹¹bi korip nop nimb kun ak nup aŋgnimiyr, ‘Tiysa nip aŋcip, Korip miŋgan akay, bi yand gok yip, Pasopa tap ñiŋninggambun aŋcip aŋgnimiyr.’¹² Aŋger, niripmijay dam korip miŋgan yomb cheya tap gok sek mindeninqamb ar biyon ak aŋgek, Pasopa tap ñiŋninggambun gok, miŋgan kun ak gayrep genimiyr aŋgak.”

¹³Aŋgek amiy niŋrik: aŋgak aŋgak rek nep mindek, Pasopa tap ñiŋning giyak gok gayrep gerik.

Jiysis Binuk Gok Kuyip Biret Wayn Ñak
(Mat 26:26-30; Mak 14:22-26; 1 Kor 11:23-25)

¹⁴Pen dungek wakniŋ, tap ñiŋniŋ, bi minim nup dand amemb gok yip ap bising kus kus giy, ¹⁵kuyip aŋgak, “Per gosimb yip wip ak, nimb yip Pasopa tap ñiŋniŋ gispun biy ñimbiy mey, kisen yiwr yomb dininggayn. ¹⁶Yenen: nimbipl aspiyn, kisen tip ak ma ñiŋniŋgayn; yikop nep minden minden, siypsiyp ñiluk per ñimbun junj ak miseŋ gek, Gor biynimb nuk diy kond mindeninqamb ñin ak nep, tap yomb ak ñiŋninggambun aŋgak.”

¹⁷Jiysis kun aŋgiy, ñiŋ wayn kap ak diy, Gor nup tep aŋgiy, binuk gok kuyip ñiŋing aŋgak, “Ñiŋ ñispiyn biy diy ñiŋnimimb. ¹⁸Pen nimbipl aspiyn: miňi ñin biy tikiy, ñiŋ wayn ak ma ñimben, Gor biynimb nuk gok kuyip diy kond mindeninqamb ñin ak winiŋgamb aŋgak.”

¹⁹Kun aŋgiy, biret ak kunep diy, Gor nup tep aŋgiy, tipaŋ kuyip ñiŋing aŋgak, “Mumbwak yip yiwr yomb giniŋgamb rek, nimbipl aspiyn. Ar kun ak biret biy diy, gos yip niŋyŋ ñiŋnimimb aŋgak.”

²⁰Pen tap ñimbdiy, wayn ñiŋ ak diy, kap miŋgan ak soŋgiy, kuyip ñiŋing aŋgak, “Likaň yip yapek kumen nep, Gor nimbipl biynimb yand aŋgiy, diningayn aŋgak minim ar ak wos amniŋgamb ak mey; nimbipl ñiŋ wayn biy ñispiyn.

²¹“Pen niijim! Bi yip kayn gi dand amningamb ak yip bising mindpun.
²²Bi bap Ņinuk, Gor angak kinjeŋ ar ak kindik giy kumningamb ak pen;
 bi nup kayn gi dand amningamb anup, simb nijsipiyn angyak.”

²³Jysis kun angek, binuk gok kiykaw nep “An rek kun giniŋgamb
 angyi,” pen angek pen angek gi mindeyak.

Binuk Gok Yand Biyomb Minden Angyi Penpen Angyak

²⁴Jysis binuk gok “Nimb mer! Yand biyomb minden angyi,” kiykaw
 nep, key penpen anj mindeyak. ²⁵Jysis kuyip angyak, “Gapman biyomb
 Gor ker ma mindpay gok, biyimb gok kilis giy kond mindiŋ apay,
 ‘Kuyip direp yimb gipun apay.’ ²⁶Pen nimb kun ak rek ma ginimimb.
 Biyomb nimb gok, ū paranj rek mindenŋgiy; biyomb sikerek gok, bi
 woŋgiñemb rek mindenŋgiy. ²⁷Mankumb biy gipay miñ ar ak, biyomb
 am bisgey, bi woŋgiñimbay gok, keñmaŋgiy tap kuyip gok marik gipay.
 Pen yand nimbip yikop, bi woŋgiñimbay rek ak gipiyn. Nimb kun ak
 rek ginimimb.

²⁸“Yip miker yimb gip ūn biy ma kirpim; kond nep mindpim. ²⁹Kun
 gipim ak Gor yip angilip, ‘Biynimb gok kuyip diy kond mindenŋgamban,’
 angilip rek, yand pen nimbip aspiyn ak mey; ³⁰ūn kun ak tomb angin
 yip ak mindiy, Jiwda kiñiŋ yomb keykey onep wimingan ak kuyip, kond
 mindenŋgambim angyak.”

Jysis Piya Nup Bi Kun Ak Ma Niŋbiyn Aŋgniŋgamban Aŋgak

(Mat 26:31-35; Mak 14:27-31; Jon 13:36-38)

³¹Jysis Piya nup angyak, “Saymon, Saymon. Nirjan! Gor Seytan nup
 ‘Yaw’ angek, nimbip wiyt maŋgiy soŋgey soŋgey, maŋgiy yimb ak key ay,
 day day ak key ay gipay rek ak giniŋgamb. ³²Pen Gor nup angniŋbiyn
 rek, yip pisnep ma kirginiŋgamban. Pen tap siy tap timey giniŋgamban
 ak, ‘Yenen kun gipiyn angyi,’ tip ak andkind yip ker winiŋgamban. Apiy,
 namiy namam gunap kuyip anj tep gey, mind tep giniŋgiy angyak.”

³³Jysis kun angek, Piya angyak, “Biyomb. Nip ma kirginiŋgayn.
 Omiŋal giy nep girangor, nip kalambis ay, yip kunep ayniŋgiy. Pen nip
 pikay, yip kunep pikayningiy angyak.”

³⁴Angek, Jysis angyak, “Piya. Nip aspiyn: miñiy kisyimken biyaŋ
 kakaruk ma suk aŋgniŋgamb won ak, Jysis nup ma niŋbiyn angyi, yinj
 omiŋal nokom aŋgniŋgamban angyak.”

Anpawis, Wand, Baynat

³⁵Kun angyi, kuyip angyak, “Nind nimbip aŋgyoŋkiy angnik, ‘Anpawis,
 wand, tomb tirup gok dand ma amnimimb: yikop amnimimb angnik.’
 Anjen ambik ūn kun ak, nimbip tap gunap mindek akaŋ, tikdak?”

Angek angyak, “Mer! Tap chinup gunap ma tikdak. Mindek angyak.”

³⁶ Aŋgeyak, Jiysis aŋgak, “Pen miñiy nimb anpawis, wand, tap gok mindonimuj, dand sesek amnimimb. Bi an ñayip baynat ma mindonimuj ak, kolsiyor nuk ak bi gunap kuyip yokiy maniy diy, baynat ak tawnimuj.

³⁷ Pen niŋim! Yip nind, Baybol buk ak tikiy aŋgyak, ‘Nup bi timey monmon gip bap aŋgninqambay aŋgyak.’ Minim aŋgiy tikayak kun ak, miñiy giniŋ gisap aŋgak.”

³⁸ Kun aŋgek, aŋgyak, “Biyomb. Baynat chin ominjal mindip aŋgyak.” Aŋgey, “Mey ak aŋgak.”

Jiysis Nup Ñangayning Geyak Niŋiy, Nop Nup Aŋgnijak

(Mat 26:36-46; Mak 14:32-42)

³⁹ Kun aŋgiy, mis amiy, Gor nup aŋgnijning, per miñmon Oliyp dum amyiŋcipay ak amnakniŋ, binuk gok kisen giyak. ⁴⁰ Dum kun ak amjakiy kuyip aŋgak, “Gos timey apek timey ginimimb rek ayip ak, lotiw giyinŋ mindenimimb aŋgak.”

⁴¹ Kun aŋgiy, kuyip kirgiy, nuk keykey siŋbindoŋ amiy, koŋgim yimi, Nop nup aŋgnijiy aŋgak, ⁴² “Bapiy. Gos yand niŋbiyn ak, ñiŋ silik kap yip ñiniŋ gispan ak ma ñinimin. Pen yand niŋbiyn ar ak ma ginimin; gos nand key niŋban ar ak nep ginimin aŋgak.” ⁴³⁻⁴⁴ Kun aŋgiy, nup miker yimb gek, Nop nup aŋgnij mindakniŋ, wisimb ak likaň rek puŋgrik yowak. Kun gakniŋ, enjol bap semb biyoŋ nimb apiy, nup kilis ñak.

⁴⁵ Nop nup aŋgnijiwiy, amiy niŋak: binuk gok miker gakniŋ wisin kineyak. ⁴⁶ Niŋiy, kuyip aŋgak, “Yenen wisin kinjipim? Gos timey apek, timey ginimimb rek ayip ak, tikjakiy, Bapiy nup aŋgnijinyŋ mindenimimb aŋgak.”

Jiysis Nup Chichiy Diyak

(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Jon 18:3-12)

⁴⁷ Jiysis minim kun ak aŋg mindakniŋ, binuk Jiwdas bi tiwin yomb bap poŋind apchakiy, Jiysis nup kaykol giyn aŋgek, ⁴⁸ Jiysis aŋgak, “Jiwdas. Mey bi biy ñangim aŋgiy, yip kaykol giniŋ gispan?”

⁴⁹ Kun aŋgakniŋ, binuk gok giniŋ geyak kun ak niŋiy aŋgyak, “Biyomb. Kuyip baynat diy piŋiyjun akaŋ?” ⁵⁰ Kun aŋgyinŋ, binuk bap baynat ak diy, bi Gor nup simboŋgep yomb yimb woŋ giňemb anup, timund yipund kind ak, pisnep timbrik yokak.

⁵¹ Kun gek, Jiysis niŋiy aŋgak, “Kun ma ginimimb! Mey tep aŋgak.” Kun aŋgiy, timund ak tip gek yimñak.

⁵² Pen biyomb Gor nup simboŋgep gok, Gor aŋgnijep korip poliys gok, bi minim tuŋgasikep gok nup ap, diniŋ gey, kuyip aŋgak, “Nimb baynat diy, kur diy dand opim ak: yip bi penpen ñangep bap rek ayek niŋiy, chichiy dininŋ opim? ⁵³ Nimb yip minek minek, Gor aŋgnijep korip ak

minden, yip ma dipik! Pen miñiy Seytan, bi kisyim kind okok ken mindip ak, ñin nuk ak mey; kun gispim aŋgak.”

Piyyta Jiysis Nup Ma Niñbiyn Aŋgak

(Mat 26:57-58, 69-75; Mak 14:53-54, 66-72; Jon 18:12-18, 25-27)

⁵⁴Nuk kun aŋgaknij, nup chichiy diy, dand bi Gor nup simbonjep yomb yimb korip ak amniyak.

Piyyta pen kikisen amiy, ⁵⁵mon dañgiy mindeyak korip namb ak amiy, biynimbi gunap yip jimñiy bising mindek. ⁵⁶Bising mindaknij, pañ korip kun ak woñg giyingip bap, nup niñdand aran apyan giying aŋgak, “Bi biy kunep, Jiysis yip mindek aŋgak.”

⁵⁷Aŋgek, Piyyta aŋgak, “Pañ. Bi kun ak yand ma niñbiyn aŋgak!”

⁵⁸Pen yep sikoy won bap mindiy, bi bap pen, ap nup niñiy aŋgak, “Nand kunep Jiysis binuk bap aŋgak.”

Aŋgek Piyyta, “Yand mer aŋgak.”

⁵⁹Pen kisen tapin won bap mindiy, bi bap pen apiy, kilis giy aŋgak, “Bi biy Jiysis yip mindamb. Nuk kunep miñmon Galiyiliy nimbi aŋgak.”

⁶⁰Aŋgek, Piyyta aŋgak, “Minim aspan ak yand ma niñbiyn aŋgak.” Kun ang mindaknij, day kakaruk aŋgak. ⁶¹Aŋgek, Jiysis andikiy Piyyta nup niñyinsek ayek, Piyyta pen, Jiysis kun kun giniñgamban aŋgak minim ak niñiy, ⁶²kunjam kinjik gek, mis amiy siy aŋgak.

Jiysis Nup Aŋgjiwyiñg Pikyiñg Giyak

(Mat 26:67-68; Mak 14:65)

⁶³⁻⁶⁴Bi Jiysis nup di mindeyak gok, chech band ak di windin nup ak pik yiwyig, nup aŋgjiwyiñg, pikyiñg aŋgyak, “Nand bi key niñban ak, nip an piksap ak chinup aŋgñan aŋgyak.” ⁶⁵Pen minim timey kun ak rek, nup tapin kuñaynep aŋgyak.

Nand Kiyñ Yomb Key Yimb Ak Akañ Aŋgyak

(Mat 26:59-66; Mak 14:55-64; Jon 18:19-24)

⁶⁶Miñmon yowaknij, miytiy gun aŋgiy, Jiwda bi minim tungasikep gok, biyomb Gor nup simbonjep gok, bi low tiysa gok ap nan-giy, Jiysis nup dand Jiwda kanjsol miytiy kun ak amiy aŋgyak, ⁶⁷“Nand Jiwda Kiyñ yomb key yimb per kond mindpun ak akañ aŋgyak.”

Aŋgey, kuyip aŋgak, “Yaw aŋgen, niñind aŋcip aŋgiy, ma niñniñgambim. ⁶⁸Pen aŋgnijep yand mindip gok nimbip aŋgnijen, yip pen ma aŋgnijngambim. ⁶⁹Pen miñiy, Bi bap Ninuk am, Nop Biyomb tap yerip giyn aŋgiy giniñgamb ak nup, ñin yipund kind ak mindingamb aŋgak.”

⁷⁰Kun aŋgek, bi kanjsol kun gok maŋgiysek nup aŋgyak, “Nak key Gor Ñinuk?”

Aŋgey aŋgak, "Mey nimb key apim ak aŋgak."

⁷¹Aŋgek aŋgyak, "Yenen, kor nup ak tapin aŋgmindenjun? Nuk key tom giy, Gor Ninuk mindpiyn aŋgek niŋbun aŋgyak."

Biyomb Paylat Jiysis Kor Nup Ak Niŋak
(Mat 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Jon 18:28-38)

23 ¹Kun aŋgiy, maŋgiysek tikjakiy, Jiysis nup dand gapman biyomb Paylat mindek ak amniyak. ²Dand amiy, nup kor giniŋ, minim okok nimb okok nimb dand apiy aŋgyak, "Chin piyow niŋiy niŋbun; bi biy biy nimb chinup gok aŋgip, 'Biyomb yimb Siysa nup takes ma pikiy, gapman kay minim ak kunep ma niŋnimimb aŋgip.' Pen minim bap aŋgip, 'Yand Krays, bi kiyŋ bap aŋgip' aŋgyak."

³Aŋgeyak, Paylat Jiysis nup aŋgniŋiy aŋgak, "Nand Jiwda kay kiyŋ kiyk ak mindpan akaŋ?"

"Aŋgek aŋgak, "Mey apan ak, aŋgak."

⁴Aŋgek, Paylat pen, bi Gor nup simboŋgep yomb gok sek, biyimb yikop ap mindeyak gok sek kuyip aŋgak, "Yand niŋbiy; bi biy nup kor gep junj bap ma mindip aŋgak."

⁵Kun aŋgak ak pen, kiyk meŋg miŋgan dand araniy aŋgyak, "Nuk gapman minim ma niŋnimimb aŋgiy, biyimb miňmon Jiwdiya okok maŋgiysek aŋgnimb. Miňmon Galiyliy tikiy, aŋgñi dap dap, miňiy Jerusalem biy wip aŋgyak."

Jiysis Nup Dand Herot Mindek Amniyak

⁶Aŋgeyak, Paylat kuyip aŋgniŋiy aŋgak, "Bi kun biy Galiyliy nimb?"

⁷Aŋgek, yaw aŋgey, biyomb Herot Galiyliy propens kond mindip ak, ap Jerusalem biy mindip rek, nup ker yoken kor biy niŋnimur aŋgiy, kuyip aŋgek, dand mindek ak amniyak.

⁸Herot, Jiysis tap giyiŋip ak per minim anep niŋiy, minek akay rek, tap mageprek bap gek niŋniŋgayn aŋgiy, gos ak niŋmindiŋip ak mey, ŋin kun ak Jiysis nup dand apchakey niŋiy, nuk miňmiň yimb gak.

⁹Pen Herot Jiysis nup minim kuŋaynep yingin wiŋgin gek, Jiysis pen minim bap ma aŋgak.

¹⁰Pen bi Gor nup tap simboŋgep yomb gok sek, bi low tiysa gok sek kilis giy, minim kuŋaynep aŋgyak. ¹¹Herot, amiybi nuk gok yip, Jiysis nup gi timey giyiŋ, ŋiňloŋ ayiŋ, gapman biyomb aypay chech tep bap yimňiy, tip ak Paylat mindek ak dand amniyak.

¹²Nind Herot yip, Paylat yip penpen aŋgmindyiŋipiyr ak pen; ŋin kun ak minim aŋg jimňirik.

Paylat Jiysis Nup Ņaŋgnimimb Aŋgak
(Mat 27:15-26; Mak 15:6-15; Jon 18:39-19:16)

¹³ Pen Paylat, biyomb Gor nup tap simboŋgep gok sek, bi minim tuŋgasikep gok sek, biyimb yikop gok sek aŋgak, ap nan-gey aŋgak,
¹⁴ “Yip apim, ‘Bi biy, biyimb gok kuyip kun kun aŋgip apim’ ak pen, miňiy windin yirik ar nimbip biy kor gipiyn ak, minim kor ginimbik junj bap mindek, ma niŋbiyn. ¹⁵ Herot kunep minim junj bap ma piyow niŋiy mey; chinup ker tip ak aŋgyokamb dand opay. Bi kun biy, tap timey bap gek rek, minim nimbip ak diy nup ņaŋgnim. ¹⁶ Kun ak yikop pikiy, aŋgyoken amnaŋ aŋgak.”

[¹⁷ Jiwdā ŋin yomb kiyk “Pasopa” aŋgyingipay ak apek, Paylat per kalambis bi kiyk bap yikop aŋgyokyinjip ak mey;] ¹⁸ ŋin kun ak, kiyk maŋgiysek meŋ miŋgan dand araniy aŋgyak, “Bi kun ak ņaŋgay, Barabas nup aŋgyokem chinup ker owaŋ aŋgyak!” ¹⁹ Bi Barabas kun ak, dawin yomb namb ak, biyimb gunap diy penpen giy, bi bap pisnep pikayak rek nup kor giy kalambis ayak.

²⁰ Pen Paylat tip ak, meŋ miŋgan dand araniy kuyip aŋgak, “Jiysis nup yikop aŋgyoken amnaŋ aŋgak.”

²¹ Angek, kiyk meŋ miŋgan dand araniy aŋgyak, “Nup mon kiros bak biyoŋ ņaŋgbirik ayim aŋgyak!” “Nup mon kiros bak biyoŋ ņaŋgbirik ayim aŋgyak.”

²² Angek, Paylat tip ak kuyip aŋgak, “Yenen? Bi kun biy, tap yerip timey gip? Nup niŋen tap timey bap ma gip ak, ņaŋgjun rek ma ayip. Kun ak nup yikop pikiy, aŋgyoken amnaŋ aŋgak.”

²³ Angek, kiyk kilis yimb giyinj, Jiysis nup ņaŋgbirik aynimimb aŋgiy, aŋ gey gey, ²⁴ Paylat minim kuyip ak diy, ²⁵ bi timey biyimb kuŋay diy, penpen giy, bi bap nup pikayak anup kirgek amnakniŋ aŋgak, “Jiysis nup ņaŋg aynimimb aŋgak.”

Jiysis Nup Mon Bak Biyoŋ ņaŋgbirik Ayak
(Mat 27:32-44; Mak 15:21-32; Jon 19:17-27)

²⁶⁻²⁷ Jiysis nup ņaŋgninj dand saŋdiyakniŋ, biyimb kuŋaynep kisen giy amniyak. Namb okok amyiŋ niŋyak; bi Saymon, miňmon Sayriyniŋ nimb ak, Jerusalem apek. Nup niŋiy, mon kiros di wanjrem ar nup ak ayñiŋgiŋ aŋgyak, “Jiysis amjap ak kisen amnoŋ aŋgey,” dand kisen gak.

Pen biyimb kuŋaynep ameyak namb kun ak, biyin gunap Jiysis nup simb niŋiy siy aŋgey, ²⁸ nuk tuŋgandikiy kuyip aŋgak, “Nimb Jerusalem biy! Yip giniŋ gisap ak siy ma aŋgnimimb. Nimbip timey giy, ņapan nimbip gok timey giy giniŋgamb ak, siy aŋgnimimb! ²⁹ Kisen miker yomb asaw ak apek, aŋgninjgambay, ‘Biyn ņapan ma tikpay gok sek, biyin ņapan tiy ma ņimbay gok sek tep, aŋgninjgambay.’

³⁰ “Ñin kun ak, yenen mindiy kumjun aŋgiy aŋgningambay, ‘Miñmon yirik gok paŋg apiy, chinup pikaypikop akaŋ, konjiy diy chinup yiw gipkop ak, tep aŋgningambay.’

³¹ “Yip mon kim tep, timey ma giniŋgiy rek ak pen, timey giniŋ gispay. Nimb mon milip rek wirjind amiy mindpim ak, nimbip niŋjind giniŋgambay aŋgak.”

³² Pen bi gapman low minim timbrikrik omijal ak, mon kiros bak biyon ñaŋgbirik aŋnijg, dand sesek amniyak. ³³ Dand miñmon Chip jun won apay ak amjakiy, bi gapman low timbrikrik omijal ak pis pis ñaŋgbirikiy, Jiysis nup namb biyan ñaŋgbirikyak. ³⁴ Nup kun giy, ñaŋgbirik ayey, nuk Nop nup aŋgak, “Bapiy. Yip gispay ak yerip gispun aŋgiy, niŋrep giy ma gispay. Kun ak kuyip niŋiy kirginimin aŋgak.”

Pen amiybi gok, Jiysis nup mon kiros bak biyon ñaŋgbirik ay, chech nup tuŋgjiw ayey mindek gok, kiyk key sandiw gipay rek ak giyinj diyak.

³⁵ Biyimb kuŋaynep niŋmindyakniŋ, Jiwda biyomb gok, Jiysis nup panj aŋgiy aŋgyak, “Nuk ‘Yand Jiwda Kiyŋ yomb key yimb ak; Gor yip damb nuk yip mindpiyn aŋgiy,’ biyimb gunap kumey gamb tikjakpay. Gip kun ak rek, nuk key kuneŋ giy, kim amek niŋun aŋgyak.”

³⁶ Pen amiybi gok kuneŋ nup panj aŋgying, maj siŋak apiy, ñiŋg silik ak ñiŋing aŋgyak, ³⁷ “Nand Jiwda bi kiyŋ yomb kiyk mindpiyn apan ak, nand key giy kim amnoŋ akaŋ aŋgyak!”

³⁸ Pen mon boŋg band bap, Jiysis nup ñaŋgrimbikyak mon kiros bak biyon, yimb tikay aŋgyak, “Jiwda biyimb kiyŋ yomb kiyk ak aŋgyak.”

³⁹ Bi low minim timbriker, mon kiros bak biyon ñaŋgbirikyak omijal ak, bap Jiysis nup aŋgak, “Nand Jiwda Kiyŋ yomb key yimb mindpan ak, nand key giy kim amiy, chirup kuneŋ gey, kim amnur aŋgak.”

⁴⁰ Aŋgek, bi bap nup pen ang giy aŋgak, “Chir miker dipur rek, nuk kuneŋ dip ak, nand Gor nup ma pirikpan? ⁴¹ Chirmiŋay timey gipur rek yiwur dispur, pen Jiysis tap bap ma giy, yikop nep yiwur disap aŋgak.” ⁴² Kun aŋgiy, Jiysis nup aŋgak, “Kisen nand Biyomb Kiyŋ mindiy winiŋgamban ñin ak, yip gosimb niŋnimin aŋgak.”

⁴³ Kun aŋgek, Jiysis aŋgak, “Nip niŋjind yimb aspiyn. Miñiy ñin biy, yand yip am tip tep ak mindenŋgambur aŋgak.”

Jiysis Kumak

(Mat 27:45-56; Mak 15:33-41; Jon 19:28-30)

⁴⁴ Ñin kun ak, pumbnamb yomb yoŋ won ak kisyim apiy, mind dand amiy pumb kuyim gak won ak, tip ak pen melik gak. ⁴⁵⁻⁴⁶ Pen Jiysis kumniŋ aŋgak, “Bapiy. Kawnan yand ak ñin ar nip ak aysipiyn aŋgiy,” kumakniŋ, Gor aŋgniep korip ñiluk miŋgan suŋrep yimb biyan, laplap di kinjenrumb pil giyak ak, puŋgrik biyon biyan ay, miŋgan yikiy mindek.

47 Pen amiybi kond mindep kiyk ak, Jiysis minim angiy kumak kun ak ninjiy, Gor nup yimb ak dand aranying angak, “Ninjind apay; bi tep yimb ak angak.”

48 Biynimb ap mindeyak gok, tap gak kun ak ninjiy, simb yimb gakniŋ, andkind korip kiyk amniyak. **49** Pen Jiysis burjiy nuk gok sek, biyn Galiyliy nimb wiyak gok sek kiyk keykey sirbindoj mindiy, tap gak kun ak niŋmindeyak.

Jiysis Nup Komyak

(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Jon 19:38-42)

50-51 Pen bi Jiwda minim tunjasikep, Gor minim di tep yimb giyingip bap, miňmon Armatiya mindyiŋgip. Yimb nuk ak Josep. Nuk bi minim tunjasikep gunap, Jiysis nup ŋang ayun angiy, gos niŋyak rek ma ninjak. Nuk Gor biynimb diy kond mindenijgamb ŋin ak, maŋ mindip angiy, kond mindyiŋgip.

52 Nuk Jiysis nup dam komniŋ, Paylat mindek ak am angnijek, yaw angek, **53** bi gunap yip am Jiysis nup tunjasik dand apyapiy, chech tund teprep yimb ak di kom kom giy, dam kamb miňgan kisen nep kilukiy chip ma komyak miňgan ak komyak. **54** Pen Jiwda lotiw ŋin ak, maŋ gip angiy, Praydey dunjep won ak, Jiysis nup kun giy dam komyak.

55 Pen biyn tiwin, Jiysis yip Galiyliy nimb wiyak gok, Josep amnakniŋ kisen amiy, Jiysis nup komyak tip ak niŋrep giy, andkind korip amniyak.

56 Amiy, wel kuy tep wak gunap, Jiysis mumbwak nup ak ayňinjun angiy, gay tep giyak. Minek kun anep dand ambiyap ak pen, Sarirey ŋin ak, ŋin yomb kiyk yikop mindep ak niŋiy mey, yikop mind mind kinyak.

Jiysis Tikjakak

(Mat 28:1-10; Mak 16:1-8; Jon 20:1-10)

24 ¹Minek Sandey miňmon kisen tikak won ak, biyn tiwin kun ak, wel kuy tep wak ak diy, Jiysis mumbwak nup ayňinjun angiy, dand Jiysis nup komyak ak amniyak. **2** Amiy niŋyak: kamb kolim yomb chip kaw pil giyak won ak, milok am gol okok mindek. **3** Pen kiyk miňgan kun ak amiy niŋyak: Jiysis ma mindek. **4** Yergip angiy, ang mindyakniŋ, bi chech tund ŋiňakol yimrik omijal ak, gol kun sijak jakiy minderik. **5** Kiyk niŋiy, jel pirikiy, koŋgim yimi yuyaŋgiyakniŋ, bi omijal kun ak angrik, “Yenen bi kim mindip anup, chip kombay namb akiy piyow nijsipim? **6** Nuk biy ma mindip. Mindarik tikjakip. Pen nimb gos niňnimimb; Galiyliy mindiy, nimbiŋ minim angak ar ak. **7**Nimbiŋ angak, ‘Bi bap Ninuk ak nup, di biynimib tap siy tap timey gipay ŋin ar ak ayey, mon kiros bak biyoŋ ŋanggrimbik ayey kumi, minek omijal nokom mindiy, tip tikjakniŋgamb angak’ angrik.”

8 Kun angrikniŋ, gosimb kuyip ak pangyikek, Jiysis nind Galiyliy mindiy, minim angak kun ak niŋyak. **9** Niŋiy, tip ak andkind amiy, tap

gek nīyak kun ak, Jiysis binuk onep aŋgip ak sek, biynimb nuk yikop gok sek kuyip aŋgñiyak. ¹⁰ Biyн tiwin, minim aŋgñiyak kun ak, Mariya miñmon Makdala nimb ak, Jowana ak, Jemis nonim Mariya ak, biyн yikop gunap sek.

¹¹ Pen kiyk kun giy aŋgneyak, minim kun ak nījind apay aŋgiy ma nīyak; ñiñloŋ ay aspay aŋgiy nīyak.

¹² Pen Piyyta minim kun ak nījiy, puŋgrikind yimb aŋgiy bindoŋ amiy, komiyak kamb miñgan ak sipsip nīyak: Jiysis nup chech kom kom giyak band gok nep mindek. Nījiy, yergip aŋgiy, gospar yimb ayiŋ, tip ak andkind amnak.

Bi Omijal Miñmon Emeyas Amnirik Minim
(Mak 16:12-13)

¹³ Ñin kun anep, bi omijal miñmon sikoy Emeyas, yep Jerusalem maŋ kun okok amnur aŋgiy amyiŋ; ¹⁴ tap yerip yerip gek nījrik minim ak kapkap aŋgying amerik. ¹⁵ Amnirikniŋ, Jiysis kund okok ken apiy, kiy yip yiŋgoŋ giy amnak. ¹⁶ Pen bi omijal kun ak, Jiysis nup nījbirip ak pen, Gor gosimb kuyipmiŋay ak gek sakiy ayek, Jiysis nup nījer, bi ak key rek ayak. ¹⁷ Nuk kuyipmiŋay aŋgniiy aŋgak, “Minim gok yerip aŋgyiŋ, aŋger asaw?” Kun aŋgek, yimgeprek jak mindiŋ, ¹⁸ numam Kiliowpas aŋgak, “Nand nep mey, miñiy ñin kaw biy, tap Jerusalem biy gisap ak ma nījban?”

¹⁹ Aŋgek aŋgak, “Tap kun ak yergek aspiyr aŋgak.”

Aŋgek aŋgrik, “Bi Gor minim aŋgep Jiysis Nasaret nimb ak, minim aŋg tep giyŋ, tap mageprek gok giyŋ gek; Gor nup tep giy, biynimb gok kuyip tep giy gak. ²⁰⁻²¹ Kun gek, gosimb chin nījiy aŋgnuk; nuk bi chinup Yisrel biynimb diy, kond mind-tep gininggamb aŋgiy nījnuk ak pen; biyomb Gor nup tap simboŋgep gok sek, bi minim tuŋgasikep gok sek minim aŋg nan-giy, di Rom gapman biyomb anup ñeyak, nuk amiybi nuk gok kuyip ñek, dam mon kiros bak biyoŋ ñaŋgrimbik ayey kumak. Tap gak kun ak, ñin omijal pandikak. ²² Miñiy sekemb won ak, biyн tiwin chin bap, am nup komiyak kawrumb bindoŋ niñjiy, ap chinup tap yerip yerip gip ak aŋgney, niñjiy jiwdipun. ²³ Kiyk apay, chip par ak ma mindamb. Enjol omijal ak apiy apiy, ‘Nuk tikjakiy, kim mindip apiy’ apay. ²⁴ Kun aŋgey, bi chin gunap kawrumb bindoŋ amiy nījbay; biyн gok apay rek nep, mindamb aŋgrik.”

²⁵ Kiliowpas kun aŋgek, Jiysis aŋgak, “Nirmijay gos tep ma nījbiyr. Bi Gor minim aŋgep gok minim aŋgyak ak, yenen niñjind aŋgyak aŋgiy kasek ma nījbiyr. ²⁶ Pen Gor aŋgak rek, Kiyŋ yomb key yimb ak yiur yomb diy kumiŋ, tikjakiy mey, biynimb kuŋaynep diy kond mindenŋgamb aŋgak.” ²⁷ Kun aŋgiy, kuyipmiŋay Mosis; bi kiyŋ yomb key yimb ak nup, minim tikak ak sek, bi Gor minim aŋgep gunap, minim nup tikiyak ak sek maŋgiysek aŋgnirep gak.

²⁸ Pen bi omijal kun ak, miñmon amerik mañ kun siñak amjakiy, Jiysis kuyipmiñay tawsak ay, amniñg rek gek, ²⁹kiykmiñay nup kilis giy aŋgrik, “Dungep day biy aswun. Kisyim winiñg gisap nen, apey chirmiñay yip amnun aŋgrik.” Aŋger, kiymijay yip amnak.

³⁰ Korip am mindiy, tap ñiñniñg, nuk biret ak diy, Gor nup tep aŋgiy, tipaŋ kuyipmiñay ñakniñ, ³¹gosimb kuyipmiñay ak paŋgyikek, ak Jiysis nep aŋgiy, aŋgriknij, kapkap kurgak. ³²Kun gek, niñiy aŋgrik, “Kinjeñamb okok apyiñg, minim gunap aŋgñiñg, Baybol buk tikyak minim kiñij ak aŋgñiñg gamb, mindmaŋgiy chirup ak niñind yimb limgamb aŋgrik.”

³³ Kun aŋgiy, won kun ak nep, tip andkind Jerusalem amiñ niñrik: Jiysis binuk onep aŋgip ak sek, bungiy kiyk gunap sek ap nan-giy mindeyak. ³⁴ Amjakriknij, kuyipmiñay aŋgyak, “Niñind yimb apun. Jiysis kumimb ak pen; tip ak tikjakiy, ap Saymon mindamb siñak misen gamb, niñimb aŋgyak.”

³⁵ Aŋgey, kiy pen aŋgrik, “Chirmiñay kuneñ kinjeñamb okok amambur, Jiysis chirup namb pikamb, dand korip chirmiñay ak amiñ, tap ñiñniñg giy, nuk biret ak di Gor nup tep aŋgamb, ak Jiysis nep aŋgiy niñbur aŋgrik.”

Jiysis Binuk Gok Nup Miseñ Niñyak (Mat 28:16-20; Mak 16:14-18; Jon 20:19-23)

³⁶ Minim kun ak aŋgriknij, Jiysis mindeyak namb ak misen giy aŋgak, “Nimb mindpim?” ³⁷Aŋgek, kiyk chip kawnan aŋgiy ³⁸pirikeyak, kuyip aŋgak, “Yenen, yip Jiysis aŋgiy ma niñiy, gos kuŋay nijsipim? ³⁹Ñin tomb yip gok niñim. Yand Jiysis nep. Chip kawnan rek, mumbwak tiñiy sek ma mindembinip; yand yipul sek, tiñiy sek mindpiñ ak, yip diniñim aŋgak.”

⁴⁰ Kun aŋgying, ñin tomb nuk gok kuyip yomek niñiy, ⁴¹kiyk miñmiñ giyinj, pen gospar aying, ak Jiysis nep akañ aŋgiy, gos kuŋay niñeyak; kuyip aŋgak, “Tap ñiñemb nimb gunap mindip akañ?” ⁴²Aŋgek, nup piys daŋgiy ayak ak ñiy, ⁴³niñmindyakniñ ñiñjek.

⁴⁴ Pen Jiysis kuyip aŋgak, “Nimb yip mindiy, yip gip ar ak, giniñgamb aŋgiy nimbiñ aŋgñiñgipiyn. Mosis low minim aŋgiy tikak rek, bi Gor minim anjep aŋgiy tikyak rek, pen Baybol buk Sam ak minim aŋgiy tikyak rek, yip yerer giniñgamb aŋgiy, maŋgiysek aŋgñiñgipiyn aŋgak.”

⁴⁵ Kun aŋgiy, minim nind tikyak ak niñrep giyan aŋgiy, gos tep yimb ak kuyip ñiy, ⁴⁶aŋgak, “Minim kun ak tikiy aŋgyak, ‘Kiy yomb key yimb ak yiwr yomb diy kumek, komey, minek omijal nokom mindiy, tip ak tikjakningamb. ⁴⁷Tikjakiy mindingamb rek, minim nup ak miñmon Jerusalem kiñij giy aŋgiy, aŋg dand amiñ, biyñimb miñmon okok maŋgiysek aŋgñey amnakniñ, biyñimb tap siy tap timey

giningambay gok, yenen kun gipun angyi, nup chingyaknij, gach kuyip ak wiykyokningamb angyak.⁴⁸ Pen yip gak kun ak, windin nimb key niŋbim. ⁴⁹ Pen Bapiy minim angayak rek, nimbip giningayn ak mey; dawin yomb Jerusalem biy mindiy, kond mindenimimb. Gor Kawnan ak, ap nimbip bak ayek, miňmon okok keykey amnimimb angak.”

Jiysis Semb Biyon Amnak
(Mak 16:19-20; Ap 1:9-12)

⁵⁰Kun angyi, kuyip pojind Beteniy amiy, Gor kuyip kond mindeŋ angyi, ŋin dand araniy, ⁵¹Gor nup angnijaknij, nup dand aranjak semb biyoŋ amnak. ⁵²Kun gek, kuyip tep gaknij, yimb nup ak dand aranyiŋ, andkind Jerusalem amniyak. ⁵³Amiy, minek minek, Gor angnijep korip miŋgan ak amiy, Gor nup yimb ak dand aranyiŋipay.